

2. PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA

K ZAKÁZCE

ZPRACOVÁNÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ PROJEKTŮ FINANCOVANÝCH Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST VE VÝZVÁCH MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN

Realizované v rámci projektu Zpracování evaluací, analýz a odborných studií OPZ, Reg. č. projektu
CZ.03.5.125/0.0/0.0/15_012/0002750

Zpracovatel:

IREAS Centrum, s.r.o.

Mařákova 292/9

160 00 Praha 6

Kontaktní osoba:

Ing. Petr Fanta, Ph.D.

fanta@ireas.cz

V Praze dne 17. 9. 2019

Tato 2. Průběžná zpráva představuje druhý výstup v rámci zakázky na zpracování případových studií dobré praxe projektů financovaných z Operačního programu Zaměstnanost ve výzvách Místních akčních skupin.

2. Průběžná zpráva obsahuje následující části:

1. Případová studie projektu „Farma u Tří sluncí podporuje zaměstnanost v regionu“ realizovaného paní Alenou Samkovou v rámci výzvy Místní akční skupinou Skutečsko, Kušumbersko a Chrasteco, z.s.
2. Případová studie projektu „Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem“ realizovaného Místní akční skupinou Sdružení SPLAV.
3. Případová studie projektu „Krámek s DOBROtaMy“ realizovaného paní Mgr. Hanou Novákovou v rámci výzvy Místní akční skupiny Podhůří Železných hor o.p.s., z.s.
4. Přílohy k případovým studiím – přepisy rozhovorů s realizátory a představiteli MAS

Případové studie byly zpracovány na základě:

- veřejně dostupných informací o projektech
- textu projektových žádostí
- rozhovorů se zástupci realizátorů projektů
- rozhovorů se zástupci místních akčních skupin

1. Farma u Tří sluncí podporuje zaměstnanost v regionu

Případová studie popisuje dobrou praxi při přípravě a realizaci projektu, který má název „Farma u Tří sluncí podporuje zaměstnanost v regionu“. Tento projekt realizuje **paní Alena Samková** jako podnikající fyzická osoba. Projekt získal podporu z Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) v rámci IP 2.3 **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, výzvy Místní akční skupiny Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko, z.s.**

1. Popis projektu a jeho příprava

Projekt se zaměřuje **na podporu zaměstnanosti osob, které jsou nezaměstnané a jsou obtížně zaměstnatelné na otevřeném trhu práce, a to v periferní venkovské obci Hroubovice na Chrudimsku**. Klíčová je v tomto směru kozí farma „U tří sluncí“, kterou provozuje realizátorka projektu. Obec Hroubovice patří do periferního venkova s horší dopravní dostupností, což negativně ovlivňuje atraktivitu daného území pro rozvoj podnikatelských aktivit. Myšlenka pro realizaci tohoto projektu vznikala postupně a souvisela primárně s osobním entuziasmem a odborným zaměřením nositelky projektu, která se dlouhodobě zajímala o problematiku sociálního zemědělství¹, a rovněž jejím osobnostním zaměřením a zájmem pomáhat lidem v obtížné situaci. Tento zájem byl mj. stimulován ze strany místní akční skupiny Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko (dále „MAS“), která intenzivně spolupracovala se zemědělskou univerzitou a mapovala potřeby a aktivovala zemědělské podnikatele v území. Paní Samková se rozhodla pokračovat v provozu nejen kozí farmy, ale **významněji rozšířit spektrum aktivit směrem k propagaci zdravého životního stylu, ekologického zemědělství a stimulovat prostřednictvím tematických přednášek místní komunitní život**. K tomuto rozvoji bylo nezbytné personálně rozšířit kozí farmu a zaměstnat nové pracovníky, vše se „potkalo“ se strategií MAS a možnostmi podpory z OPZ, která těmto snahám zcela zásadním způsobem pomohla.

S ohledem na geografickou polohu obce Hroubovice, po diskusích se zástupci místní samosprávy a s pracovníky úřadu práce Skuteč paní Samková identifikovala, že vhodnou cílovou skupinou jsou **rodiče, kteří se starají o malé děti, s kombinací znevýhodnění**. Jedná se o osoby, které ukončily v nedávné době rodičovskou dovolenou a nemají možnost se z důvodu rodinné situace, nízkého vzdělání, zdravotního hendikepu nebo jiné překážky uplatnit v obci nebo v nejbližším okolí na nabízených volných pracovních místech.

Projekt reaguje na klíčový problém lokálního trhu práce, který je typický pro periferní venkovské obce. **V těchto typech malých periferních obcí je pro výše uvedenou cílovou skupinu osob velmi složité dojíždět do zaměstnání** na plný úvazek, protože dostupnost veřejné dopravy je omezená a v rodinách zpravidla disponují jen jedním autem, které využívá většinou otec v rodině. Ačkoliv aktuální hospodářská situace a makroekonomický vývoj vykazují mimořádně pozitivní výsledky na regionálních trzích práce v ČR, tak **venkovské periferní obce mají stále velký problém zajistit vhodné**

¹ Sociální zemědělství je inovativní přístup propojující zemědělství a farmaření se sociálními službami a integračním zaměstnáváním na místní úrovni. Jedná se jeden z nástrojů sociální ekonomiky. Blíže o sociálním zemědělství např. zde: <http://www.socialni-zemedelstvi.cz/>.

pracovní uplatnění pro ohrožené cílové skupiny. Zvláště matky po rodičovské dovolené mají problém sladit rodinný a pracovní život, pokud žijí v těchto odlehlých obcích. Ačkoliv jsou v Hroubovicích i nejbližším okolí nabízena volná pracovní místa, tak tato většinou neodpovídají kvalifikační úrovni nebo potřebám osob v ohrožené cílové skupině (např. pracovní místa v oblasti strojírenské výroby, ve službách a v autodopravě). Výsledkem je vyloučení osob z pracovního procesu, což v dlouhodobém horizontu přináší řadu problémů spojených se ztrátou pracovních návyků a sociálního statusu, což vede k prohloubení jejich sociálního vyloučení. Navíc osoby po rodičovské dovolené zpravidla potřebují v prvních letech flexibilnější přístup ze strany zaměstnavatele, nastavení individuálních pracovních podmínek (např. zkrácené pracovní úvazky, sdílená pracovní místa, flexibilní pracovní doba). Tyto parametry však nejsou ze strany zaměstnavatelů v daném mikroregionu poskytovány.

„Souvisí to se sociálním statusem cílové skupiny. Tyto osoby nejsou schopné denně dojíždět do práce byť třeba 15-20 km. Důvodem je, že reálně je v rodině jen jedno auto, které potřebuje manžel, pokud tam vůbec je, a jezdit veřejnou dopravou při rozvozu třech dětí do různých školských zařízení a při dopravě do práce je těžko zvladatelné i pro běžné obyvatelstvo. Takže práce v místě byla důvodem toho, aby osoby z cílové skupiny našly zaměstnání v místě bydliště nebo v co nejbližším okolí. Jedná se o určitou formu chráněného zaměstnání, kde se dá řešit, že člověk přijede o půl hodiny později do zaměstnání.“ ... (odborný poradce a manažer projektu)

Vznik projektu má hlubší kořeny a souvisí jednak se zemědělským zaměřením mikroregionu MAS, a dále s aktivitou MAS při tvorbě strategie komunitně vedeného místního rozvoje. V době přípravy podkladů pro tuto strategii byly postupně aktualizovány informace o zemědělství v oblasti, tzn. počet zemědělských podnikatelů, identifikace toho, čím se konkrétně zabývají, a při těchto činnostech se setkali s řadou zemědělských podnikatelů, mj. také s paní Samkovou, která v té době již provozovala svou kozí farmu v Hroubovicích a velmi je zaujaly aktivity, které navazovala na poznatky ze svých studií na České zemědělské univerzitě v Praze. Snahou zástupců MAS pak bylo postupně vést dialog s příslušnými podnikateli a koncepčně formovat možné projektové záměry. Jejich hlavním cílem tudíž bylo, aby při vyhlášení příslušných výzev pro podávání projektových žádostí již měli perfektně zmapováno území a jeho absorpční kapacitu v tematice dané intervence.

Velký vliv na vznik tohoto projektu také měly aktivity manžela realizátorky projektu, který je aktivní v místním rozvoji, neboť se stal nejdříve zastupitelem a následně i starostou obce a ze své povahy byl vizionářem místního rozvoje a pomáhal stimulovat aktivity obsažené v tomto projektu. Vznikly tudíž unikátní podmínky geneze projektu, které byly spojeny jednak s promyšlenou strategickou činností MAS, zaměřením a osobním zájmem realizátorky projektu, a dále došlo k propojení záměru projektu s aktivitami místní samosprávy. Ačkoliv žadatelka původně zamýšlela založit/transformovat se pomocí dotace na sociální podnik, nakonec s ohledem na složitější podmínky a požadavky podpory v této oblasti podala projektovou žádost pro oblast podpory zaměstnanosti.

Cílem projektu je tedy **zvýšit pracovní uplatnění osob ohrožených na trhu práce prostřednictvím dvou nových pracovních míst na kozí farmě „U tří sluncí“** v obci Hroubovice na Chrudimsku. Součástí aktivit projektu je rovněž **rozvoj základních kompetencí nově zaměstnaných osob a poskytnutí odpovídající psychosociální podpory.**

„...jak se souběžně dělala analýza území, tak se potýkáme s tím, že je tady málo práce, že se odjíždí za prací do jiných regionů, že nám odcházejí kvalifikované síly. Velkým tématem naší strategie jsou matky s dětmi. Zachování rodinného života, tradičních hodnot života na venkově a kvality života, takže na sebe budou mít čas a propojí se rodinný život s prací, zájmem a úctou k regionu.“ ... (zástupce kanceláře MAS)

Informace o postupné genezi myšlenky tohoto projektu se postupně rozšířila v obci Hroubovice mezi osobami potenciální cílové skupiny, které začaly kontaktovat paní Samkovou s tím, že mají zájem o využití této nové pracovní příležitosti v obci. V tomto smyslu si realizátorka projektu začala promýšlet, které osoby následně přímo do projektu zapojí. Ve finále se rozhodla pro zapojení dvou maminek samoživitelek, které mají své děti v péči, přičemž obě byly těsně po ukončení rodičovské dovolené. Z nich měla první nízkou úroveň vzdělání a druhá byla dlouhodobě nezaměstnaná, navíc bez řidičského průkazu. Proto obě přivítaly možnost najít si práci přímo v obci, neboť obě shodně potvrdily, že je pro ně velmi obtížné zvládat standardní pracovní dobu mimo obec a do zaměstnání dojíždět. Z tohoto důvodu s nimi paní Samková průběžně komunikovala jejich možnosti a potenciální pracovní zapojení dle jejich konkrétních podmínek a potřeb. Při podání projektové žádosti byly **zástupkyně cílové skupiny přímo zapojeny do formování konceptu projektu** právě s ohledem na nutnost nastavení jejich pracovních podmínek.

Samotná realizace projektu zahrnovala dvě klíčové aktivity, tj.:

1) Zaškolení nových zaměstnanců z cílové skupiny a jejich průběžná odborná a psychosociální podpora

Mentorkou pro nové zaměstnankyně je přímo realizátorka projektu paní Samková, která je odborným průvodcem jejich pracovními úkoly. V prvním měsíci je obě zaškolila do provozu a to dle jejich individuálních potřeb a schopností. Rovněž průběžně usiluje o jejich odborné vedení tak, aby docházelo ke zvýšení jejich základních kompetencí a dovedností. Kromě této podpory dostávají obě zaměstnankyně po celou dobu svého pracovního výkonu odbornou psychosociální podporu, přičemž jsou v úzkém kontaktu s neziskovou organizací Romodrom. Romodrom působí v regionu jako podpora v sociálně vyloučených rodinách a oběma novým zaměstnankyním poskytuje v rámci projektu poradenství nejen v pracovních záležitostech, ale také v jejich osobním životě, což velmi vítají. Přínosy projektu jdou tudíž nad rámec původních předpokladů. I paní Samková ještě usoudila, že díky projektu získala velmi cenné zkušenosti s pracovními procesy, schopnost řídit zaměstnance a komunikovat s nimi.

2) Zaměstnávání osob z cílové skupiny

Tato aktivita trvá po celou dobu realizace projektu. Obě vytvořené pracovní pozice nevyžadují odbornou kvalifikaci, přičemž druhá pracovní pozice je vhodná i pro pracovníka se zdravotním omezením. **První pracovní pozice** se týká pomocné práce na farmě a zahrnuje aktivity spojené s krmením, dojením, ošetřováním koz, úklidem ve stáji, desinfekcí napáječek, úklidem v dojárně po dojení, úklidem a sanitací mléčnice, úklidem faremního obchůdku, vedením jednoduché evidence, samostatným prodejem mléčných výrobků ve faremním obchůdku či výpomocí při prodeji na trzích a jarmarcích, přípravou výrobků k prodeji (balení zboží, příprava stánku atd.), komunikací se zákazníkem, obsluhou zákazníka, vystavením dokladu, výpomocí při sklizni sena, pěstování a sklizni bylinek a zeleniny, přípravou výpěstků na trh.

Druhá pracovní pozice se týká asistence při výrobě mléčných výrobků a zahrnuje balení, vážení a etiketování výrobků, úklid mlékárny, sanitace, vedení jednoduché evidence, samostatný prodej mléčných výrobků ve faremním obchůdku či výpomocí při prodeji na trzích a jarmarcích, příprava na trh, komunikace se zákazníkem, obsluha zákazníka, vystavení dokladu, úklid malého ubytovacího zařízení.

Práce se zaměstnankyněmi (cílovými skupinami) vyžadovala velmi intenzivní zapojení jednak realizátorky projektu (tj. mentoring), tak i neziskové organizace Romodrom pro psychosociální

podporu. Dá se říci, že projekt je realizován v „chráněném“ prostředí s vysokou mírou profesionality kombinované s laskavostí zaměstnavatelky. Zaměstnání osob z dané cílové skupiny bylo zejm. na počátku náročné z důvodu, že neměly adekvátně osvojené pracovní návyky, musely si zvykat na nové pracovní prostředí a zejména sladit svůj osobní život s fungováním nového pracovního kolektivu. Díky přístupu zaměstnavatelky paní Samkové, která projekt s budoucími účastnicemi konzultovala už v době jeho přípravy, a díky odborné pomoci Romodromu, se daří náročné situace úspěšně řešit a v projektu je nulová fluktuace. Aktivity Romodromu vedly ke stabilizaci osobního života osob z cílové skupiny a to prostřednictvím měsíčních návštěv a řešení krizových situací u zapojených osob z cílové skupiny. K těmto aktivitám byl rovněž veden společný pracovní deník. Ačkoliv byla role Romodromu nastavena na řešení pouze pracovních záležitostí osob z cílové skupiny, nad rámec byly často řešeny i konzultace rodinného i osobního života. Tyto konzultace byly identifikovány realizátorkou projektu za velmi důležité, protože vznik osobních problémů, který může být častější u pracovníků ze znevýhodněných cílových skupin, ovlivňuje pracovní výkony a provoz příslušné organizace.

„Tak já si myslím, že u téhle cílové skupiny je stěžejní osobní a laskavý přístup k zaměstnancům. Zpočátku tam byla velká nedůvěra, strach z cizího prostředí, nové práce a podobně, takže bylo důležité navázat osobní, přímo až přátelský vztah. Konzultovat s nimi nejenom pracovní záležitosti, ale i osobní záležitosti.“ ... (realizátorka projektu)

Podpořený projekt generoval další multiplikační efekty. S ohledem na to, že před realizací projektu zajišťovala veškerý chod kozí farmy jen paní Samková, tak jí nezbýval čas na další aktivity nebo rozvoj farmy. S ohledem na postupnou genezi myšlenky projektu a jeho následnou podporu se jí uvolnil časový prostor, který aktivně využila pro rozvoj komunitního života prostřednictvím tematicky zaměřených přednášek k problematice zdravotního stylu života a prospěšnosti přírodních produktů v postavené jurtě přímo na farmě (viz fotografie). Dále také začala rekonstruovat jednu budovu v obci Hroubovice v blízkosti farmy, kterou bude využívat pro ubytovací účely. Tímto se rozšíří možnosti aktivit a celkově i dlouhodobá udržitelnost aktivity kozí farmy. Tyto aktivity navíc a mimo rámec podpořeného projektu si financuje realizátorka projektu pouze z vlastních zdrojů.

„Je to rodinná malá farma, nikdy to nebude vynášet miliony, práci dělají srdcem a dávají do toho veškerý rodinný finance. Tím že dostali, byť malou dotaci na mzdy zaměstnanců, tak ji můžou dál rozšířit a expandovat v území.“ ... (odborný poradce a manažer projektu)

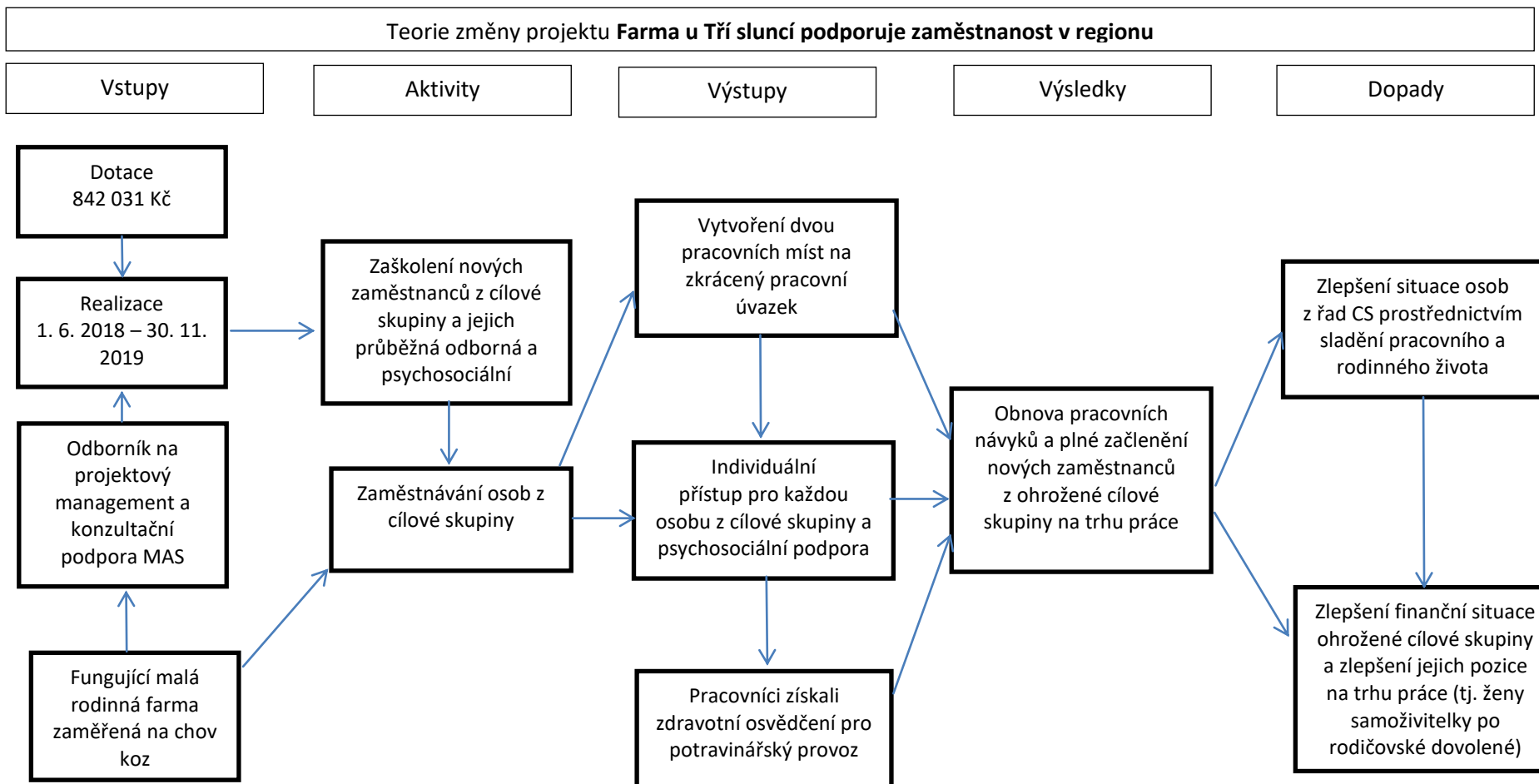
Foto: Kozí farma U tří sluncí (květen 2019)

Foto: Jurta na Kozí farmě U tří sluncí (květen 2019)

Teorie změny projektu **Farma u Tří sluncí podporuje zaměstnanost v regionu**

2. Charakteristika realizátora projektu a motivace k realizaci projektu

Realizátorkou projektu je podnikatelka paní Alena Samková, která v minulosti studovala na České zemědělské univerzitě a **dlouhodobě se zajímala a zajímá o problematiku sociálního zemědělství**. Pochází z Chrudimska, ne přímo z obce Hroubovice, kde se jim s manželem zalíbily možnosti pro zřízení farmy. Farma měla původně být zaměřena pouze na chov koní, posléze se však díky rodinné situaci, kdy na těžký ekzém jejich syna nepomáhaly žádné doporučené léky a podařilo se ho zcela vyléčit až kozím mlékem, rozhodli pouze pro zaměření farmy na chov koz. Veškeré provozní i strategické záležitosti z hlediska podnikání zajišťovala paní Samková sama vlastními silami, což je časově velmi náročné, a proto hledala možnosti, jak tuto situaci vyřešit. Velkou motivací k realizaci projektu byla pro paní Samkovou také **situace v obci Hroubovice z hlediska nevyhovujících podmínek pro pracovní příležitosti. Zvláště pro skupinu osob žen samoživitelek**, které jsou krátce po ukončení rodičovské dovolené, je situace ve venkovských obcích značně omezená. Proto se jevila jako vhodná příležitost rozšířit možnosti farmy skrze nové zaměstnankyně z výše uvedené cílové skupiny.

„Spíš já jsem vždycky tíhla k tomu někomu pomáhat, pracovala jsem i v sociálním ústavu jako brigádník a na speciální škole a podobně. Pro mě to byla hlavně nová zkušenost a můj zájem o sociální zemědělství pořád trvá, takže je to první krůček k tomu, se téhle oblasti potom věnovat více.“ ... (realizátorka projektu)

Foto: Místnost a zařízení pro dojení koz

3. Využití a naplnění specifík podpory formou komunitně vedeného místního rozvoje

Při přípravě a realizaci projektu „**Farma u Tří sluncí podporuje zaměstnanost v regionu**“ uplatňuje realizátorka specifika podpory komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD).

- Partnerství a spolupráce na lokální úrovni, přístup zdola nahoru

Pro samotný vznik a realizaci projektu byla zcela zásadní zejm. spolupráce s MAS, a v další fázi s obcí Hroubovice, úřadem práce a organizací Romodrom. Obec Hroubovice podporuje komunitní rozvoj jako základ pro stabilizaci kvality života v této periferní venkovské oblasti, a proto tento projekt přivítala, neboť míra nezaměstnanosti je v této obci nadprůměrná vůči regionální úrovni.

Zástupkyně MAS dále potvrdila, že rozvinutí myšlenky do konkrétního konceptu projektu se snažili přímo podporovat prostřednictvím intenzivních konzultací nejen s realizátorkou projektu, ale také s odborným poradcem projektu. **Strategie MAS je totiž významně postavena na postupné snaze budovat mikroregion ve vazbě na posilování „zdraví“ obyvatel**, k čemuž využívají např. Hamzovu odbornou léčebnu pro děti a dospělé (<http://www.hamzova-lecebna.cz/>), která vytváří podmínky pro obnovu fyzického zdraví. Další způsob jak dosáhnout strategické vize MAS je **podpora tvorby domácích produktů ve vazbě na zdravý životní styl a této části plně vyhovuje koncept fungování kozí farmy U tří sluncí**. Vzhledem k tomu, že realizátorka projektu má dlouhodobé ambice podporovat svými odbornými aktivitami tento strategický směr MAS, tak i její zástupci byli silně motivováni pro úspěšnou realizaci tohoto projektu, který se stal základem pro rozšíření dosavadních aktivit farmy.

Přístup zdola nahoru byl také aplikován tím, že realizátorka projektu **zapojila do jeho přípravy zástupkyně cílové skupiny** a přímo s nimi komunikovala možnosti jejich zapojení nejen v rámci projektu, ale obecně v provozu její farmy. Tento prvek byl důležitý pro úspěšnost plánovaných aktivit projektu.

„S cílovou skupinou jsem pracovala intenzivně - probíhaly s nimi osobní rozhovory, abychom si ujasnili, co na jedné straně očekávají oni a co očekávám na druhé straně já. Snažili jsme se sladit pracovní dobu. To bylo pro ně stěžejní.“ ... (realizátorka projektu)

- Integrované záměry a projekty

Dá se říci, že s pomocí MAS se podařilo identifikovat **potenciál zemědělské farmy z hlediska jejího dalšího rozšíření a umožnění synergických efektů s dalšími aktivitami, o které realizátorka projektu dlouhodobějevila zájem a které budou území přinášet další pozitivní efekty pro kvalitnější život místních obyvatel i zvýšení turistického ruchu**. Díky projektu se podařilo zcela zásadním způsobem stimulovat další aktivity místního rozvoje a vytvářet tak synergické efekty v promyšleném celku. Vznik zaměstnaneckého zázemí na farmě umožnil realizátorce projektu vytvořit prostor pro komunitní život a propagaci zdravého životního stylu prostřednictvím tematicky zaměřených přednášek v jurtě přímo na kozí farmě. Dále se realizátorka projektu rovněž snaží vytvořit ubytovací kapacity v obci Hroubovice tím, že v současné době postupně dokončuje rekonstrukci domu, který se nachází v blízkosti kozí farmy. Malokapacitní ubytovací zařízení by mělo přispět ke zvýšení atraktivity kozí farmy např. pro rodiny s dětmi. V ubytovacím zařízení bude v provozu malé wellness centrum se saunou a zázemím pro poskytování masáží, koupelí apod. V tomto smyslu se v případě podpory projektu zaměstnanosti na kozí farmě v žádném případě nejedná o nahodilou aktivitu bez strategického promyšlení, ale naopak, o projekt, který umožnil další rozvoj aktivit v periferní venkovské obci. Další investice navazující na projekt podpory zaměstnanosti si hradí podnikatelka již z vlastních zdrojů.

Co se týká udržitelnosti vytvořených dvou pracovních míst, tak v současné době předpokládá realizátorka projektu udržení minimálně jednoho pracovního místa, v rámci dalších investic, které byly dosud provedeny. Podpořené ženy z cílové skupiny získaly pracovní zkušenosti, zlepšily se jejich finanční podmínky a celkově se zlepšila jejich pozice na mikroregionálním trhu práce. Pokud se

realizátorce nepodaří pracovní místa po skončení projektu udržet, měla by podpořit zaměstnance z CS v dalším uplatnění na trhu práce. Vzhledem k tomu, že realizátorka projektu není agenturou práce, tak by měla s agenturou práce, příp. s ÚP ČR, v tomto duchu spolupracovat.

„Já udržitelnost nevidím jenom v tom, že se udrží tato konkrétní pracovní místa u konkrétního příjemce. Udržitelnost vidím taky v tom, že i kdyby pracovní poměr skončil, tak podpořené osoby odejdou s detailním pracovním deníkem, dále získaly rok a půl intenzivní konzultace s odborníkem na psychosociální poradenství a celkově nabyly opětovně pracovní návyky. V tomto smyslu budou potenciálně lépe připraveny na otevřený trh práce.“ ... (odborný poradce a manažer projektu)

- Inovativní znaky realizovaného projektu

Inovativním znakem projektu je místo realizace ve venkovské obci, ve které se v posledních letech situace z hlediska pracovních příležitosti nijak významně nezlepšovala. Až do příchodu realizátorky projektu totiž v dané obci neměl nikdo odvahu rozvíjet jakékoliv podnikatelské činnosti a tím i zvětšovat spektrum pracovních příležitostí a to dokonce i v období, kdy už byla ČR členem EU a tím pádem se zvětšily i dotační možnosti.

Klíčový inovativní znak realizovaného projektu spočívá v **kombinaci zemědělsko-podnikatelského záměru**, který plně zapadá do strategie MAS s **podporou zdravého životního stylu a integračního zaměstnávání osob z ohrožené cílové skupiny**. Důležitým rysem je **aktivní práce s komunitou** a v komunitě, blízká spolupráce s cílovou skupinou na přípravě projektu a motivační finanční ohodnocení zaměstnankyň z cílové skupiny, které je ve srovnání se mzdovou úrovní na obdobných pozicích v rámci kraje vyšší. Tento záměr byl vložen již do návrhu projektu a s ohledem na náročnost práce byl nastaven předpoklad pro snížení fluktuace pracovníků a také jejich dostatečné motivace pro zapojení do pracovního procesu. Pozitivním rysem projektu je jeho **jednoduché a srozumitelné nastavení**.

„Potvrdilo se, že to byla na začátku správná myšlenka. Že zaměstnanci nemají tendenci utíkat. A nebylo to vždycky jednoduchý, aby znova získali pracovní návyky, aby si to místo udrželi, aby opravdu pravidelně chodili do práce v určitou dobu a tak dále. Ta mzda je opravdu jedním z nástrojů, jak si udržet sociální status a jak vyjít cílové skupině vstříc. To si myslím, že bylo unikátní, protože se s tím v obdobných projektech nesetkávám moc často, že by zaměstnanci z cílové skupiny byli motivováni mzdou.“ ... (odborný poradce a manažer projektu)

4. Překážky přípravy a realizace projektu

Klíčová překážka přípravy projektu, tj. **nedostatek vlastního času na jeho přípravu** ze strany realizátorky, byla odstraněna právě zmiňovanou intenzivní diskusí se zástupci MAS a pomocí doporučení externí projektové manažerky zapojené do procesu přípravy i realizace projektu.

V samotné realizaci projektu se vyskytly jen v prvopočátcích **problémy s nově zaměstnanými osobami, které neměly potřebné pracovní návyky**. Z tohoto důvodu bylo nutné, aby realizátorka projektu dohlížela na chod farmy ve stejné intenzitě, jako když pracovala sama bez zaměstnanců. Důvodem bylo to, že nové zaměstnankyně měly často velké časové zpoždění v příchodu do práce, aniž by přitom daly jakkoliv vědět, že se nedostaví ve stanovený čas do zaměstnání. Tyto situace vznikaly právě z důvodu nutnosti řešit případy, kdy se musely plně postarat o děti. Na farmě však neměly zastoupení, tudíž pracovní dobu i pracovní úkoly bylo nutné uzpůsobovat, což bylo právě z počátku velmi náročné. Je nutné dodat, že živá zvířata potřebují dodržet jasný časový režim v jejich

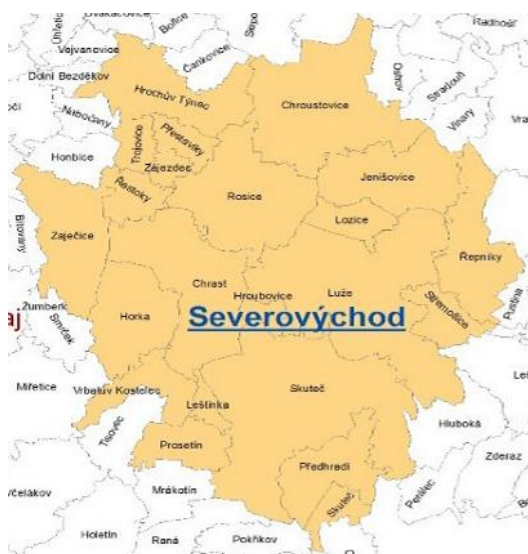
obstarání a není možné je nechat dlouhodobě bez kontroly (krmení, dojení, ustájení). **Tyto problémy se však postupně eliminovaly na minimum právě díky důkladnému mentoringu a psychosociálního poradenství.**

5. Role MAS a její pohled na realizovaný projekt

MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko přistupovala od počátku k nastavování své strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) velmi proaktivně tím, že se zajímala o reálné možnosti posílení místního a mikroregionálního rozvoje. Jedním z těchto významných cílů je také problematika nových forem zemědělského hospodaření ve vazbě na zdravý životní styl obyvatel, ekologické zemědělství, zdravé přírodní produkty apod. Z tohoto důvodu se zástupci MAS snažili při tvorbě SCLLD zmapovat příležitosti pro podporu místního rozvoje. Zemědělství patří k venkovským oblastem a zvláště malé zemědělské farmy mohou přispívat ke stabilizaci a diverzifikaci místního socioekonomického rozvoje.

„Když jsme psali strategii, tak jsem za jednotlivými směry vždycky viděla konkrétní projekty, které v území budou, a také konkrétní lidi, s kterými se bude spolupracovat. Ne obráceně. Toto je často vytýkáno místním akčním skupinám, že někdy vyhlásí výzvy a neví, pro koho a jak jsou vlastně určeny. My spíš vycházíme z toho, že se snažíme velmi dobře znát svoje území a požadavky konkrétních podnikatelů a osob, a toto se následně snažíme propojovat.“ ... (zástupce kanceláře MAS)

Výsledkem těchto aktivit bylo celkové propojení několika různých témat, která měla přesah do stimulace místního rozvoje. Jednalo se za prvé o téma zemědělství a jeho propagace ve smyslu zdravého životního stylu a potenciálních léčebných účinků produktů z koziho mléka. Dále lze uvést nevyhovující podmínky lokálního trhu práce pro ženy samoživitelky, které nedávno ukončily rodičovskou dovolenou. Za další, získání dotace umožnilo rozvinout osobní entuziasmus realizátorky projektu ve vazbě na další aktivity místního rozvoje (přednášková činnost, rozšíření aktivit v oblasti ubytování apod.). V neposlední řadě sehrála MAS v těchto výsledcích klíčovou roli mediátora mezi realizátorkou projektu, odbornou poradkyní na projektový management a dohlížela na správné uchopení projektu tak, aby byly splněny podmínky vyhlášené výzvy.

Mapa území MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko, z.s..
Zdroj: <https://www.masskch.cz/o-nas/uzemi/>

2. Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem – dobrá praxe

Sdružení SPLAV

Tato případová studie popisuje dobrou praxi při přípravě a realizaci projektu **Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem**, který realizuje místní akční skupina **Sdružení SPLAV, z.s.** s podporou Operačního programu Zaměstnanost v rámci IP 2.3 **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, výzvy Místní akční skupiny Sdružení SPLAV.**

1. Popis projektu a jeho příprava

Projekt je zaměřený na **individuální podporu lidem obtížně hledajícím uplatnění na trhu práce a lidem ohroženým sociálním vyloučením**. Zapojování lidí do společenského a pracovního života je realizováno prostřednictvím různých aktivit. Nejprve dochází pomocí individuálního přístupu k **aktivizaci** zapojených osob z řad cílové skupiny, a to formou různých konzultací, školení a odborných seminářů a zvláště pak jsou jako prostředek aktivizace využívány různé zahradnické práce, včetně pořádání akcí v prostorách **komunitní terapeutické zahrady** v Doudlebách nad Orlicí, kterou Místní akční skupina Sdružení SPLAV (dále MAS) dlouhodobě provozuje. Následně je vybraným zástupcům cílové skupiny nabídnuto **zaměstnání na zkoušku** u vybraných zaměstnavatelů s cílem, pokud se spolupráce oboustranně osvědčí, trvalého zaměstnání. Nedílnou součástí projektu je i **navázání spolupráce mezi organizacemi působícími v oblasti sociálních služeb na MAS**. Klíčové pro realizaci projektu je **dlouhodobé působení zástupců MAS v sociální oblasti a jejich dobrá znalost prostředí a aktérů v regionu**.

Cílovou skupinou projektu jsou osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené na Rychnovsku. Aktivita projektu se zaměřují zejména na skupinu osob **pečujících o osoby blízké** a na **osoby se zdravotním handicapem**. Právě tyto dvě skupiny jsou na Rychnovsku, přes dlouhodobě jednu z nejnižších nezaměstnaností v České republice, nejvíce ohroženy sociálním vyloučením. I přes nízkou nezaměstnanost byla ve spolupráci s Úřadem práce v Rychnově nad Kněžnou v regionu identifikována relativně početná skupina osob s různým zdravotním hendikepem, kterým jsou schopni se na úřadu práce z kapacitních důvodů věnovat jen v omezené míře (dle údajů z žádosti bylo v evidenci úřadu práce k 1. 7. 2018 celkem 331 osob z 830 uchazečů o zaměstnání s nějakým zdravotním problémem, kvůli němuž nenacházeli práci). Právě prostřednictvím Úřadu práce v Rychnově nad Kněžnou a dalších organizací působících v sociálním začleňování byli vybráni vhodní kandidáti na zapojení se do aktivit projektu z řad osob se zdravotním znevýhodněním. Kandidáti na zapojení se do projektu ze skupiny osob pečujících o osoby blízké byli vybráni ve spolupráci s organizacemi působícími v regionu: Centrum Orion, z.s., Pferda, z.ú., Centrum péče o duševní zdraví, Farní charita Rychnov nad Kněžnou či Domácí hospic Setkání, o.p.s. Tyto organizace se této cílové skupině částečně věnují prostřednictvím svých klientů. Do cílové skupiny spadají také všechny další nezaměstnané osoby, pro které je v regionu obtížné najít pracovní uplatnění.

Další cílovou skupinu projektu tvoří **pracovníci z organizací působících v sociálním začleňování**, kterým je nabízeno další vzdělávání a možnost výměny zkušeností či případné sdílení zdrojů v rámci síťování s podobně zaměřenými organizacemi v regionu. Mezi **spolupracujícími organizacemi** patří např. Pferda, z.ú., Centrum Orion, z.s., Centrum péče o duševní zdraví, o.p.s., Centrum 5KA, z.s., Domácí hospic Setkání, o.p.s., Dialyzační středisko Dialcorp s.r.o., Farní charita Rychnov nad Kněžnou, Sdružení Neratov, z.s.

Jedním z **problémů**, na které se projekt zaměřuje, je **nedostatečný individuální přístup k sociálně vyloučeným osobám ve vztahu k jejich uplatnění na trhu práce**. Často nejsou brány ohledy na individuální možnosti jednotlivců, kteří nezapadají do většinové společnosti, ať už z důvodů zdravotního nebo společenského znevýhodnění. Ve společnosti je nízké povědomí o potřebách a možnostech osob se zdravotním a jiným hendikepem, kdy je zakořeněno zastaralé chápání daného hendikepu jako důvodu omezení společenských a pracovních aktivit. V současné době je často sice zajištěna základní podpora, kdy je poskytována akutní zdravotní péče či finanční podpora, avšak dlouhodobá koncepční podpora pro stabilizaci situace a pro další rozvoj hendikepovaných osob neexistuje. Výsledkem je sice zajištění základních životních potřeb handicapovaných osob, ale ne jejich společenské uplatnění a sociální a finanční stabilizace. Situace je závažná zejména u osob, které nejsou organizovány v rámci registrovaných sociálních služeb (např. osoby po dlouhodobé nemoci nebo v rekonvalescenci). Specifickou skupinou sociálně vyloučených osob pak tvoří osoby pečující o osoby blízké, kterým se sice na Rychnovsku prostřednictvím svých klientů (např.: pomoc při osamostatňování opečovávaných osob, odlehčovací služby) částečně věnují některé organizace (např. Centrum Orion, z.s., Pferda, z.ú., Péče o duševní zdraví, Charita či Domácí hospic), avšak řada dalších osob z této cílové skupiny zůstává nadále v izolaci. Jak osoby pečující o osoby blízké, tak osoby se zdravotním hendikepem se potýkají s **nedostatečnou nabídkou vhodných pracovních míst, izolovaností a nedostatkem různorodých podnětů**. Na Rychnovsku sice panuje nízká nezaměstnanost, avšak nabídka práce neodpovídá fyzickým, mentálním či psychickým schopnostem zdravotně znevýhodněných osob. Možnosti práce jsou hlavně ve směnném provozu ve strojírenství, jiné možnosti zaměstnání či různé formy zkrácených úvazků jsou zastoupeny minimálně. Schází také **osvěta pro širší veřejnost a možné zaměstnavatele** ve vztahu k těmto cílovým skupinám.

V regionu sice působí hned 12 organizací působících v sociálním začleňování, ale jedná se často o malé neziskové organizace. Těmto **organizacím chybí personální i finanční kapacity pro lepší vzájemnou koordinaci** a existuje tak mezi nimi minimální kontakt. V minulosti zde probíhalo komunitní plánování sociálních služeb, avšak před zahájením realizace projektu v regionu žádná pravidelná setkávání neprobíhala. Také u organizací státní správy a místních samospráv jsou poskytovány zejména základní povinné služby a pracovníci již nemají kapacity na realizaci dalších aktivit mimo rámec registrovaných sociálních služeb (například na přípravu nových projektů či systematictější práci s klienty). U většiny organizací působících v sociálních službách pak chybí prostředky na vzdělávání pracovníků či strategický rozvoj stávajících služeb. V regionu také doposud nebyla realizována společná setkání klientů a pracovníků organizací zaměřených na sociální začleňování.

O **potřebnosti intervence** pro cílové skupiny bylo Sdružení SPLAV přesvědčeno od samého počátku. Vycházelo přitom z **problémů identifikovaných ve Strategii komunitně vedeného místního rozvoje**. Klíčovým pro přípravu projektu bylo zapojení PharmDr. Ilony Mikušové (dříve ředitelky Orion centra a nyní manažerky projektu), která má s prací s cílovými skupinami dlouhodobé zkušenosti a byla přesně schopna určit nejpalčivější problémy cílové skupiny. Přesné zacílení projektu vzniklo také ve spolupráci s dalšími subjekty, zejména pak s **Úřadem práce v Rychnově nad Kněžnou a Odborem sociálních věcí Městského úřadu v Rychnově nad Kněžnou**, kde byla konzultována zejména potřeba projektu. Zaměření projektu bylo také dopředu konzultováno se zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí. Následně proběhlo i šetření mezi poskytovateli sociálních služeb, ve kterém byly zjišťovány jejich přesné potřeby týkající se vzdělávání zaměstnanců, koordinace aktivity, plánování personálních a finančních kapacit.

„Měli jsme kolem sebe osoby, které měly problém se sehnáním zaměstnání a řešily svůj zdravotní problém. Díky tomu třeba přišly o práci a nemohly najít jinou vhodnou. To byl taky impulz [pro přípravu projektu], kdy jsme měli příklad asi pěti lidí, o kterých jsme věděli, že by to [na ně zaměřený projekt] bylo fajn, tak jsme se pak začali cíleně zaměřovat na to, jestli to [projekt zacílený na tuto cílovou skupinu] je potřeba, nebo ne.“ (manažerka projektu)

I když má Sdružení zkušenosti s realizací projektů v sociální oblasti, není samo poskytovatelem sociálních služeb. Od roku 2013 však provozuje komunitní zahradu v Doudlebách nad Orlicí, která neslouží jen členům místní akční skupiny, ale je otevřena pro další organizace a různé zájmové skupiny. Zaměstnanci MAS Sdružení SPLAV při provozování zahrady hledali inspiraci jak v České republice (např.: Fakultní nemocnice Brno nebo příspěvková organizace Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno), tak ve Velké Británii nebo Finsku, kde mají zkušenosti s poskytováním **zahradní terapie**. Právě tyto získané zkušenosti se staly inspirací a zahrnutí zahradní terapie do připravovaného projektu bylo logickým krokem. V návaznosti na již realizované projekty tak současný projekt může využít již plně vybavenou terapeutickou zahradu a zaměřením svých aktivit dále rozvíjet záběr činností Sdružení SPLAV.

Příprava projektu byla také představena členům místní akční skupiny, kteří jeho přípravu podporovali, vnímali jeho potřebnost pro rozvoj regionu a **zástupci některých obcí** také sami **navrhovali konkrétní osoby**, které by se mohli intervence zúčastnit. Samotní zástupci cílové skupiny sice do přípravy projektu nebyli přizváni, ale v rámci realizace projektu je kladen důraz na individuální potřeby klientů a aktivity jsou jim co nejlépe přizpůsobovány.

Cílem projektu je tak využitím zázemí komunitní zahrady a zkušeností z činnosti ve prospěch osob sociálně ohrožených napomoci odstranění identifikovaných problémů cílové skupiny. Cílem je individuální podpora znevýhodněných osob na trhu práce a osob ohrožených sociálním vyloučením, **pomocí motivačních a pracovních diagnostických programů a zaměstnání na zkoušku jim umožnit jejich integraci do společnosti**. Snahou je také **zvýšení povědomí o možnostech uplatnění a potřebách cílové skupiny** sociálně vyloučených osob pomocí osvětové kampaně mezi širší veřejností a potenciálními zaměstnavateli, včetně představení jednotlivých organizací působících v oblasti sociálního začleňování na Rychnovsku, aby se širší veřejnost dozvěděla o jejich činnosti, uměla lépe využívat jejich služeb a lépe porozuměla potřebám a schopnostem jejich klientů.

Dalším cílem projektu je **vytvoření sítě vzájemně informovaných, koordinovaných a spolupracujících organizací působících v oblasti sociálního začleňování na Rychnovsku** a zavedení systému pravidelných setkání pro lepší efektivitu poskytovaných sociálních služeb. Součástí je také **navržení, ověření a zavedení systému aktivit prospěšných pro odborný personální rozvoj** organizací působících v sociálním začleňování ve prospěch jejich klientů i dalších dosud neorganizovaných osob s handicapem. Předpokládá se také vytvoření podmínek pro možné **sdílení vybavení, administrativního zázemí či personálních kapacit a finančních zdrojů** mezi zapojenými organizacemi působícími v oblasti sociálního začleňování na Rychnovsku (např. formou společných projektů, společných školení, apod.). Nabízena je také možnost využívání společného zázemí v rámci Komunitní zahrady pro aktivity všech zapojených organizací.

Realizace projektu je rozdělena do 7 klíčových aktivit, z toho 4 jsou zaměřeny na cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením (celkem 36 osob), další dvě aktivity jsou zaměřeny na cílovou skupinu z řad pracovníků organizací působících v sociálním začleňování na Rychnovsku (12 osob).

První klíčovou aktivitou projektu je výběr účastníků projektu. Vzhledem k tomu, že Sdružení SPLAV není poskytovatelem sociálních služeb, probíhal výběr vhodných účastníků intervence z obou hlavních cílových skupin za pomoci zprostředkovatelů. Na začátku projektu byla většina účastníků vybrána za pomoci Úřadu práce v Rychnově nad Kněžnou. V průběhu realizace se do výběru vhodných účastníků více zapojily také organizace působící v oblasti sociálního začleňování. Díky dostatečnému času věnovanému přípravě projektu se zatím daří kapacity běhů naplňovat. V rámci projektu jsou naplánovány celkem tři běhy, přičemž každý má kapacitu až 15 osob. Celkem se předpokládá takto podpořit 36 osob z cílové skupiny.

Druhou klíčovou aktivitou je společný motivační program pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením. Program trvá vždy jeden měsíc a je rozdělen do dvou částí. První část je tvořena 8 společnými odbornými semináři vedenými lektory - právníkem, zdravotníkem, psychologem, ekonomem, personalistou, apod. Zástupci cílové skupiny zde získávají nezbytné základní informace využitelné pro řešení jejich životní situace. Druhá část je tvořena pracovní zahradní terapií v komunitní zahradě v Doudlebách nad Orlicí, kde se **ověřují pracovní návyky jednotlivých účastníků, jejich fyzické schopnosti i různé sociální dovednosti, včetně sebepoznávání.** V rámci zahradní terapie vykonávají účastníci nejrůznější zahradnické práce, které jsou vždy přizpůsobeny schopnostem daného účastníka. Zatímco fyzicky zdatnější jedinci mohou například sekát či hrabat trávu, okopávat záhonky, sázení a zalévat rostliny nebo pálit kletí, osoby se zdravotním hendikepem se mohou zapojit do úklidu pozemku, natírání dveří, oken a květináčů nebo přípravy občerstvení z vypěstovaných bylinek a zeleniny. Této části aktivity jsou věnovány 4 dny. Součástí aktivit v komunitní zahradě je také uspořádání jedné akce pro veřejnost, do jejíž přípravy a organizačního zajištění jsou zapojeni právě účastníci programu. Tato aktivita je úzce propojena s aktivitou síťování, kdy jsou mezi účastníky běhů vybíráni klienti různých organizací působících v oblasti sociálního začleňování. Jejich další klienti se pak mohou účastnit také jako návštěvníci pořádaných akcí. I když všechny činnosti v rámci této aktivity probíhají společně, již zde jsou identifikovány individuální potřeby jednotlivých účastníků.

Každý běh je složením účastníků jiný a dle toho jsou také přizpůsobovány aktivity. Zatímco v prvním běhu převládali účastníci z řad dlouhodobě nezaměstnaných, v druhém běhu převládali klienti z organizací sociálních služeb, pro které je více upřednostňována zahradní terapie oproti odborným seminářům, avšak vždy se jednalo o osoby schopné práce. V prvních dvou bězích se zatím programu účastnilo 25 osob, z toho bylo 12 nezaměstnaných evidovaných na Úřadu práce se zdravotním znevýhodněním, 9 bylo nezaměstnaných se zdravotním omezením neevidovaných na Úřadu práce, 4 byli ze skupiny osob pečujících o osobu blízkou. Třetí běh je více zaměřen na osoby s tělesným hendikepem. Zejména pro osoby pečující o osoby blízké, ale i pro další účastníky, představuje zapojení do aktivit projektu možnost změnit prostředí a setkat se novými lidmi. Pro všechny účastníky je to příležitost osvojit si pracovní a sociální návyky a získat nové schopnosti a dovednosti.

„Vždy se vytvořila dobrá podporující skupina lidí, není to jenom naše podpora jako realizátorů projektu a koučů, ale vzájemně mezi sebou se podporují. Bylo to vidět i při společném koučinku. ... Nebo vidí [účastníci programů z řad nezaměstnaných s malým nebo žádným zdravotním hendikepem], že jsou na tom třeba hůř, a že chtějí pracovat [účastníci s větším hendikepem či klienti spolupracujících organizací]. Nechtějí zůstat doma, chtějí dělat něco smysluplného, co ostatní ocení. Sice toho moc nedokážou, ale něco jo. Takže to je motivační i pro ty, co se jim nechce pracovat.“
(manažerka projektu)

Foto: Komunitní zahrada v Doudlebách nad Orlicí

„My jsme díky našemu kurzu ukázali, že to jsou lidi, kteří jsou schopní pracovat, ale potřebují k sobě mít někoho, kdo jim k tomu pomůže. My jsme byli nástroj, který jim po dobu třech měsíců pomáhal, umožnili jsme jim, že vyjeli z ústavu, že vyšli z těch domovů, kde jsou. Najednou třeba i jejich rodiče zjistili, že můžou jít do společnosti a odvádět práci, která je ještě ke všemu baví.“ (manažerka projektu)

Třetí klíčovou aktivitou je individuální **pracovně-diagnostický program**, který plynule navazuje na předchozí aktivitu, avšak je již individualizován pro každého účastníka. Program trvá jeden až dva měsíce. V rámci aktivity jsou účastníkům poskytovány individuální konzultace s odborníky a kouči zejména v oblasti schopnosti zacházení s vlastní nemocí či nemocí blízkého člověka, v oblasti sebedůvěry a schopnosti uplatnění na trhu práce, upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím. V rámci této aktivity se **řeší individuální problémy daného člověka komplexně, a to i včetně bydlení, jeho finanční situace, apod.** Účastníci z řad cílové skupiny také podstupují **individuální trénink mozku pomocí terapie biofeedback** (15 terapií na osobu) vedoucí k posílení soustředění, zaujetí a udržení pozornosti a pokračují v zahradní terapii, která stimuluje účastníky k týmové práci, umělecké a duševní činnosti. V průběhu realizace projektu se ukázalo, že tento individuální přístup je klíčový pro další uplatnění účastníků z řad cílové skupiny na trhu práce nebo v jejich další socializaci.

“Pan Karel z druhého běhu, úžasný pán, který měl zdravotní problém, a díky němu jsem věděla, že nesmí pracovat ve výškách, nesmí pracovat na směny, nesmí pracovat se stroji. ... Jednou přišel později, protože byl na schůzce na Úřadu práce. Zeptala jsem se ho, jestli mu něco nabídli a on řekl, že má jednu nabídku, že ani pořádně neví, co to je, ale má se tam jít zeptat. Tak se na to podíval a byla to nabídka práce pro jeřábníka. Tak jsme se začali všichni smát, takže to je příklad té práce na úřadech. Individuální přístup.“ (manažerka projektu)

V rámci tří běhů aktivity se setkávají osoby s různými druhy hendikepu a znevýhodnění. Právě tato různorodost působí na všechny účastníky pozitivně a podporuje jejich integraci do společnosti. Již v rámci této aktivity se účastníci programů **setkávají s vybranými zaměstnavateli a společně probírají jejich možné pracovní uplatnění.**

„Během těchto dvou měsíců dochází k aktivizaci lidí. Oni jsou často uzavřeni doma ve svém kruhu a nemají povinnosti vycházet ven, a díky projektu mají tu povinnost, a pak jsou schopní začít chodit do práce.“ (manažerka projektu)

Foto: Komunitní zahrada v Doudlebských nad Orlicí

Čtvrtou klíčovou aktivitou je **práce na zkoušku** pro vybrané klienty. Jedná se o placené tříměsíční zaměstnání, které je hrazeno přímo z projektu. Účastníci se nestávají přímo zaměstnanci jednotlivých vybraných společností a organizací, ale stávají se zaměstnanci Sdružení SPLAV, které je vybraným zaměstnavatelům propůjčuje k vykonání práce formou praxe. Jedná se vždy o zkrácený 0,4 úvazek ve výši minimální mzdy. Z celkového počtu 25 znevýhodněných osob se podařilo takto na zkoušku zaměstnat 10 osob, z nich některé u zaměstnavatelů i nadále zůstávají, jiní i z vlastní vůle již v zaměstnání po skončení intervence nepokračují. Nabízené pracovní pozice jsou různorodé, avšak co nejvíce respektují odbornost a schopnosti daného účastníka. Například se podařilo umístit paní do prodejny zdravé výživy Beseda Bio, kde vypomáhá s přebírkou zboží, mladého muže (22 let) v invalidním důchodu jako pomocného kuchaře na Farní charitě v Rychnově nad Kněžnou nebo další z účastníků v sociálním podniku Úklidová firma Láry Fáry a sociálně terapeutické dílně Tréninková pekárna Láry Fáry, které provozuje Pferda z.ú. z Rychnova nad Kněžnou. Dle informací realizátorů z prvních dvou běhů (tj. 25 osob) je na různé úvazky v různých zaměstnáních (úklid, obchod,

administrativa, potravinářství, práce v lese, ve strojírenství) **zaměstnáno 10 osob i po skončení intervence** (ne všichni prošli zaměstnáním na zkoušku).

„Někdo třeba skončí už po měsíci a rovnou už tam zůstane, firma si ho vzala a pracoval na pracovní smlouvu, někdo po dvou měsících už na větší úvazek a za větší peníze, takže to bylo pro ně zajímavé. Někdo nám třeba po třech měsících řekl [účastník programů], že mu to bohužel nevyhovuje, že to nezvládá.“ (manažerka projektu)

Pátá klíčová aktivita je již zaměřena na **antidiskriminační kampaň**, která je úzce propojena s dalšími aktivitami projektu. V rámci aktivity probíhají akce pro veřejnost na komunitní zahradě, **do jejichž přípravy a organizace jsou zapojeni účastníci ze všech cílových skupin**. Mimo těchto akcí probíhají tzv. „happeningy“ v sídlech spolupracujících organizací působících v oblasti sociálního začleňování, kam jsou zváni také účastníci motivačních a diagnostických programů a v ideálním případě i široká veřejnost v rámci dne otevřených dveří. Na happeningech je organizována také zahradnická činnost třeba formou osázení okrasných truhlíků, záhonů, apod. Zaměstnávání znevýhodněných osob měla také předcházet intenzivnější kampaň mezi zaměstnavateli a zástupci obcí, která se zatím realizuje jen v omezené míře, což ale nemá vliv na uplatnění absolventů zmíněných programů. Součástí aktivity je také natočení propagačního reportážního filmu o komunitní zahradě doplněný o medailonky klientů.

Šestá klíčová aktivita zahrnuje **síťování organizací** působících v oblasti sociálního začleňování. Už ve strategii místní akční skupiny byla mezi problémy regionu identifikována nespolupráce a nekoordinovanost těchto organizací. Na setkání jsou také zváni zástupci obcí, městských úřadů, Královéhradeckého kraje, Úřadu práce, České správy sociálního zabezpečení a Ministerstva práce a sociálních věcí. Již v minulosti v regionu fungovala platforma pro komunitní plánování v oblasti sociálních služeb, jejíž činnost se podařilo v rámci projektu obnovit a nyní se již přirozeně schází pod záštitou Sociálního odboru Městského úřadu v Rychnově nad Kněžnou. Společným úsilím se také podařilo v rámci projektu vydat brožuru mapující všechny sociální služby na Rychnovsku.

Poslední aktivitu představuje samotné řízení projektu, kdy kromě zajištění jeho administrace jsou pod touto aktivitou zahrnuti klíčoví pracovníci projektu - koordinátor aktivit cílové skupiny, poradce cílové skupiny a zahradník, kteří zajišťují hladký průběh projektu a starají se společně o potřeby cílových skupin.

Při přípravě projektu realizátorem nebylo využíváno žádné ze specifických technik projektového řízení, avšak důležitým aspektem byla promyšlenost celého projektového záměru, kdy konzultace se zainteresovanými subjekty umožnily jeho přesné zacílení. Logika intervence je následující:

- Pokud se má znevýhodněný člověk integrovat do společnosti a najít uplatnění na trhu práce potřebuje:
  - individuální přístup a podporu, které umožní skutečné řešení jeho zdravotních nebo sociálních problémů.
  - být motivovaný a dostatečně aktivizovaný.
  - mít nezbytné znalosti a informace (finanční gramotnost, právní povědomí, psychickou podporu, možnosti zaměstnání, informace o místech, kde hledat pomoc).
  - socializovat se už v průběhu přípravy na zaměstnání.
- Pro větší uplatnitelnost znevýhodněných osob na trhu práce a ve společnosti je třeba větší informovanost veřejnosti a zaměstnavatelů v regionu.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

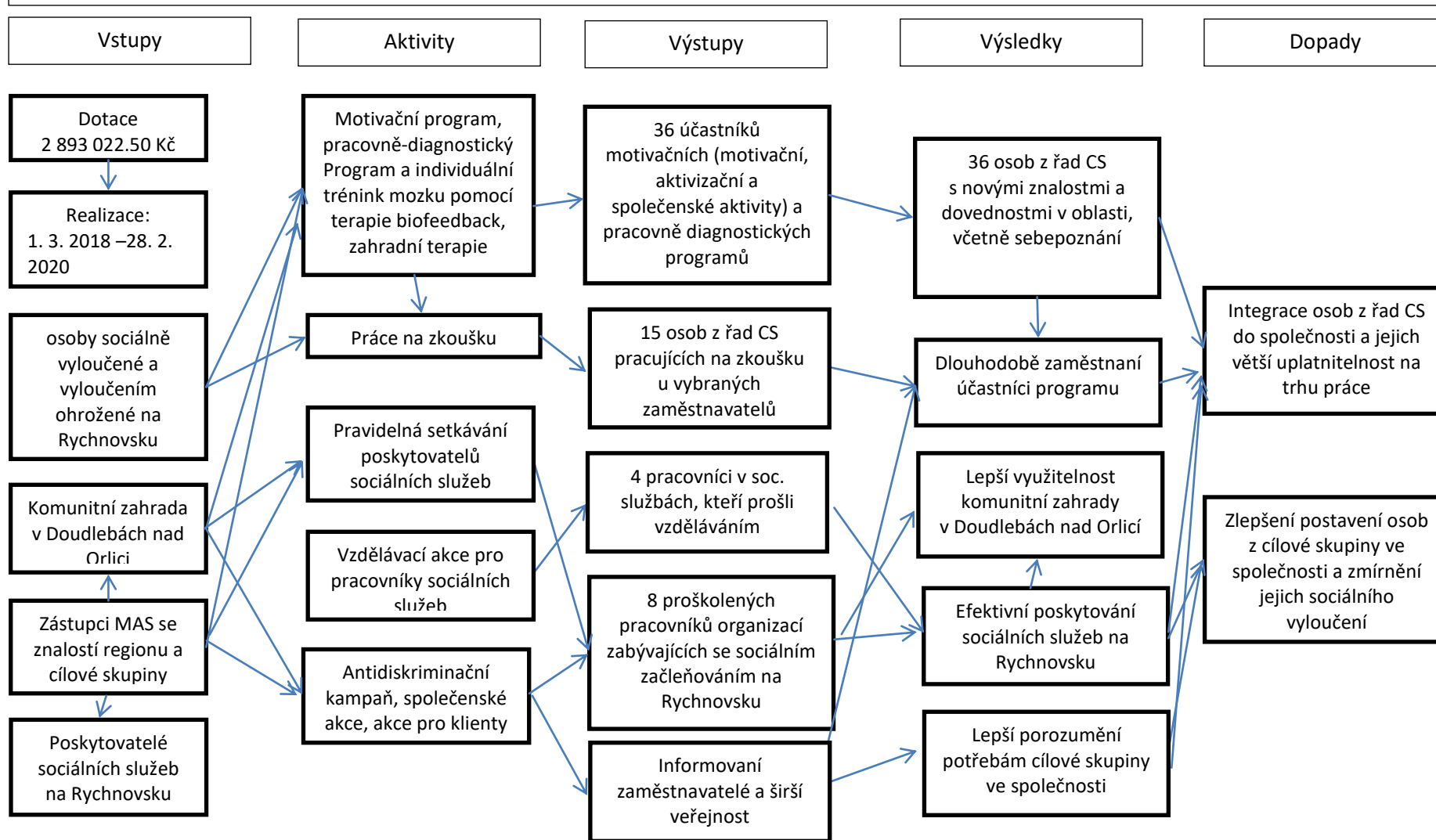

- Pokud mají organizace zaměřené na sociální začleňování efektivně poskytovat své služby klientům, je třeba podporovat jejich větší spolupráci.

Stručná logika projektu je vizuálně znázorněna na následujícím schématu zachycujícím teorii změny projektu.

Teorie změny projektu Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem

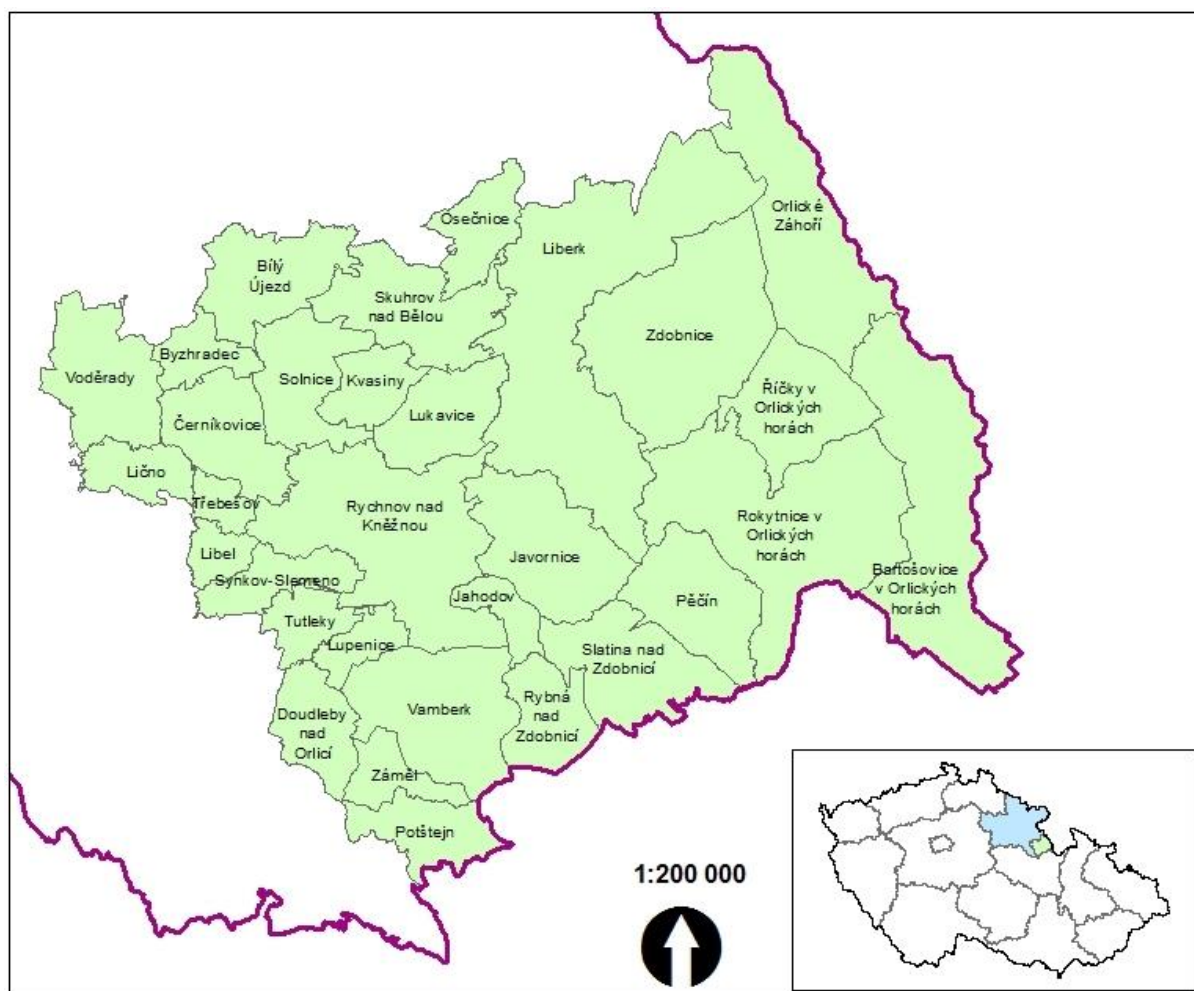

2. Charakteristika realizátora projektu a motivace k realizaci projektu

Realizátorem projektu je přímo **Místní akční skupina Sdružení SPLAV**, která působí na území celkem 31 obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností Rychnov nad Kněžnou na hranicích s Polskem. Místní akční skupina Sdružení SPLAV, z.s. se od svého vzniku v roce 2004 podílí na rozvoji venkovských oblastí. Aktuálně má 53 členů (k 1. 1. 2019), mezi nimiž je zastoupen veřejný sektor, soukromý i neziskový sektor.

MAS se hlásí k idejím a principům LEADER a usiluje o podněcení a využití potenciálu svého regionu k všestrannému a udržitelnému rozvoji. V rámci hlavní činnosti MAS rozděljuje finanční podporu záměrům na rozvoj území, předává informace a příklady dobré praxe svým členům. Zaměřuje se také na osvětu a vzdělávání v oblasti rozvoje venkova a také realizuje své vlastní projekty směřující ke zlepšení kvality života občanů regionu. Na současné programové období má MAS zpracovanou podrobnou Strategii komunitně vedeného místního rozvoje pro území Místní akční skupiny Sdružení SPLAV na období 2014 až 2020.

Obrázek: Mapa území MAS Sdružení SPLAV.

Sdružení SPLAV již v minulosti realizovalo několik projektů zaměřených na sociální oblast. Výstupem jednoho takového projektu bylo také založení komunitní zahrady, kdy se sdružení svými dalšími aktivitami a projekty snaží dále vylepšovat zázemí zahrady pro její větší využitelnost různými aktéry v regionu. Díky brzkému vzniku si sdružení vybuodovalo dobré kontakty mezi ostatními začínajícími

místními akčními skupinami v České republice, tak mezi místními akčními skupinami v zahraničí (např. Finsku, Estonsku, Velké Británii nebo Polsku).

3. Využití a naplnění specifík podpory formou komunitně vedeného místního rozvoje

Příprava i realizace projektu „Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem“ naplňuje specifika komunitně vedeného místního rozvoje. Hlavní principy jsou popsány dále.

„My jsme druhá MAS, která byla v kraji založená, jsme jedna z nejstarších. Jsme nositeli filozofie LEADER, aby se každý mohl vyjádřit ke všemu, všichni se mohli zúčastnit a každý měl stejnou příležitost podílet se na všem, co děláme.... Každého projektu se účastní naši členové, jiní lidé z regionu.“ (zástupce MAS)

- Partnerství a spolupráce na lokální úrovni, přístup zdola nahoru

Při přípravě projektu byly důležité konzultace s různými představiteli organizací, které se tématu projektu v regionu dlouhodoběji věnují. Podařilo se tak společně najít zacílení projektu, které má co nejvyšší přidanou hodnotu pro všechny cílové skupiny. Projektový záměr byl také členům MAS představen na programovém výboru, kde se členové místní akční skupiny pozitivně vyjadřovali o jeho potřebnosti a případně rovnou navrhovali, kdo by se mohl z jejich obcí do projektu zapojit. Velmi důležitá pro přípravu projektu byla **proaktivní role zástupců MAS**. Bez kreativního přístupu ze strany manažerky místní akční skupiny a budoucí manažerky projektu by realizace takového projektu nebyla možná. Samy také poukazují na to, že místní akční skupina není přímo poskytovatelem žádné sociální služby, ale slouží do určité míry jako prostředník k propojování různých aktérů v regionu a vzájemnému předávání informací.

„No a ona to [o problémech cílové skupiny] věděla jako zkušený člověk z oboru, tak jsme si řekli, že posláním MAS je dávat komunity dohromady, takže se vrhneme na něco, co až tak dobře neznáme. Ale myslím si, že našim úkolem je dávat dohromady správný lidi a zorganizovat to, než sami být ti chytří.“ (zástupce MAS)

V podobném duchu je také navržen samotný projekt, kdy jedním z jeho hlavních cílů je **propojování různých skupin aktérů**. V rámci projektu se tak setkávají **hendikepovaní lidé, úspěšní podnikatelé a různí poskytovatelé sociálních služeb, kteří spolu doposud nijak nespolupracovali, zástupci Úřadu práce, starostové, kteří mnohdy nemají dostatečný přehled o možnostech využívání sociálních služeb, a široká veřejnost**. V rámci programů se také setkávají osoby z řad cílových skupin s různým zdravotním hendikepem, klienti různých organizací a další osoby jinak znevýhodněné na trhu práce či ve společnosti. Tato různorodost také přináší nečekané benefity pro aktivizaci skupiny jako celku.

- Integrované záměry a projekty

Sdružení splav již v minulosti realizovalo některé podobně zaměřené projekty. V rámci svých aktivit v sociální oblasti se sdružení začalo více zaměřovat na zahradní terapii. V roce 2013 byla v rámci projektu „Zahrady u SPLAVu“, financovaného z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, otevřena komunitní terapeutická zahrada v Doudleběch nad Orlicí, která hraje klíčovou roli i v současném projektu. Zahrada je pomocí různých navazujících projektů postupně dále rozvíjena a představuje určitý inovativní prvek v rámci poskytování sociálních služeb v regionu, při jehož budování a provozu je možné využít odbornosti zaměstnanců místní akční skupiny (někteří jsou

absolventi zahradní architektury) a zkušenosti nabyté v tuzemsku i v zahraničí. V současné době dochází na komunitní zahradu i exkurze ze škol a slouží tak také ke vzdělávacím účelům. I další projekty v sociální oblasti mají navazující logiku. Jeden z nich byl realizován v partnerství s obcemi na území místní akční skupiny, kdy byli klienti znevýhodnění na trhu práce vysíláni přímo do obcí, kde pro ně vykonávali různé prospěšné práce (např.: údržba veřejných prostranství). Obce se o klienty staraly, poskytovaly jim zázemí, dohlížely na odvedenou práci a zajišťovaly jim stravování.

Realizace projektu přímo prostřednictvím místní akční skupiny přináší velké výhody právě v možnosti využívání celé sítě kontaktů v rámci regionu. Realizátorovi to umožňuje **komplexně řešit situaci jednotlivých účastníků** programů a naplňovat jejich potřeby. Díky tomu, že má přehled o celém spektru projektů realizovaných v území je schopen je navzájem propojovat. Například někteří z klientů řešili problémy s bydlením, tak v rámci projektu došlo k propojení se Sdružením Neratov, které nabízí možnost chráněného bydlení, a byla tam naplánována poznávací cesta s vybranými účastníky. Kontaktů realizátora je také využíváno pro hledání co nejhodnějšího zaměstnání pro účastníky kurzů.

V regionu jsou v současnosti realizovány i další podobně zaměřené projekty. Jeden takový projekt realizuje také Český červený kříž. Již při přípravě obou projektů bylo možné z pozice místní akční skupiny využít znalostí obou projektů a zabránit tak duplikování některých aktivit a zaměření projektů. Projekty si tak však navzájem nekonkurují. Projekt Českého červeného kříže je více zaměřen na zaměstnanost, projekt MAS na sociální začleňování, kdy je kladen důraz spíše na aktivizaci a přípravu vstupu do pracovního života. Projekty v současné době dokonce mezi sebou sdílejí některé lektory. Místní akční skupina již také připravuje další navazující projekty s využitím komunitní zahrady. Jedním z nich má být Zahradní terapie v praxi, kdy jedním z cílů je profesionalizace sdružení v této oblasti spojená s certifikací vlastních aktivizačních programů v oblasti sociálního začleňování a vyčlenění/rozšíření vlastních pracovníků sdružení věnujících se dlouhodobě profesionálně této oblasti a jejímu dalšímu rozvoji. Další projekty mají být zaměřeny na vzdělávací činnost pro školy, zaměřené na poznávání a ochutnávání různých bylinek a zeleniny pěstovaných na zahradě, přednášení o jejich sázení a pěstování, včetně možnosti zapojení se do jejich sázení, apod.

Udržitelnost aktivit by měla být zajištěna dalšími navazujícími projekty. Jisté je, že fungování komunitní zahrady bude pokračovat i nadále po skončení tohoto projektu. Díky projektu se podařilo také nastartovat spolupráci v rámci platformy k sociálnímu začleňování mezi zainteresovanými organizacemi, která se již nyní dále přirozeně rozvíjí. Organizace si samy uvědomují její potřebnost a přínosnost, takže pravidelná setkávání budou pokračovat i po skončení financování projektu.

- Inovativní znaky realizovaného projektu

Inovativnost projektu spočívá zejména v individuálním přístupu ke každému účastníkovi kurzu a provázanosti jednotlivých aktivit projektu. Každý účastník programu prochází nejdříve aktivizační fází, kde jsou ověřovány jeho schopnosti, dovednosti a omezení a až následně mu je hledána vhodná pracovní pozice. Účastníci tak mají šanci si pozvolně osvojit některé návyky, které pak využijí v zaměstnání. Pozvolnější přechod na trh práce v kombinaci s poskytovanou individuální podporou zvyšují uplatnitelnost znevýhodněných osob na trhu práce.

Inovativnost lze spatřovat také ve využívání komunitní zahrady pro zahradní terapii v rámci aktivizační fáze projektu. Komunitní zahrada zde pak funguje jako jakýsi styčný bod, kde se setkávají různí aktéři z regionu. Neslouží tak jen pro účastníky programů, ale je prostřednictvím různých akcí, seminářů a happeningů s přímým zapojením cílové skupiny využívána k šíření osvěty mezi širší veřejností i zaměstnavateli.

Jedním z inovativních přístupů je také aplikace terapie EEG biofeedback v rámci individuálních konzultací. Jedná se o terapii na podporu činnosti mozku, která pomáhá trénovat paměť, zlepšovat rozhodování a sebepoznávání. Pomocí biofeedbacku se mozek hravou formou stimulován k efektivnějšímu a energeticky méně náročnému využívání svých schopností a kapacit. Během kurzu mohou účastníci tento inovativní avšak relativně drahý přístup využít zdarma.

Inovativní na projektu je také již zmiňované **propojování** různých skupin aktérů, ať už ve vztahu k organizacím poskytujícím sociální služby, tak k cílové skupině znevýhodněných osob. Propojování a sdružování aktérů v rámci aktivit projektu **posiluje soudržnost komunity** a komunitní život v rámci MAS.

4. Překážky přípravy a realizace projektu

Jednou z překážek realizace projektu je to, že zástupci cílové skupiny v rámci zaměstnávání na zkoušku musí být zaměstnání prostřednictvím Sdružení SPLAV. Kvůli legislativě (zprostředkovávat zaměstnání mohou jen agentury práce disponující povolením) se nestávají přímo zaměstnanci vybraného zaměstnavatele, jak bylo původně zamýšleno, ale zaměstnanci sdružení a jsou vysíláni do firmy formou praxe. Tato skutečnost byla zjištěna až při schvalovacím procesu a dle vyjádření realizátorů projektu panovala obava, zda to takto může fungovat, když nebude formálně vytvořen vztah zaměstnavatel-zaměstnanec. Výsledky ukázaly, že může, a v případě osvědčení zaměstnance na zkoušku dochází k jeho zaměstnání napřímo. Ukázalo se také, že to má i své výhody, neboť zaměstnanci zůstávají ihned po ukončení programů zaměstnání u organizace, kterou dobře znají, a ta s nimi neztrácí kontakt a může se jim stále individuálně věnovat. Jedná se tak o spíše technický problém, který neohrožuje podstatu intervence.

Realizátory projektu také negativně překvapilo to, že někteří z účastníků projektu nemají i přes veškerou snahu realizátorů o možnosti pracovního uplatnění zájem. Jednalo se často o účastníky z řad dlouhodobě nezaměstnaných přihlášených do aktivizačních programů přes Úřad práce. Účastníci tak sice prošli motivačním a pracovním diagnostickým programem, avšak do zaměstnání na zkoušku již ze své vůle nenastoupili. Někteří klienti neměli o práci na zkoušku zájem, jiným to nedovoloval jejich fyzický či psychický stav. Předané informace a nabyté zkušenosti jim však zůstávají a v případě změny názoru je mohou využít.

Realizátor také uvedl, že se nepodařilo zcela naplnit původní očekávání ohledně happeningů. Původně byly happeningy zamýšleny hlavně jako akce pro veřejnost, kdy měly být spojovány se dny otevřených dveří. V průběhu implementace se však ukázalo, že to není vždy úplně možné, protože řada organizací se nechtěla otevřít nebo to ani technicky nešlo, aby se otevřeli širší veřejnosti. Happeningů se tak v některých případech účastnili zejména osoby z řad cílových skupin zapojených do kurzů, pracovníků jiných organizací působících v sociálním začleňování a jejich klientů.

5. Role místní akční skupiny a její pohled na realizovaný projekt

Projekt byl vymyšlen a realizován přímo zástupci Místní akční skupiny Sdružení SPLAV. Jejich aktivita je naprosto klíčová pro zdárnou realizaci projektu, který řeší jeden z identifikovaných problémů regionu. Projekt je také podporován členy místní skupiny a částečně jsou do jeho realizace zapojováni. Tato podpora se mimo jiné projevuje v ochotě různých organizací pomoci s realizací projektu, ať už se jedná o shánění vhodných klientů, organizačního zajištění exkurzí i ohledně hledání vhodného zaměstnání pro účastníky projektu. Členové místní akční skupiny často také sami proaktivně vymýšlejí, jak by mohli aktivity MAS dále podpořit. To samozřejmě pramení z **dobrého jména místní akční skupiny** a jejích představitelů v regionu.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Projekt „Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem“ je příkladem dobré praxe, kdy se podařilo vhodně provázat aktivity tak, aby měly co největší efekt pro cílové skupiny. Projekt umožňuje individuální a komplexní řešení životní situace jednotlivých účastníků projektu a pomocí jejich aktivizace je připravuje ke vstupu na pracovní trh.

3. Krámek s DOBROtaMy

Případová studie popisuje dobrou praxi při přípravě a realizaci projektu **Krámek s DOBROtaMy**, který realizuje **paní Mgr. Hana Nováková** jako podnikající fyzická osoba. Projekt získal podporu z Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) v rámci **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje za období 2015 - 2023**, výzvy **Místní akční skupiny Podhůří Železných hor o.p.s.**

1. Popis projektu a jeho příprava

Projekt se zaměřuje na **rozvoj aktivit sociálního podniku v obci Maleč se zaměřením na prodej zdravé výživy a přírodních produktů s důrazem na bezobalový prodej** u značné části zboží, a zároveň od března 2019 si podnik otevřel vlastní výrobu zaměřenou na cukrářský a lahůdkářský sortiment. Tento podnik dále poskytuje **zázemí pro komunitní centrum a širší možnosti rozvoje lokálního cestovního ruchu**. Zcela zásadní roli pro podporu tohoto projektu byla spolupráce se zástupci příslušné MAS, kteří pomohli prezentovat před zástupci členských obcí MAS potenciál tohoto projektového záměru, který byl plně v souladu se strategií MAS. Hlavní osobností projektu je jeho nositelka paní Hana Nováková, která se původně do výše uvedené obce na Vysočině přistěhovala ze Vsetína. S manželem koupili v obci Maleč dům, jehož součástí byla stará již neprovozovaná hospoda. Profesionální zaměření paní Novákové je pedagog-logoped, a proto dojížděla z obce Maleč denně 35 km do města do zaměstnání. V souvislosti se jejími dosavadními zkušenostmi jí bylo zřejmé, že v obci chybí zázemí nejen pro komunitní život, ale obecně je v obci velmi málo pracovních příležitostí pro znevýhodněné osoby na trhu práce. Obec Maleč je lokalizována v tzv. vnitřní periférii, která se vyznačuje nízkou mírou atraktivity pro nové obyvatele či podnikání, a tím i vyšší mírou nezaměstnanosti. V podpořeném projektu z ESF se tudíž propojilo několik zájmů, jež spojovala snaha pozvednout kvalitu života v obci Maleč. Z tohoto důvodu začala s podnikáním i s ohledem na to, že jí aktivity zaměřené na zdravou výživu a jejich široké uplatnění v praxi osobně velmi baví. V prvopočátcích svého podnikání řešila drtivou část aktivit sama s výpomocí manžela. Pro faktický rozvoj sociálního podniku bylo nezbytné zajistit vnější finanční podporu, přičemž poskytované dotační prostředky na sociální podnikání přesně odpovídaly záměru paní Novákové.

Vzniklý sociální podnik má integrační charakter², a proto paní Nováková plánovala ve své projektové žádosti vytvořit minimálně 2 pracovní místa v Krámku s Dobrotami pro zástupkyně z různých typů cílových skupin, zejména osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané. Vzhledem k tomu, že jedna zástupkyně z cílové skupiny potřebovala snížit si svůj pracovní úvazek, tak jsou v sociálním podniku zaměstnány celkem 3 osoby, tj. **osobu dlouhodobě nezaměstnanou, osobu se zdravotním postižením a další zaměstnankyní je osoba, která pečuje v domácím prostředí o osobu blízkou**. Tyto osoby mají v oblasti Chotěboře, kam obec Maleč spadá, velké problémy se zajištěním zaměstnání. Primárním problémem je nutnost dojíždění za prací, což v případě absence automobilu v rodině je velmi složité s ohledem na nízkou frekvenci spojů veřejné dopravy. Tyto osoby navíc velmi těžce

² Podle webového portálu Českého sociálního podnikání (viz <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>) představuje integrační sociální podnik „subjekt sociálního podnikání, tj. právnickou osobu založenou dle soukromého práva nebo fyzickou osobu, které splňují principy integračního sociálního podniku. Integrační sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, kterým je zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce, a tento cíl je formulován v základacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.“

zvládají stres ve velkých podnicích, což se následně promítá do jejich sníženého sebevědomí a nevyrovnané psychiky. V této situaci zůstávají osoby z této cílové skupiny pouze s příjmy ze sociálních dávek, což následně vytváří další problémy a omezení pro kvalitu života těchto osob. Jejich návrat na trh práce se zpravidla potýká s řadou problémů souvisejících s nutností obnovy pracovních návyků a posílením finanční gramotnosti (např. poskytování odměn ve více zálohách v daném měsíci).

Projekt reaguje na **typické problémy tzv. vnitřních periferií**, tj. **velmi omezené vhodné pracovní příležitosti zvláště pro znevýhodněné osoby na trhu práce, nízká úroveň komunitního života v obci, chybějící základní prvky občanské vybavenosti v obci, zde chybí obchod s potravinami a prostory pro společenské setkávání. Z těchto faktorů vyplývala také nízká atraktivita obce pro rozvoj cestovního ruchu.** Tyto problémy mohou venkovské obce řešit různými inovativními způsoby, které mají úzkou vazbu na zdravý životní styl s důrazem na přírodní produkty a přírodní prostředí. Důraz na bezobalový způsob prodeje patří v současné době mezi nově nastupující trendy, kterých si obyvatelé měst a postupně i venkova začínají velmi cenit, právě z důvodu velkého množství odpadu, které současná civilizace vytváří. Tímto lze velmi efektivně vytvářet pocit aplikované globální odpovědnosti na lokální úrovni u jednotlivých obyvatel. Zajištění úspěchu pro tento typ prodeje má však nutnou podmínku v podobě zkušeností v gastroprovozu nebo obecně s prodejem v obchodě, a zároveň musí mít příslušný zaměstnanec zájem o zdravé potraviny, aby byl schopen adekvátně zákazníkovi vysvětlit výhody konkrétních prodávaných výrobků a zboží. V návaznosti na tyto zkušenosti proto dále v projektu docházelo k rozvoji dovedností a znalostí zaměstnankyň v oblasti cukrářské i lahůdkářské, a dále byly také rozvíjeny jejich komunikační schopnosti. Paní Nováková rovněž identifikovala problém s nízkou úrovní komunitního života v obci, což bylo způsobeno absencí místa pro společné setkávání občanů, v obci chyběly prostory pro matky s dětmi i starší spoluobčany. Zároveň v obci chybělo místo pro „zastavení“ turistů, což se zvláště ukázalo mít potenciál ve vazbě na otevření prostor zámku v obci Maleč, který je v soukromém vlastnictví.

Po zkontaktování se zástupkyní MAS začala v úzké koordinaci příprava projektové žádosti, kterou paní Nováková průběžně konzultovala také s poradci z MPSV. Na základě získaných znalostí z konzultací a dále z účasti na různých školeních k této problematice, které organizovalo MPSV a byly pro paní Novákovou velmi přínosné, sestavila projektovou žádost. S ohledem na nutnost zaměstnání osob ze znevýhodněných skupin obyvatel dále konzultovala příslušné části projektové žádosti se zástupci spolku Benediktus (tj. komunita lidí s mentálním postižením a bez něj, která sídlí v Chotěboři – viz také <http://www.benediktus.org/>) a dále se společností Fokus Vysočina, která se zaměřuje na chráněný trh práce a integraci znevýhodněných skupin obyvatel na trh práce. Původně si nebyla paní Nováková zcela jistá tím, zda se jí podaří získat/zajistit zaměstnance, kteří spadají do cílových skupin vymezených podmínkami výzvy OPZ a zároveň budou moci částečně samostatně zvládnout danou práci. To se nakonec ukázalo jako zbytečná obava, zejm. z důvodu situace na lokálním trhu práce a tedy absence míst pro dané cílové skupiny a také díky nastavení pracovních podmínek v Krámku dle potřeb cílových skupin. K úspěchu projektu mimo jiné přispěla také skutečnost, že v obci Maleč fakticky chybělo prostředí pro setkávání a rozvoj komunitního života. Podpurným pozitivním faktorem je také obecně se zvyšující zájem o zdravý životní styl a zdravé přírodní produkty, což vytváří vhodné podmínky pro rozvoj místního cestovního ruchu.

Ačkoliv výše uvedené argumenty jsou jasné a srozumitelné, byly počátky vytváření podmínek pro projekt složité. Klíčovým problémem byla velká nedůvěra místních obyvatel vůči záměru projektu, který byl v prostředí malé venkovské obce ve vnitřní periférii státu naprosto ojedinělý a téměř revoluční. O této situaci svědčí i to, že paní Nováková konzultovala svůj projektový záměr i s vedením obce, nicméně se nesešla s příznivou reakcí. Jednak potřebovala poradit s identifikací vhodných

osob z obce pro zaměstnání a také dílčí finanční podporu pro rozvoj podmínek k podnikání. Ani v jednom případě se nedočkala podpory z vedení obce. Jednou z příčin mohla být skutečnost, že se paní Nováková do obce přistěhovala a jako novousedlík byla vnímána negativně, protože chce zavádět v životě této venkovské obce netradiční a nevyžádané aktivity. V rámci diskuse s realizátorkou projektu i zástupkyní MAS vyplynulo, že tyto prvopočáteční problémy úzce souvisí s konzervativním chováním obyvatel venkova a jejich averzí vůči netradičním a neotřelým aktivitám. Tento aspekt lze doložit také tím, že nepřímým nátlakem místních obyvatel změnila paní Nováková název svého krámků (viz dále fotografie), který původně představila s určitým smyslem pro humor jako „Krámek s DOBROTami“, což mělo evokovat pospolitost. Nicméně ze strany obyvatel se setkala s nepochopením a osočením z neznalosti gramatiky českého jazyka, a proto změnila název podniku, resp. nápis nad vstupními dveřmi do podniku, na „Krámek s DOBROTami“. Postupem času se však negativní postoj obyvatel obce zcela změnil, **byla prolomena jejich nedůvěra** a lidé v obci nejen tento nový podnik akceptovali, ale naopak **velmi rádi jej navštěvují, nakupují v něm a využívají jeho zázemí pro posezení, diskuse a komunitní život.**

Cílem projektu je **vytvořit podmínky pro ekonomicky stabilní sociální podnik** s udržnými dvěma pracovními místy pro osoby z cílových skupin, který šíří informace o sociálním podnikání. Součástí aktivit projektu je rovněž **profesní rozvoj zaměstnankyň, vytvoření prostoru pro mezigenerační setkávání a posílení místního komunitního života v obci, sdílení informací, propagace zdravého životního stylu a vytvoření zázemí pro občerstvení obyvatel obce a turistů.** V návaznosti na podporované cílové skupiny je naprosto klíčové vytváření podmínek pro zlepšení jejich sebedůvěry na trhu práce, což podpořený Krámek s Dobrotami poskytuje.

„...Zástupci z podporované cílové skupiny si posilují sebevědomí, které nemají valné. Je to způsobeno tím, že je vyhodí několikrát z práce a pořád jim někdo říká, že něco dělají špatně. V momentě, když si ověří, že to tak špatné s nimi není, tak ten pocit vnitřní, který každý potřebujeme, se změní.“ ... (zástupkyně kanceláře MAS)

Paní Nováková spolupracovala s jednou zástupkyní z cílové skupiny již před realizací podpořeného projektu a otevřením podniku. Bylo velkou výhodou, že se jednak znaly osobně a hlavně ji také zajímala tematika zdravého životního stylu a zdravých potravin. Nicméně zahájit aktivity projektu pouze na základě jednoho potenciálního zaměstnance nebylo reálné, a proto se příjemkyně/realizátorka snažila spolupracovat i s dalšími odbornými organizacemi, které jí pomohly identifikovat vhodné potenciální zaměstnance.

Dalším aspektem v přípravě projektu byla otázka marketingu a šíření informací o možnostech nákupu specifického zboží. Hlavní marketingová činnost je realizována přímo paní Novákovou, která se snaží vytvořit stabilizovanou síť a skupinu lidí a příznivců, kterým jednak rozesílá aktuality a novinky, a dále vytváří i články pro měsíčník Echo Chotěboř. Tyto aktivity jsou velmi důležité, aby se posílil potenciál tohoto integračního sociálního podniku.

Samotná realizace projektu zahrnuje čtyři klíčové aktivity, tj.:

3) Vytvoření pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin

V rámci projektu vznikla nejdříve dvě nová pracovní místa, z toho jeden pracovní poměr byl na plný pracovní úvazek a druhý pracovní poměr byl na částečný 0,75 úvazek. Zaměstnankyně na plný pracovní úvazek (tj. osoba původně dlouhodobě nezaměstnaná) však následně potřebovala snížit výši svého úvazku na 0,8. Z tohoto důvodu byla přijata třetí zaměstnankyně (tj. osoba, která pečuje v domácím prostředí o osobu blízkou) s úvazkem 0,4

pro stejné aktivity, tj. zaměřené na přípravu občerstvení pro zákazníky, obsluhu, výrobu produktů. Dle realizátorky projektu má tato zaměstnankyně velký zájem o problematiku gastroprovozu a obecně o zdravé přírodní produkty, což je pro výkon této práce nezbytné. Zaměstnankyně na pracovní úvazek 0,75 stále pomáhá při výrobě produktů a úklidu prostoru prodejny a skladu v podniku. Na tuto pracovní pozici jsou kladeny nižší nároky na zručnost a tělesnou kondici, a proto je zde zaměstnaná osoba se zdravotním postižením. Podporu těchto pracovních pozic paní Nováková velmi uvítala, protože za jiných okolností by musela všechny aktivity v podniku zajišťovat sama vlastními silami, což v důsledku znamená, že i podnik by fungoval ve výrazně menším rozsahu aktivit, než je tomu dnes.

4) Vzdělávání zaměstnanců z cílové skupiny

S ohledem na specifika podporované cílové skupiny je jejich vzdělávání základem.

Paní Nováková velmi úzce spolupracuje s cukrárnami v okolních městech a v návaznosti na tento projekt si dohodla vzdělávání svých zaměstnanců hlavní cukrářkou cukrárny Fontána v Příbyslavi. Jedná se o vzdělávání v oblasti přípravy jednoduchých jídel (palačinky, topinky, poháry) a dále i složitějších jídel (např. dorty, koláče a další sortiment). V rámci projektu úzce spolupracují s externí poradkyní na psychosociální podporu, což vytváří dobré zázemí a prostor k eliminaci možných problémů zaměstnankyň. Zaměstnanci mají dále možnost jednou ročně se účastnit i dalších školení dle svých potřeb, např. komunikace v krizové situaci. Realizátorka projektu pak pravidelně jednou ročně vzdělává zaměstnankyně v oblasti hygienických norem. Tyto kompetence a znalosti jim jednak dodávají sebedůvěru pro výkon v dané pracovní pozici, a zároveň se vytváří podmínky a potenciál pro jejich případné další pracovní uplatnění v daném mikroregionu.

5) Provoz sociálního podniku

V roce 2018 proběhla etapa přípravy pro spuštění provozu podniku, který byl otevřen v březnu 2019. Právě od doby zahájení provozu podniku byly rovněž i navýšeny mzdy na plánované úrovni úvazků. V současné době lze zatím těžko odhadovat, do jaké míry budou aktivity podniku udržitelné ve stávajícím rozsahu, nicméně v daném sociálním podniku se rozšiřují aktivity a vybavení (např. kuchyň a pekárna), tudíž lze předběžně konstatovat, že jsou nastartovány podmínky pro rozvoj sociálního podniku na velmi dobré úrovni. V této souvislosti jsou klíčové marketingové aktivity, které by měly být základem pro rozvoj podniku a tržeb.

6) Marketing sociálního podniku

Marketingové aktivity jsou zajišťovány realizátorkou projektu. Marketing aktivit sociálního podniku je postaven na specifickém produktu v daném mikroregionu, dobrých cenách (tvořeny na bázi nákladového a nabídkového způsobu, vč. snížení ceny díky bezobalovému prodeji), vhodném umístění v centrální části obce Maleč naproti nově otevřenému zámku Maleč a přímo na cyklostezce vedoucí v rámci Podhůří Železných hor, a lidském faktoru, který je spojen nejen s motivovanými zaměstnanci, ale také propagací aktivit sociálního podniku i mezi dodavateli a návštěvníky obce.

Potenciál tohoto sociálního podniku lze identifikovat i s ohledem na jeho postupnou genezi a nabalování aktivit metodou „sněhové koule“. Nejdříve se totiž podnik zabýval pouze prodejem zboží jako obchod, následně se začaly rozšiřovat možnosti podniku tím, že vznikla kuchyň a výroba. Tímto způsobem se rozšiřuje spektrum poskytovaných produktů a služeb, což vytváří dobré předpoklady

pro dlouhodobé udržení aktivit i podpořených zaměstnanců. Zároveň lze říci, že úspěch sociálního podniku je úzce svázán i s osobností podnikatele, který by měl mít nejen dobře promyšlený koncept a zaměření podnikání, ale měl by velmi výrazně klást důraz i na širší aspekty rozvoje a udržení podnikatelské činnosti. Jedná se tudíž o vizi podnikatele a jeho vnitřní přesvědčení pro rozvoj příslušných aktivit.

„Sociální podnikání je tak specifická věc, že musíte narazit na vhodného člověka. Úspěch se jednoznačně odvíjí od typu člověka. Protože musí v sobě skloubit podnikatelskou schopnost a touhu vytvořit něco nového. Chce to také určitý praktický pohled na svět, a zároveň v sobě musí mít sociální citění. Musí to být člověk, který to opravdu dělá s vnitřním přesvědčením. V momentě, kdy tam chybí jedno nebo druhé, tak ten podnik nebude úspěšný.“ ... (zástupkyně kanceláře MAS)

Svým zodpovědným přístupem k životnímu prostředí, k začleňování obyvatel komunity a k řešení potřeb místních obyvatel je ukázkovým příkladem integračního sociálního podniku, který současně vykazuje znaky sociálního podniku environmentálního a zároveň příkladem toho, jak je možné dělat věci (a tím zároveň ovlivňovat veřejnou politiku) zespoda nahoru. V souvislosti s tímto nastavením aktivit a fungování (bez ohledu na získání dotace z ESF) je sociální podnik Krámek s dobrotami zmiňován např. i na seminářích k tématu environmentálního sociálního podnikání, které pro nové a začínající sociální podnikatele pořádá Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Foto: Krámeček s DOBRŮTAMI – vstup do objektu (květen 2019)

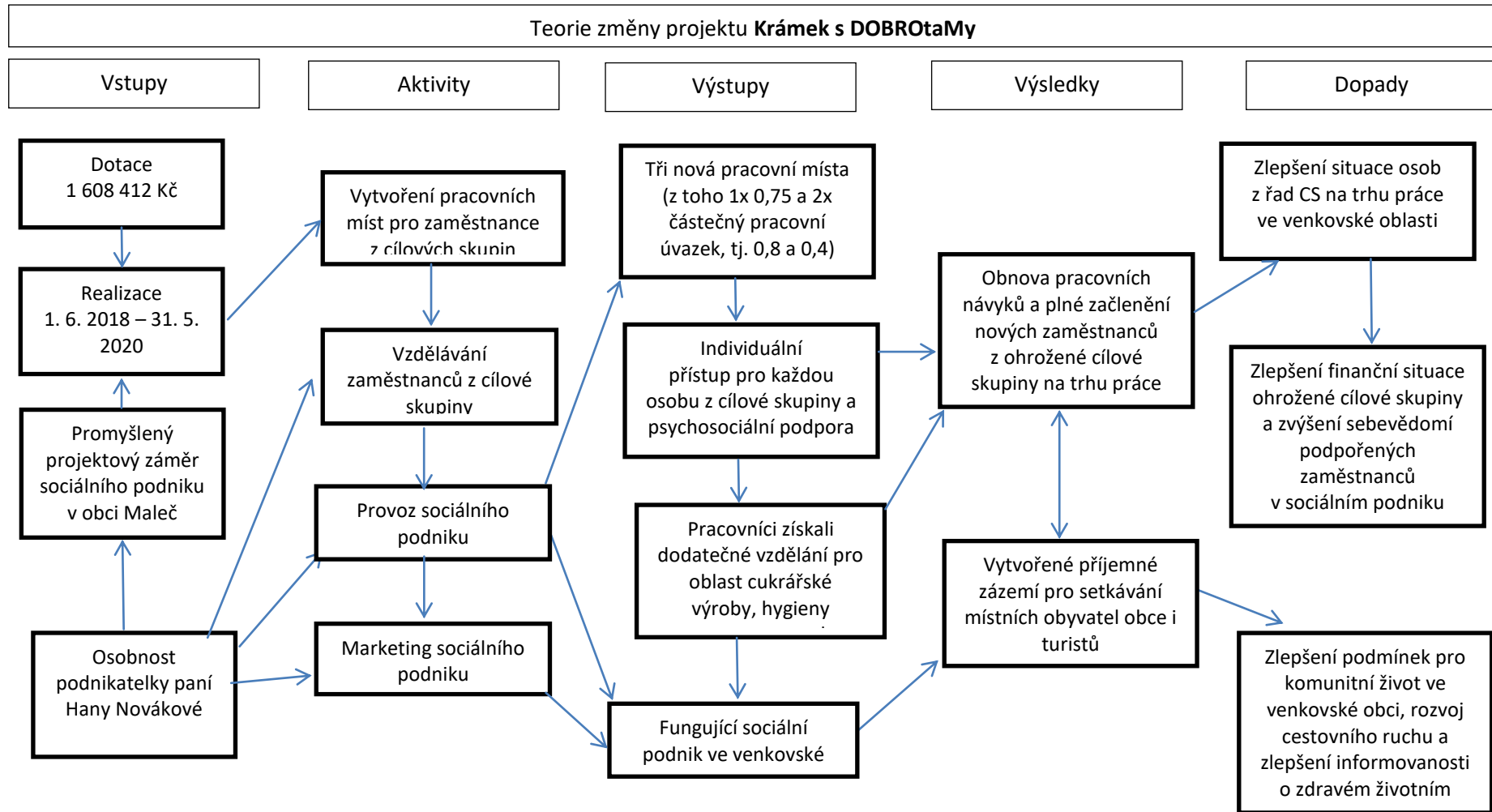

Foto: interiér Krámku s DOBRŮTAMI (květen 2019)

Teorie změny projektu **Krámeček s DOBRŮtaMy**

2. Charakteristika realizátora projektu a motivace k realizaci projektu

Realizátorkou projektu je podnikatelka Hana Nováková, která se do obce Maleč přistěhovala se svým manželem ze Vsetína před 7 lety, kde původně pracovala jako sociální pracovníce v romských komunitách. V tomto smyslu ji vždy motivovalo pomáhat znevýhodněným osobám na trhu práce. Po přestěhování se do venkovské obce Maleč na Vysočině zjistila, že řada lidí má v tomto typu obce obdobné problémy (tj. komplikace při dojíždění za prací z periferní obce pro osoby se zdravotním postižením nebo osoby pečující v domácím prostředí o osobu blízkou), a proto se velmi omezeně zapojují na trhu práce.

Paní Nováková se také snažila postupně pochopit problémy v obci, které byly spojené s nízkou úrovní komunitního života. Pro rodiny s dětmi chybělo zázemí, kde by se mohly pravidelně setkávat nejen během pracovního týdne, ale také o víkendech. V obci sice je škola a mateřská školka, nicméně možnosti pro setkávání občanů během týdne v obci chyběly. Podle vyjádření zástupkyně MAS v těchto typech obcí, pokud vám něco chybí, tak musíte vynaložit osobní iniciativu. Tudíž osobní entuziasmus podnikatele a touha změnit dosavadní podmínky v příslušné lokalitě se stávají klíčovou motivační složkou pro realizaci aktivit v obci.

„Já jsem taky bydlela na vesnici a zakládala jsem tam mateřské centrum. Když něco totiž v dané obci nemáte, a vidíte, že to za vás nikdo jiný neudělá, tak vám nezbude nic jiného, než si problém vyřešit sám. A když k tomu máte dobré schopnosti a nahrávají tomu i vnější podmínky, tak proč do toho nejít. Já bych k té motivaci ještě dodala, že je velmi důležitá osobnostní charakteristika toho člověka. Paní Nováková vede kurzy etnických tanců, inklinuje k přirozenému způsobu života. Když se člověk vrací na vesnici, tak se snaží zapadnout a nějak se víc navázat na přírodu. V takovém případě ale vzniká problém při navázání spolupráce s místními obyvateli, kteří jsou na venkově hodně konzervativní. Pokud se ale podaří sladit ten podnikatelský záměr a přesvědčit místní, tak je to přínos pro všechny – a když se vám to nepodaří, tak často odcházíte. Takže je to i zajímavý sociální fenomén pro zdejší venkov.“ ... (zástupkyně kanceláře MAS)

3. Využití a naplnění specifík podpory formou komunitně vedeného místního rozvoje

Při přípravě a realizaci projektu **Krámek s DOBRŮtaMy³** uplatňuje realizátor některých specifík, která nabízí podpora skrze komunitně vedený místní rozvoj.

- Partnerství a spolupráce na lokální úrovni, přístup zdola nahoru

Ve vazbě na partnerství a spolupráci na lokální úrovni byla **od počátku velmi důležitá podpora projektu ze strany MAS**, jejíž zástupkyně identifikovala potenciál pro realizaci podpory sociálního podnikání, které obecně patří mezi složitější typy projektů financovaných z fondů EU a významně pomáhala realizátorce projektu nejen po metodické stránce, ale také osobně umožnila prezentovat potenciál projektu před starosty členských obcí v dané MAS, aby projekt získal „zelenou“ pro podporu ze strany MAS (tedy možnost realizovat projekt). Zástupci obce Maleč podnik nechtěli podpořit ze svého rozpočtu, a proto byla finanční podpora MAS zásadní. **Realizátorka projektu dále aktivně vyhledávala možnosti pro zapojení relevantních zástupců cílových skupin, k čemuž využila**

³ Pozn. Jedná se o oficiální název projektu nikoliv název současného podniku, který se v důsledku nepochopení místních obyvatel musel upravit (viz str. 3 této případové studie).

dvě organizace v mikroregionu, které se touto tematikou zabývají (tj. Fokus Vysočina a Benediktus, z.s.). Jejich prostřednictvím se realizátorka projektu ujistila ve způsobech identifikace cílových skupin a forem spolupráce s nimi. **Ještě před realizací projektu spolupracovala s jednou zástupkyní cílové skupiny**, což bylo důležité pro postupné utváření představy o budoucí podobě sociálního podniku zaměřeného na prodej zdravých přírodních produktů a poskytování zázemí pro komunitní život v obci.

Naopak zcela nefunkční byla zpočátku spolupráce se zástupci místní samosprávy, kteří byli nedůvěřiví vůči novému podnikatelskému záměru v obci, a proto nechtěli realizátorku podpořit žádnými vhodnými prostředky (finančně i nefinančně). Tento poznatek je velmi důležitý pro šíření informací o příkladech dobré praxe, kdy nové a neotřelé nápady nemusí být v konzervativních venkovských oblastech kladně přijímány. Klíčovou roli zde sehráli zástupci MAS, kteří podnikatelce intenzivně pomáhali při komunikaci se zástupci ostatních obcí v dané MAS, aby mohla prezentovat význam a potenciál projektového záměru pro rozvoj nejen v dané obci, ale i v širším mikroregionálním kontextu. Postupem času se tudíž podařilo realizátorce projektu získat podporu od ostatních obcí a tím tzv. zlomit počáteční silnou nedůvěru a získat si v obci Maleč nejen oblibu, ale i rostoucí podporu ze strany místních obyvatel a také vedení obce.

- Integrované záměry a projekty

Prezentovaný projektový záměr sociálního podniku musel být již od počátku velmi dobře promyšlený z hlediska jeho míry integrity a návaznosti na další aktivity či projekty. Vzhledem k tomu, že sociální podnik funguje v periferní venkovské obci, tak musí být o to větší snaha realizátorky projektu propagovat příslušné aktivity a zároveň se i nadále snažit rozšiřovat spektrum aktivit či nabízeného zboží či výrobků. Výsledkem je tudíž nejen samotná prodejna, ale také výroba cukrářských výrobků (vč. kuchyně, pekárny), které jsou dále doplněny o místnosti s možností posezení nejen pro místní obyvatele, ale také pro návštěvníky obce a turisty (zejména cyklisty).

„Například postupně vznikla skupina lidí v Chotěboři, kteří založili lesní školku a jsou ochotni zde dojet a udělat velký nákup. Je to o tom, abyste podpořil lidi, připravil jim třeba kafe a umožnil jim strávit hezké chvíle v příjemném prostředí. Obchod by pak měl být o tom, aby si mohli koupit kvalitní, zdravější, neprůmyslové potraviny, a přitom mají bonus, že při nakupování mají i určitou pohodu, třeba občerstvení.“ ... (realizátorka projektu)

Pro zajištění potřebné publicity se realizují v projektu aktivity marketingu, jejichž smyslem je také informovat o připravovaných vzdělávacích, informačních i kulinářských akcích. Nad prodejnu je velká místnost/sál, která by po rekonstrukci mohla sloužit v obci i pro větší akce. Prostřednictvím elektronických médií se již nyní daří vytvářet skupinu stabilních příznivců tohoto sociálního podniku.

Co se týká **udržitelnosti vytvořených** pracovních míst, tak projekt je v současné době ve svém počátečním rozjezdu provozních aktivit. Podle rozhovoru s realizátorkou projektu jsou nastaveny cíle tak, aby sociální podnik v budoucnu zajistil podmínky pro dva zaměstnance, přičemž by se k tomuto cíli využívaly příspěvky na aktivní politiku zaměstnanosti těchto cílových skupin, které poskytuje Úřad práce. V době přípravy této studie sociální podnik fungoval tak, že z tržeb lze uhradit potřebné náklady na provoz a jeden pracovní úvazek.

- Inovativní znaky realizovaného projektu

Nastavené aktivity podpořeného sociálního podniku jsou už ze své podstaty velmi inovativní ve venkovském konzervativním prostředí. Projekt nepodpořil pouze jednu nebo dvě činnosti, ale celý

komplex aktivit, které lze ve své provázanosti považovat za velmi inovativní, např. bezobalový prodej, zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel v periferní venkovské obci, propojení obchodu s vlastní výrobou cukrářských výrobků, na které navazuje vytvoření zcela nového prostředí pro komunitní život a setkávání, propagaci zdravého životního stylu, plán informačních a vzdělávacích aktivit, které by se bez podpory tohoto projektu v obci nerealizovaly.

„Kdybyste si takový obchod otevřel v Praze, tak si toho možná ani nikdo nevšimne. V tom spočívá pojetí té inovativnosti, že to, co není inovativní v Praze, tak je inovativní v Malči, má to svůj ohromný efekt.“ ... (zástupkyně kanceláře MAS)

4. Překážky přípravy a realizace projektu

Příprava a realizace projektu se v potýkala v zásadě se dvěma překážkami, z nichž první již byla prezentována v první části této případové studie. Jedná se o počáteční nedůvěru zástupců místní samosprávy a také místních obyvatel vůči záměru sociálního podniku v obci Maleč, a za druhé se jednalo o dílčí problémy spojené se zpožděním ve stavebních pracích.

První okruh překážek spočíval v tom, že místní obyvatelé i zástupci samosprávy nevnímali existenci problému absentujícího místního komunitního rozvoje. Standardně věnovali pozornost dotačním investičním aktivitám, které jsou spojené se základní infrastrukturou (cesty, chodníky, rekonstrukce školy) a mnohem méně věnovali pozornost vlastnímu životu v obci. Chybějící komunitní centrum bylo identifikováno právě realizátorkou projektu v době, kdy se do obce přestěhovala. Samotný záměr a inovativní charakter prodejny nebyl nejdříve ze strany obce přijat s kladnou odezvou, což nijak neusnadnilo přípravu a zahájení aktivit projektu. V současné době se situace již výrazně zlepšila, protože obchod začal fungovat i přes určitý odpor ze strany vedení obce a začal mít pozitivní vliv na kvalitu života v obci (tj. zejména možnost si nakoupit nejen běžné zboží, ale i výběr z produktů zajišťujících zdravý životní styl, a navíc obchod svým zázemím umožnil komunitní setkávání. Z těchto důvodů se postoj vedení obce postupně změnil a smysl těchto aktivit chápe. Výsledkem je, že v současné době nepožaduje po realizátorce projektu nájemné.

Druhý okruh překážek se týkal časového posunu v přípravě výroby cukrářských výrobků. Rekonstrukce domu se zpozdila v řemeslných pracích, a proto se prodlužovaly i termíny (např. kvůli revizi komínu došlo ke zpoždění o 1 měsíc). Problémem byly také původně neočekávané požadavky ze strany úřadů na zahájení provozovny obchodu a výroby, např. bezbariérových záchodů. Na druhou stranu **toto zpoždění nijak dramaticky neovlivnilo rozjezd aktivit obchodu**, protože i zaměstnankyně obchodu se potřebovaly postupně naučit působit v provozu, což v případě nemoci v jarním období bylo složitější.

5. Role MAS a její pohled na realizovaný projekt

MAS Podhůří Železných hor měla ve své strategii již naplánované aktivity, které by bylo vhodné podpořit, včetně sociálního podnikání. Paní Nováková přišla se svým záměrem v době, kdy již aktivity na podporu sociálního podnikání byly nastaveny a byly identifikovány sociálně podnikatelské záměry, které však nebyly vždy úspěšné. Její záměr plně odpovídal strategii MAS, a proto s ní zástupkyně MAS velmi úzce spolupracovala a pomáhala ji dotvářet myšlenku a projektový záměr do konkrétní podoby projektové žádosti. Ze zjištění v řízeném rozhovoru vyplynulo, že **záměr projektu je velmi komplexní**

a má výrazný přesah i mimo aktivity v dané obci, což bylo naprosto ideální pro podporu v rámci CLLD. Jednoznačně se zde promítají různé sféry místního a mikroregionálního rozvoje, tj. synergické efekty podpory regionální produkce, environmentální osvěta, podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin obyvatel venkova, rozšíření občanské infrastruktury ve venkovské obci, rozvoj cestovního ruchu.

V rámci MAS se samozřejmě zabývají i tradičními a běžnými aktivitami zaměřenými na podporu infrastruktury, jako např. chodníky a cyklostezky. Nicméně inovativní prvky místního rozvoje lze zajistit spíše méně tradičními projekty, mezi něž lze zařadit právě podpořený Krámek s Dobrotami. Podle zástupkyně MAS se v tomto projektu synergicky vzájemně propojuje několik sfér místního i mikroregionálního života v této venkovské obci.

„Jsou zde jednoznačné synergické efekty ve vazbě na strategii, ve které je obsažena podpora regionální produkce, podpora zaměstnanosti jako takové, protože se jedná o jeden ze stěžejních problémů naší oblasti. Šíření environmentálních myšlenek a rozšíření infrastruktury ve vesnici. Komunikace se odehrává v obchodě, v kavárně, v hospodě, a ten projekt obsahoval právě tyto aktivity k posílení komunitního života. Podpora spolkové činnosti, sdružování lidí. Takže to mělo přesah do hodně oblastí, nejenom naplnění sociálního podnikání, ale regionální produkce, environmentální oblast, zaměstnanost, infrastruktura, do všeho ten projekt zasáhl. Je zde i podpora rodinných aktivit, protože je zde takový koutek pro děti, který jinak v takových obcích spíše nenajdete.“ ... (zástupce kanceláře MAS)

Mapa území MAS STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE ZA OBDOBÍ 2015 -2023,
PODHŮŘÍ ŽELEZNÝCH HOR

Zdroj: https://www.podhurizeleznýchhor.cz/media/files/scldd_29_1_16.pdf

4. Přílohy k případové studii – přepisy rozhovorů s realizátory a představiteli MAS

Farma u Tří sluncí – přepis rozhovoru

Úterý 7. 5. 2019

Místo jednání: MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko, Náměstí Plk. Josefa Koukala 1, 538 54 Luže

Účastníci rozhovoru (bez titulů):

- IREAS – Martin Pělucha, Alžbeta Katonová
- MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko - Eva Feyfarová
- Odborný poradce projektu a manažer projektu – Pavlína Floriánová
- Příjemce - Alena Samková

Přepis rozhovoru byl zpracován v rámci zakázky **Zpracování případových studií projektů financovaných z Operačního programu Zaměstnanost ve výzvách Místních akčních skupin**, realizované v rámci projektu Zpracování evaluací, analýz a odborných studií OPZ, Reg.č. projektu: CZ.03.5.125/0.0/0.0/15_012/0002750.

Martin Pělucha:

Jakým způsobem se MAS podílela na iniciaci projektového návrhu? Jakou jste měli roli, bylo to primárně ze strany projektového žadatele?

Paní Feyfarová:

Má to ještě hlubší pozadí. V okamžiku, kdy se v roce 2014 připravovaly strategie MAS, tak přes národní síť jsme spolupracovali s ČZU v Praze. Nastavovala se jak první pravidla, tak probíhaly první diskuze o tom, jak podpořit zemědělce. Zahájení principu sociálního podnikání, rozvoje farem a podobně. Při té příležitosti, protože jsme aktualizovali analytickou část – to znamená počet zemědělců, čím se zabývají, k čemu tíhnou a podobně, jsme se dostali do kontaktu i s paní Samkovou a s jejich farmou. Ona tenkrát teprve dokončovala studium a nás velmi zaujalo, čemu se tematicky věnovala.

Paní Floriánová:

Týkalo se to krmení zvířat a škůdců, kteří ovlivňují kvalitu produktů.

Paní Feyfarová:

Takže jsme sledovali jejich podnikání a rozvoj od počátku. Zajímaly nás i příležitosti, jak bychom mohli tyto aktivity v území podpořit. Protože jsme venkov, podpora farem a zemědělského podnikání je pro nás hodně zajímavá a už od počátku jsme hledali cesty, kterých by se dalo využít. Čili jsme o paní Samkové věděli a dá se říct, že tady někde počátek té spolupráce byl.

Martin Pělucha:

V momentě, kdy se bavíme o návrhu projektu, tj. další fáze projektu, tak ve vazbě na cíle a požadavky strategie, tam to bylo evidentně asi v souladu?

Paní Feyfarová:

Ano. Když jsme psali strategii, tak jsem za jednotlivými směry vždycky viděla konkrétní projekty, které v území budou, a také konkrétní lidi, s kterými se bude spolupracovat. Ne obráceně. Toto je často vytýkáno místním akčním skupinám, že někdy vyhlásí výzvy a neví, pro koho a jak jsou vlastně určeny. My spíš vycházíme z toho, že se snažíme velmi dobře znát svoje území a požadavky konkrétních podnikatelů a osob, a toto se následně snažíme propojovat. Aby se žadatel nebo podnikatel nepral s tou problematikou každý sám, ale aby si pomáhali. Asi jediným způsobem je průběžný dialog s tím, jaké jsou jejich aktuální potřeby, co se momentálně řeší. Ona mezitím dostudovala, samozřejmě velkým tématem byla i péče o děti, teď do toho i sami nastavují pravidla toho, jakým způsobem bude kozí farma podnikat, v jakých oblastech, co funguje, jak to ustát. Propojilo se i to, že rodina je celkově aktivní, manžel je zastupitel a starosta v Hroubovicích. Z mého pohledu to je to, co je důležité pro MAsku, protože je vizionář. Nesleduje jenom své soukromé zájmy, ale uvažuje za „hranice“ obce, a když se sejde víc takových vstřícných pohledů v území, tak se s tím dá něco dělat. Takže ano, dlouhodobá příprava, dlouhodobý dialog o tom, jaké cesty by byly. Když už jsme věděli, že je schválena strategie a máme možnost takhle to podpořit, tak jsme znova všechny oslovovali s tím, že to, o čem jsme původně jenom uvažovali, je reálné.

Paní Floriánová:

Určitě byla diskuze o tom, jak kozí farmu zapojit a jak jí podpořit. Diskutovali jsme na začátku o dvou možnostech. To bylo buď sociální podnikání, anebo právě tato výzva, kterou jsme nakonec zvolili, tj. na podporu zaměstnanosti. Věděli jsme od začátku, že chceme podpořit jakou cílovou skupinu, ale z pohledu žadatele a velikosti podnikání jsme zvolili právě tuto formu podpory zaměstnanosti, protože to jsou mnohem jednodušší projekty. Nechtěli jsme upisovat paní Samkovou do sociálního podnikání. Ona to nakonec sama takto vyhodnotila, protože při téhle velikosti podnikání by sociální podnik nebyl úplně správnou volbou.

Paní Feyfarová:

Navíc se tady propojilo několik věcí – jednak ústřední téma zemědělství a propagace zemědělství, což má dlouhodobě smysl. Potom také tím, jak se souběžně dělala analýza území, tak se potýkáme s tím, že je tady málo práce, že se odjíždí za prací do jiných regionů, že nám odcházejí kvalifikované síly. Velkým tématem naší strategie jsou matky s dětmi. Zachování rodinného života, tradičních hodnot života na venkově a kvality života, takže na sebe budou mít čas a propojí se rodinný život s prací, zájmem a úctou k regionu. Protože příroda tam jednoznačně je a zájem tam taky je, do toho tady se ještě protnul zájem o obec jako takovou, což je prvek manžela, ale i paní Samkové. Ona je taky aktivní i ve vztahu k ženám v komunitě. Obec Hroubovice představuje zase druhou věc. Řada věcí tam chybí, chybí tam školka, aktivity na podporu rodinného života. Pro nás bylo důležité i to, že vzniklo pracovní místo právě s tímhle zaměřením.

Paní Floriánová:

I dopravní obslužnost do větších měst. Takže podpora ohrožené skupiny na trhu práce byla zřejmá právě proto, že nemají z pohledu rodinné situace vůbec možnost vyjždět do větších měst za prací. Časově to není reálné.

Martin Pělucha:

I kvalita infrastruktury, když najedete někde na rychlostní komunikaci autem, tak se rychle dostanete do svého cíle, ale tady, než člověk někde dojede, je to znát. Je to všechno propojeno.

Paní Floriánová:

Souvísí to ale se sociálním statutem cílové skupiny. Tyto osoby nejsou schopné denně dojíždět do práce byť třeba 15-20km. Důvodem je, že reálně je v rodině jen jedno auto, které potřebuje manžel, pokud tam vůbec je, a jezdit veřejnou dopravou při rozvozu třech dětí do různých školských zařízení

a při dopravě do práce je těžko zvladatelné i pro běžné obyvatelstvo. Takže práce v místě byla důvodem toho, aby osoby z cílové skupiny našly zaměstnání v místě bydliště, nebo v co nejbližším okolí. Jedná se o určitou formu chráněného zaměstnání, kde se dá řešit, že člověk přijede o půl hodiny později do zaměstnání.

Paní Feyfarová:

Je tam i takový trochu jiný rozměr sociálního vyloučení. Protože tohle období je ve znamení určité stigmatizace, sociálně vyloučená lokalita a ostatní. Není to záležitost jenom menšin, spíš je to rozdíl město-venkov a infrastruktury, která omezuje příležitosti lidí, byť by chtěli, byť se o to zajímají. To je jedna věc, druhá věc je taky ta, že tenhle rozdíl město-venkov, byť se mi to jinak nelíbí, tak skutečně existuje i z hlediska měst, který jsou na tom území. Vážíme si jakékoliv kvalitní práce a i práce v zemědělství musí být dostatečně ohodnocena, což je další snahou.

Martin Pělucha:

To myslím, že je zřejmé. Projektové aktivity, které jste tam plánovali, museli být nějak upraveny ve vazbě na strategii?

Paní Feyfarová:

Strategie byla psaná podle potřeb v území a vycházelo z toho, že jsme spolu komunikovali při přípravě.

Martin Pělucha: Takže to šlo ruku v ruce. Souvisí to s otázkou, že se účastnil realizovatel i samotné přípravy, což je vlastně ono. To jsou dvě propojené otázky.

Paní Floriánová :

Taky to souvisí s tím, jak paní Feyfarová říkala, že pan Samek je starostou obce, obec je členem MASky, takže spolupráce tam byla od prvopočátku a tím pádem se nemusel ohýbat ani projekt, ani strategie. To je ideální stav.

Martin Pělucha:

Jak se realizátor dlouhodobě zapojil do komunitního života na území MAS? Něco už jsme řekli, souvisí to i s rodinným zázemím – když funguje v rodině nejenom žena, ale i manžel, a souzní v aktivitách, tak je to mimořádně důležité. Evidentně tím, že manžel paní Samkové je navíc starostou, tak zapojení do komunitního života nebo vizionářská poloha ve vazbě na to je dost důležitá.

Paní Floriánová:

Přesně tak. Navíc paní Samková i mimo kozí farmu realizuje různé semináře na rozvoj životního stylu, osobního rozvoje. Už má kredit v území, je aktivní a vždycky je v tom sociální kontext. To třeba bylo i moje rozhodnutí, proč se projektu účastnit, protože za ta léta jsem potkala mnoho žadatelů. A mnohdy je jejich účelem získat jen dotaci, a v ten moment já dávám od toho ruce pryč. V tomhle případě to ale byl opravdu ten sociální podtext podpořit cílovou skupinu, a to od začátku bylo moc fajn v komunikaci s paní Samkovou, že jí nešlo primárně o dotaci, ale šlo o to, postavit podnikání na nohy, primárně podpořit cílovou skupinu, kterou ona osobně znala, protože je v lokalitě aktivní.

Paní Feyfarová:

A obráceně, když začínala strategie, tak jsem objížděla území a zjišťovala co a jak.

Martin Pělucha:

Navázat network, síť.

Paní Feyfarová:

Asi se tomu těžko dneska věří, protože negativní pohled je o tom, že se objevily dotace a všichni hledají cestu, jak to napasovat. My jsme opravdu mapovali, jaké území je, abychom věděli, co tady máme. Takže první údaje i o zemědělci, o tom, kam se obrátit, proč je zajímavé spolupracovat se zemědělskou univerzitou přesto, že není z našeho území, jaká má data, kdo všechno tam z našeho území studuje. To tam je, to byly ty první pokusy, a proto taky vím, že to není jednoduché, aby fungovaly i další návaznosti třeba na ty diplomky. Protože my jsme sbírali data v území a sháněli jsme způsob, jak data sehnat rozumně a přitom tak, aby to bylo přínosné pro obě strany.

Martin Pělucha:

Takže jste měli diplomanty z ČZU. A kolik jste jich se vám tady nakonec podařilo sehnat?

Paní Feyfarová:

Měli jsme rozpracovanou jednu práci. My jsme tam posílali témata, svého času tam dobře fungovala pracovní skupina vzdělávání, jezdili jsme tam na semináře při nastavování MASek, činnosti strategií, ale pak to upadlo. Pak se začalo realizovat, což už bylo o čase, a teď si myslím, že přijde druhá vlna úzké spolupráce s přípravou dalšího období. Ale je fakt, že jsme tam skutečně hledali konkrétní případy a chtěli jsme po nich, aby nám řekli, kdo u nich studuje z našeho území, koho můžeme oslovit, protože to se těžko dohledává.

Martin Pělucha:

Jasně. Jakým způsobem jste prosazovali principy LEADER při přípravě projektu?

Paní Feyfarová:

My jsme jezdili zemědělec po zemědělci, podnikatel po podnikateli, obec po obci. Co člen MASky, to dialog s ním o tom, co je potřeba, jak situaci vidí. To je LEADER. A potom to, že v okamžiku, kdy je zmapovaný území a známe dostupné možnosti, tak se snažíme síťovat. Snažíme se, aby se neprala jedna obec s jedním projektem sama, ale dělalo se to komplexně. A teď já nevím, která ta fáze toho Vás zajímá.

Martin Pělucha:

Jak příprava, tak i realizace.

Paní Feyfarová:

To bylo komunitní projednávání. Na začátku jsme všechny členy objeli, pak jsme jim sdělili, že stanovíme základní oblasti. Díky tomu máme tři pracovní skupiny, ty se vyjadřovali k tématům lidé příroda podnikání, a na základě toho jsme stanovovali to, co máme ve strategii, co je potřeba. Je pravda, že to se dělalo v době, kdy my jsme nevěděli, jak budou nastaveny operáky. Pak nám vyčítali, proč to na to nesedí, no nemohlo to sedět, když jsme to dělali předtím. Takže společný setkání, společný dialog, a snaha. Samozřejmě, že MASka původně byla zakládána s myšlenkou vyčerpat dotace. Dalo velkou práci a pořád dává vysvětlit, že je za tím něco jiného, že spolupráce spočívá v něčem jiném a v okamžiku, kdy se vám to skoro podaří, tak jsou volby.

Martin Pělucha:

Než si to všechno člověk zmapuje, zařídí...

Paní Feyfarová:

Přesně. Komunikace byla strašně důležitá, protože strategie měla být zahájena realizace od roku 2014. My máme strategii, a to jsme byli jedni z prvních a pak jsme svištěli co jsme mohli. Schválili jí v roce 2017.

Martin Pěluha:

A další principy typu partnerství, inovace?

Paní Feyfarová:

My to máme v preferenčních kritériích v projektech. Zajímá nás inovace a asi nejvýrazněji jí zvýhodňujeme. Taky záleží na přístupu jednotlivých řídicích orgánů, takže největší prostor pro inovaci je jednoznačně v programu rozvoje venkova. Je to daný tím, že venkov víc znají, je tam předchozí zkušenost z minulého období. Snažíme se inovaci dávat do preferenčních kritérií. Pokud je projekt inovativní, vzniká třeba nová služba, nebo je to využití nových technologií, výsledku vědy v území, tak vždycky to zvýhodňujeme, vždycky to má prioritu.

Paní Floriánová:

Já inovativnost vidím úplně jednoduchým způsobem. V Hroubovicích nikdo za x let zpátky nevytvořil chráněný pracoviště a nezaměstnal v místě lidi proto, aby jim zvýšil sociální status. To je podle mně naprosto základní inovativní prvek. Na tom malinkým území nikdo odvahy předtím neměl, ať už z dotací nebo bez. A že tam vznikly tyhle dvě pracovní místa, to je unikátní. V lokálních rozměrech je to obrovské, a tohle já vždycky říkám v rámci jednání na CLLD. Změny republikově nemůžeme očekávat v MASkových projektech obrovské a nezmění se nic zásadního. Změní se to u dvou, u tří osob, dáme jim šanci a zvýšíme jim sociální status, dáme jim potenciál uplatnit se na otevřeném trhu práce, to je ta změna. Nic zásadního se tady samozřejmě neodehraje, nijak zásadně nesnížíme nezaměstnanost, to nemůžeme čekat u vytvoření dvou pracovních míst. Ale lokálně, ohniskově, v tom místě se stane něco neuvěřitelného.

Paní Feyfarová:

Na druhou stranu je fakt, že dobrý starosta ví, jaký potenciál v tom území má. Ví, kde jsou lidi, kteří těžko shánějí práci, a přitom ty schopnosti a dovednosti mají. My jsme schopní cílit na změnu sociálního statusu konkrétních lidí. Dopad je tady obrovský na celou rodinu, protože sociální soudržnost, rodinná péče, mezigenerační vazby jsou tady opravdu větší než ve městě. Takže když on práci tady v místě má, tak se to týká i jeho dětí, i jeho rodičů. To je ten smysl.

Paní Floriánová:

V tomhle případě těch konkrétních dvou zaměstnankyň je dopad obrovský v rámci vyřešení finanční situace, exekucí a tak dále. Za ten rok a půl se jim v rámci projektu změní a ustálí spoustu věcí a oni by bez projektu nepracovali, spadali by hlouběji a hlouběji do finančních problémů.

Paní Feyfarová:

Nehledě na to, že jak je venkov malý, tak je to motivace pro ostatní, protože to vidí.

Martin Pěluha:

Ostatní nezaměstnaní Hroubovicích, tak situace se u nich asi nijako nezměnila? Jsou tam výjimečné příklady, třeba jeden tam byl nezaměstnaný, ale teď si práci našel? Anebo je situace pořád stabilizovaná?

Paní Floriánová :

To nedokážu říct.

Paní Feyfarová:

Na to je spíš brzo. Protože pokud se budou hledat další cesty, jak je podpořit, tak je musí být z čeho. A to teď momentálně ještě nevíme. Že je zájem, že MASce volá víc potenciálních zájemců o tyhle projekty, a my teď máme vyhlášenou výzvu, to samozřejmě ano.

Paní Floriánová:

Je to inspirací.

Martin Pělucha:

Jakým způsobem byla koordinována příprava projektu s ohledem na další připravované projekty? To může být ve vazbě na paní Samkovou, jestli jí to stimuluje k dalšímu projektu, anebo potom širší úhel pohledu, že někdo to tam má, teď my bychom teoreticky mohli taky a bez toho nás by to ani nenapadlo, ale když to jde, tak proč ne.

Paní Feyfarová:

Ano. Funguje efekt, z hlediska informovanosti, jezdí se tam na exkurze, mluví se o tom, je tam propagace. Ano, jenom to není okamžité. Což konec konců projekty samy o sobě taky nejsou okamžité, takže já si myslím, že do konce toho období bude registrovatelný posun. Ale registrovatelný, to myslím, že v nejbližším okolí bude další projekt, nic dalšího nemůžeme očekávat.

Paní Floriánová:

Projekt je inspirací pro nové žadatele, kteří by pravděpodobně do dotace nešli z obav z práce s cílovou skupinou. Taky to zasluhuje pochvalu pana starosty Hroubovic, který to šíří i mezi územně správní celky, že není třeba se bát zaměstnat ohroženou cílovou skupinu a čerpat dotace.

Paní Feyfarová:

Možná tam pak ještě bude další provazba nebo synergie ve vztahu ke komunitnímu centru, protože v Hroubovicích se staví komunitní centrum ve spolupráci s MASKou. Uvažovalo se o zapojení těchto cílových skupin do aktivit v centru, pak se objevila negativní reakce, potenciální aktérka se zalekla, že to bude složité. Teď se to znova zklidnilo, centrum se staví a pokračuje se, ale ještě to nedokážeme vyhodnotit, fakt je brzo. Nicméně nastavení komunity k těm aktivitám je příznivější.

Martin Pělucha:

Z vaší strany, ze strany MAS, snažili jste se přípravu projektu koordinovat ve vazbě na to, abyste maximalizovali přínosy pro region a naopak minimalizovali překryvy mezi projekty?

Paní Feyfarová:

My se docela intenzivně snažíme, aby nám nepodával projekt kde kdo, ale podmínkou, o které neustále mluvíme na všech frontách je, že to musí být prokonzultovaný s MASKou, a že sledujeme naplňování strategie. U nás zase alokace nejsou převratně veliký, takže většinou je tam eliminace i na začátku v okamžiku, kdy je první dotaz na to, co jsou kritéria specifická a co je smyslem souladu. Snažíme se být v kontaktu se všemi žadateli, a zatím to teda funguje.

Paní Floriánová:

Já, jako tvůrce projektu můžu potvrdit, že MASKa byla plně k dispozici při tvorbě projektu a byla otevřená konzultaci. Nikdy jsme se nevychýlili, protože samozřejmě já jsem neměla nastudované veškeré strategie všeho, čeho se držet, a já se držím vždycky textu výzvy. Ale s MASKou jsme to při tvorbě velmi intenzivně konzultovali, aby to nasedalo na potřeby území, na potřeby MASKy, na všechny strategie a zároveň to bylo realizovatelné pro příjemce.

Martin Pělucha:

My už jsme to řekli ve vazbě k přínosům projektu, hlavní faktor úspěchu přípravy projektu jste řekli na začátku. Byl to dlouhodobý dialog, komunikace, iniciativa paní Samkové i vás to celé rozjet. Člověk nemá čas na všechny administrativní záležitosti nebo kapacitu to řešit, takže kombinace byla dost důležitá. Jestli vás ještě něco napadne?

Paní Floriánová:

Jednoduchost projektu a srozumitelnost byla naprosto zásadní, aby všichni aktéři, rozuměli tomu, co nese projekt za informaci a o čem je, co je obsahem projektu. Projekt je nasazený tady na území, nehraje si na obrovské změny v rámci velkého území, má lokální dopad. Opravdu je o zaměstnání, o psychosociální podpoře cílové skupiny a to je naprostý základ, že je srozumitelný a jednoduchý.

Martin Pělucha:

Tak díky tomu se stanete příkladem dobré praxe. Tím, že si na ten příklad nehrajete.

Paní Floriánová:

Já jsem o tom přesvědčená.

Paní Floriánová:

Pokud jsou projekty složité, tak to nikdo nechce číst, nikdo se v tom nevyzná, je to nepříjemné pro všechny. Musí se to od začátku dobře číst.

Martin Pělucha:

Z hlediska přínosu projektu k naplňování strategie. Když vezmete celou vaši strategii, jak vhodně projekt naplňuje cíl?

Paní Feyfarová:

Asi skoro ve všem. Protože je tady pracovní místo, týká se žen, kterým jsme chtěli ve vazbě na kvalitu rodinného života vytvořit nějaké podmínky, jsme na venkově, je to otázka sociálního začleňování. Je to skutečně příklad pro okolí, protože komunikace byla jednoduchá. Co potřebuje starosta řešit? Potřebuje mít práci pro lidi a potřebuje, aby neodcházeli pryč a aby byl v rodinách klid. Protože když nejsou peníze, tak klid není, tak se hledala cesta na pracovní místa. My jsme pyšní na venkov, proto jsme chránili svůj životní prostor strategie. Jsme Košumbersko, vidíme potenciál v tom, že když tady bude dostatek práce, tak budou i kapacity. Kapacity na to, dělat aktivity a služby, který pomohou okolí v širším kontextu. Prakticky tady bude fungovat kozí farma, tak bude prostor. Logicky se chodí všichni z okolí dívat na zvířátka, chodí si kupovat výrobky, čili se zvýší cestovní ruch, zvýší se atraktivita území, který má skrytý potenciál. V okamžiku, kdy budou moct vznikat ubytovací kapacity, vzniká další práce a žije se tady lépe. Takže ano, z našeho pohledu přesně to je to, co chceme.

Paní Floriánová:

V projektu se stala neuvěřitelná věc za dobu realizace. Tím, že je zadotovaná činnost, tak se podnikatelce uvolnily finanční prostředky na to, aby rozvíjela podnikání. V tuhle chvíli buduje ubytovací kapacity, rozvíjí semináře, takže vedle toho, že zaměstnala osoby z cílové skupiny, vytváří produkty z kozí farmy a uvolnily se jí prostředky k tomu, aby mohla rozvíjet podnikání. Což by se bez dotace nestalo. Je to rodinná malá farma, nikdy to nebude vynášet miliony, práci dělají srdcem a dávají do toho veškerý rodinný finance. Tím že dostali, byť malou dotaci na mzdy zaměstnanců, tak můžou dál rozšířit a expandovat v území.

Martin Pělucha:

To dělají z vlastního?

Paní Floriánová:

Dělají to z vlastních zdrojů, ze zisku.

Martin Pělucha:

To potvrzuje to, co říkáte, že opravdu tím, že se jim uvolnily finanční kapacity... A v rámci třeba ubytovacích kapacit?

Paní Feyfarová:

Oni uvažují. Ale to je pořád budoucnost, musí to být v rovnováze. Já tam vidím ještě jeden významný aspekt. My, když děláme propagaci, že je možný využít dotace, tak je to i o tom, že když si nejsem jistá, jestli ty prostředky do toho mohu zainvestovat, abych neohrozila rodinu. Mají čtyři děti, to znamená, že tady je jistota. OPZko pošle peníze předem a s tím můžou nakládat.

Paní Floriánová :

IROP je v tomhle případě nereálný právě proto, že tam je obrovský riziko předfinancování, takže měkký neinvestiční projekty jsou ideální pro ně.

Martin Pělucha:

To je pravda. To by už ohrozilo fungování rodiny, a jak jste říkala, lepší vrabec v hrsti než holub na střeše. V ten moment si uvolní ruce formou té dotace, to dává logiku. Stimul pro rozvoj tam je.

Paní Floriánová:

Tam je záruka udržitelnosti, je to rodinný. Mají zájem dál podnikat a dál rozvíjet. Tohle byl impulz toho, že za prvé si vyzkoušeli být zaměstnavatelem s takovým sociálním podtextem a myslím, že je to hodně nakoplo k dalšímu rozvoji. Myslím si, že tam nemusí vůbec být návaznost dalšího projektu. Oni do toho nešli bezhlavě, aby za každou cenu čerpali dotace. Zkusili to, úspěšně dokončíme projekt, nastartuje to nějaké další aktivity. Oni se teď jeví, že udrží ty pracovní místa už bez dotace. Všechno špělo k tomu udržet to bez dotace, to je účel. Nebudou do nekončena podporovat podnikání dotacemi.

Paní Feyfarová:

My v podtextu strategie máme tvorbu, budování regionu zdraví. Protože jednak venkov, jednak Hansova léčebna jako symbol zdraví fyzického i sociálního, to jsou pak ta sociální místa. A samozřejmě tvorba domácích produktů, výroba kozích sýrů, to je i o účincích kozího mléka. Taková práce i ve vztahu k péči o zdraví je v regionu skutečně důležitá. Vzhledem k tomu, že je tam potom dotaz na synergie s dalšími projekty, tak zpětně je synergie opravdu obrovská. Protože se to promítá, mluvily jsme o tom komunitním centru, mluvili jsme o začleňování, že se ozývají další žadatelé na tvorbu pracovních míst, hodně se to prolíná i do tématu vzdělání a škol. Jednak ta rodina sama o sobě má hodně dětí, teď to propojení zdravé stravy, školního stravování. Běžně děláme projekty pro školy, takže regionální produkty do škol a návštěvy škol na farmě.

Martin Pělucha:

To je úžasné. Další pozitivní, negativní přínosy realizace projektu, to je vlastně ono, že jo. Generování nových projektů, návštěvy škol...

Paní Feyfarová:

Ano.

Martin Pělucha:

To je provázané. Specifické podmínky, to už jsme shrnovali. Kombinace vzdělání paní Samkové, že byl o to zájem i dlouhodobě, že to nespadlo. Navíc to navazovalo na permanentní problém, co měli v rodině s dítětem, zjistila, že by to mohlo fungovat, tak na to navázala.

Paní Feyfarová:

A myslím si, že i dlouhodobé budování důvěry, i k MASce. Protože neupadnou nadšením všichni, když slyší o dotacích. Je tam určitá obava z toho, jak proces bude fungovat, jak bude administrativně náročný. Vidíme, že dlouhodobě se buduje důvěra v území, že dotace přes MASku není levá, že to není tunel, že to může prakticky pomáhat. To si myslím, že tam je důležitý.

Paní Floriánová:

Na projektu je hlavně vidět, že farma fungovala bez dotace před tím. Nevznikla tím, že tady byla možnost čerpání dotace. Farma fungovala rodinným způsobem s velkým pracovním vytížením všech členů rodiny, a dotace jim umožnila trošičku si zvýšit i svoje osobní kapacity právě na rozvoj dalšího podnikání. Oni podnikali několik let a kozí farmu vedli, akorát, že to dělali od nevidím do nevidím a tím, že zaměstnali dvě paní na půl úvazku, tak se jim trošičku ulevilo. Samozřejmě to není tak růžový, nese to sebou úskalí, ale jim se uvolnily jak finanční prostředky, tak časový. Je to prostředek dalšího rozvoje podnikání.

Martin Pělucha:

Já myslím, že to je úplně perfektní shrnutí. Možná ještě jestli vás někoho něco napadne, co byste k tomu dodali. Základ jsme si řekli. I vaše finální poznámka, že to navazuje na funkčnost něčeho, co tady bylo, a nespadlo to z nebe.

Paní Feyfarová:

Možná je zajímavé i to, že ten projekt je skutečně menší. Dotace jsou spojené s tím, že to musí být velká nákladná investice, a že většinou za tím lidi vidí jenom nákup stroje nebo vybavení. Novinkou je mzda, jistota, určitá úroveň společenský zodpovědnosti zaměstnavatele, že nesmí dát práci jen tak někomu. Já proto musím vyvinout aktivitu, abych mu zajistila stabilní příjem, abych dodržela sliby, které mu dám. V malý komunitě a v sousedství, kdy jeden vidí, co dělá ten druhý, je to velmi důležité pro budování důvěry. Ve městě se tohle ztratí, ale na venkově to je jiné.

Ted' vůbec je tady určitý rozmach obce, že se tam dělá řada potřebných věcí, včetně kanalizace a dalších. Ale myslím si, že je opravdu zajímavé i to, že jsou to vzdělaní lidé se zájmem o rozvoj území.

Martin Pělucha:

Tak to je ten základ. Můžeme se podívat na otázky přímo pro příjemce, a vy pak můžete zase doplňovat jiný úhel pohledu. Každá otázka může něco evokovat, tak aby se na něco nezapomnělo. Popis projektu a jeho přípravy. To bychom možná nechali ten pohled paní Samkové, že by nám to popsala. Možná jestli vy k tomu nemáte něco specifického.

Paní Floriánová:

Já jsem do toho projektu byla oslovena v momentu, kdy už se o něm začalo mluvit. Kdy už byla úvaha a komunikace nastavena mezi paní Samkovou a MASkou. V ten moment jsem do toho vstoupila já jako externí zpracovatel žádosti s know how. To pro mě v tu dobu bylo i velkým překvapením obecně, že v regionech chybí projektový manažeři. Prostě nejsou, a nejsou pro ty neinvestiční projekty. Fungují centrálně velké projektové kanceláře, které samozřejmě ale jsou pro drobné žadatele finančně nedostupné. To není reálné, aby si paní Samková najala pardubickou nebo hradeckou agenturu. Ten projekt byl na milion. Ona by nebyla schopná zaplatit běžnou cenu za zpracování

žádosti a v regionu nikdo není, kdo by ty žádosti takhle zpracovával a zároveň ten žadatel z velké části není schopen to napsat. A to není proto, že by to ve finále nezvládnul ale proto, že nemá čas. Protože podniká. Nebo v případě obcí proto, že vede obec. Tak zkrátka nevím, jak by to fungovalo v momentě, kdy by se nesehnal projektový manažer. Tohle je podle mně naprosto zásadní, ten trojúhelník mezi potencionálním příjemcem, MAskou a je tady externí zpracovatel. Protože žadatelé to nejsou schopni...

Martin Pělucha:

A vy jste s MAskou spolupracovali?

Paní Floriánová:

My jsme v té době navazovali spolupráci v různých oblastech... To bylo na začátku loňského roku...

Paní Feyfarová:

Pro nás je důležité, abychom věděli, kdo píše projekty v našem území a abychom měli s ním nějakou zkušenost, protože ten žadatel se spoléhá svým způsobem na to, že nevyhodí peníze za žádost, která nebude splňovat požadavky. Splňovat požadavky myslím v tom smyslu, že aby podle mně vznikla dobrá žádost, tak musí existovat kvalitní komunikace mezi všemi aktéry, ne že to píšu ve velkém a je mi vcelku jedno, pro jaký území a pro koho. Takže ano, jeden z cílů MAsky je vytvořit si síť spolupracovníků, kteří k tomu území mají blízko a mají představu o tom, co je smyslem naší činnosti a strategie.

Paní Floriánová:

Takže spolupráce začala tak, že MAska sháněla projektového manažera. Shodou různých náhod jsme se potkaly a velmi dlouze jsme hovořily o tom, jestli ta spolupráce bude možná, a jestli já jsem tady schopná se etablovat v území, protože nejsem tady z území, jsem z Pardubic, což je tady kousíček, ale znala jsem území, takže ta komunikace nějakou dobu trvala, aby si MAska stála za mnou a mohla mně doporučovat žadatelům. Takhle to fungovalo. MAska doporučila paní Samkové projektového manažera, který je schopný fundovaně projekt napsat. Protože žadatel není z mnoha důvodů si to ve většině případů si to napsat.

Martin Pělucha:

Ano. Časově, rodinně...

Paní Floriánová :

Ten proces je pro ně tak složitý. Nastudovat si dvě stě stránkovou metodiku k tomu... Externím projektovým manažerem se samozřejmě zvyšuje pravděpodobnost úspěchu.

Martin Pělucha:

Ty aktivity a přístupy, které měly přispět k dosažení cíle, tak tady to bylo primárně zaměstnání těch dvou osob...

Paní Floriánová:

Vychází to ze zaměření té výzvy.

Martin Pělucha:

Jak probíhal výběr těch osob? Typologicky je to jasné, ale...

Paní Floriánová:

Bylo to plně rozhodnutí žadatele na základě znalosti regionu a úzký spolupráce se samosprávou. Protože starosta zkrátka ví, kdo je v obci dlouhodobě nezaměstnaný a jaká je tam situace ohrožených rodin. Takže výběr cílové skupiny vzešel od paní Samkové na základě znalosti území a toho, že tam žijí v komunitě. Ona sama si zvolila konkrétní lidi, který chce zaměstnat. Protože to nasedalo na cílové skupiny, který byly ve výzvě, tak se to potkalo. Nebylo to o tom, že jsme podle textu výzvy hledali vhodný zaměstnanec, ale šlo to tak, jak to má jít, že to šlo obráceně, a paní Samková si zjišťovala zájem. Samozřejmě, že si vybírala z určitého menšího okruhu lidí a nakonec vybrala dva zaměstnance, ale zjišťovala si sama při přípravě projektu zájem cílové skupiny o to, pracovat na kozí farmě. Tady v tom případě to opravdu šlo tak, jak to má jít.

Paní Feyfarová:

Já si myslím, že tohle je právě ten stěžejní rozdíl, protože v okamžiku kdy píše projektový manažer žádost bez jakéhokoliv dalšího zájmu a vazby, tak tam ani ta trpělivost. To je o četných návštěvách, samozřejmě, že se dá projekt napsat od stolu, ale my o to nestojíme, a skutečně se nám osvědčilo, že to je nejlepší cesta. Je to velmi složité v tom, že do toho samozřejmě vstupuje obava ze střetu zájmu a dalších věcí. My jsme dlouhodobě věděli, že bychom potřebovali svého vlastního projektového manažera, teď jakým způsobem tu situaci nastavit, když tam musí být důsledně oddělený a je proces hodnocení. My můžeme konzultovat přípravu záměru, ale pak už to musí jít jinak. Čili je to citlivé téma, kde ale bez zájmu o území a o projekt samotný si myslím, že se to vždycky podepíše na kvalitě.

Martin Pělucha:

Na to navazuje otázka, v čem byla příprava specifická proti přípravě jiných běžných projektů?

Paní Feyfarová:

Tohle je specifikum pro drobné podnikatele z území. Protože upřímně řečeno, tam tu pomoc vidíme jako nezbytnou. Je pravda, že velká města si dokážou poradit, byť i ty učíme, že je rozdíl, komu zadají žádost. Je potřeba vybírat, držet nějakou návaznost a především zájem o kvalitu projektu.

Martin Pělucha:

Kdo byl zapojený do přípravy projektu, to už jsme se bavili.

Paní Floriánová:

Je to ten trojúhelník, nebo spíš teda samozřejmě stěžejně MAska, žadatel, já jako externí zpracovatel a myslím, že velkou roli hrál i starosta, protože je nositelem informací o komunitě. Partnerem tady byla už ta cílová skupina. Už při přípravě do toho byli zapojení a dost intenzivně se s nimi komunikovala právě o tom, jak nastavit i pracovní místa a náplň. Byly do toho opravdu zapojení od začátku. Myslím, že projekt má obrovské specifikum v tom, že byl nastavený tak, a já jsem na tom od začátku trvala, že finanční ohodnocení osob z cílové skupiny je k poměru k regionu veliký. Já jsem tam opravdu nasadila motivační mzdu. Nechtěli jsme to tak a velmi jsme o tom diskutovali a paní Samková souhlasila od začátku, že jim nebudeme dávat minimální mzdu. Na to, jakou mají náročnost práce a vzdělání a v jakým jsou regionu, tak mají vysoký mzdový ohodnocení. Dokonce se nám to i odrazilo v expertním posudku ve věcném hodnocení, hodnotitel to námitkoval a snížil bodový ohodnocení projektu a navrhl snížení mest, že jsou neúměrně vysoký vůči náplni práce. Ale stalo se potom při konečném hodnocení na řídicím orgánu to, že on zanechal mzdy v původní výši, nepotvrdil snížení, to znamená, že jakoby nenasednul na to věcný hodnocení, a potvrdil můj záměr, že ta mzda musí být motivační, aby se předcházelo fluktuaci, aby to nebylo jenom, jakože zaměstnávání jen tak. Aby to nebyla podpora žadatele, ale reálná podpora cílové skupiny. Myslím, že v tom je to velmi unikátní a hodně se pak ještě o tom diskutovalo třeba v rámci pracovní skupiny sociální v rámci národní sítě MAS, že se to docela rozkřiklo, že jsou ty mzdy veliký. Ale potvrdilo se, že to byla na začátku správná myšlenka. Že zaměstnanci nemají tendenci utíkat v momentě, kdy –

a nebylo to vždycky jednoduchý, aby znova získali pracovní návyky, aby si to místo udrželi, aby opravdu pravidelně chodili do práce v určitou dobu a tak dále. Ta mzda je opravdu jedním z nástrojů, jak si udržet sociální status a jak vyjít cílový skupině vstříc. To si myslím, že bylo unikátní, protože se s tím v obdobných projektech nesetkávám moc často, že by zaměstnanci z cílové skupiny byli motivováni mzdou.

Paní Feyfarová:

Já na to navážu, ještě máme obdobný projekt v oblasti terénního sociálního poradenství, kde jsme se taky snažili, aby mzdy byly více motivační, protože to je bludný kruh. Řídící orgán má ve svých pravidlech napsány ceny v místě obvyklé. Ceny v místě obvyklé vždycky tady budou nižší, proč? Takže tohle se snažíme zařídit.

Paní Floriánová:

Bylo opravdu příjemným překvapením, že řídicí orgán pochopil náš záměr. Jak jsme to mysleli, když jsme ty mzdy nastavovali takhle. Protože hodnotitel je tady z území, a stejně úplně nepochopil smysl toho.

příchod paní Samkové

Martin Pělucha:

Paní Samková moc děkujeme za Váš čas. My máme na vás pár otázek, sekce otázek z hlediska přípravy projektu, na co to navazovalo, jak vy vnímáte ty přínosy z pohledu projektu jako celku, z pohledu cílových skupin, jak vnímáte ty efekty. Protože samozřejmě vy jste jen po rozjezdu, takže to ještě není v tom dlouhodobém fungování, ale přece jenom něco už za sebou máte. Navíc už ta farma fungovala předtím, takže i dotace měla stimul spíš, který umožňuje další věci ve vazbě k ubytovacím kapacitám a tak dále. Prošel jsem si informačně webové stránky...

Paní Samková:

Na webové stránky bohužel moc nezbyvá čas, abych vám pravdu řekla. To má na starosti manžel.

Martin Pělucha:

Takže my máme nastudováno, co je vaším cílem projektu, ale možná kdybyste nám ještě trochu blíže osvětlila, na co myšlenka navazovala, jak to vzniklo. S paní Floriánovou jste ve velmi dobrém úzkém kontaktu, takže ty benefity jsou naprosto jednoznačné. Jak vy to vnímáte ty počátky projektu.

Paní Samková:

Tak já jsem se úplně prvotně začala zajímat o sociální zemědělství jako takový. Ale v tu dobu, kdy jsem se o to zajímala, tak mi přišlo, že je strašně málo informací dostupných. Tak jsem se zmínila paní Feyfarové, že o něčem takovém uvažujeme a ona říkala, že je v současné době takhle možnost, kde bych si to dejme tomu vyzkoušela, protože to není úplně sociální podnikání jako takový, tak já jsem souhlasila. S tím, že už se celkem i rozkřiklo, že se něco takového koná mezi cílovou skupinou a už sami ty ženy mně oslovovali s tím, že by měli zájem o práci. To byl asi úplný počátek toho všeho.

Martin Pělucha:

Když rozfázuju projekt samotný, ve vazbě na zaměstnanost, jak by jednotlivé aktivity a výstupy měli přispět k dosažení cíle? Které aktivity byly stěžejní v zaměstnání osob, jak vy to vnímáte?

Paní Samková:

Co se týče konkrétně pro tu cílovou skupinu, tam si myslím, že to mělo velký pozitivní přínos, protože obě zaměstnankyně jsou maminky samoživitelky, obě mají v péči děti – jedna dvě, druhá tři, obě byly po rodičovské dovolené, z toho jedna má nízké vzdělání, druhá byla dlouhodobě nezaměstnaná. Myslím, že se tam sešlo víc faktorů, a obě uvítali tu možnost najít si práci, zejména jedna je nepojízdná, nemá řidičský průkaz, a je pro ní velice obtížné, když je maminka samoživitelka, vůbec si nějakou práci najít. Obtížně zvládá jak pracovní dobu, která je nastavená, tak vůbec dojezd někam. S tím, že já jsem s nimi konzultovala pracovní dobu, konkrétně s tuhle jednou, protože tím, že se stará o děti opravdu sama, teď má i maminku v nemocnici, která jí pomáhá, takže jsem se snažila jí tu pracovní dobu upravit tak, aby to zvládala. To znamená, že ona chodí pracovat dvě hodiny ráno a dvě hodiny odpoledne tak, aby zvládala obstarávat děti, vyzvedávat je ze školy, dávat je do školy a podobně. Další takový důležitý pro ně je ta spolupráce s Romodromem, ta psychosociální podpora, kterou oni velice vítají. Já jsem z toho z počátku měla strach, jak se k tomu postaví, jestli to nebudou brát špatně, ale uvítali to obě velice dobře. Spolupracují navzájem, Romodrom jim poskytuje poradenství i v osobním životě, nejenom v tom pracovním, takže tam si myslím, že ty cíle jsou velice dobře naplněny. A co se týče mě, mně to přineslo to, že jsem si vyzkoušela, jaké to je zaměstnávat někoho, což pro mně byla neznámá krajina, naučit se zaměstnance řídit, naučit se s nimi komunikovat, a pak taky nějaký vyšetřený čas na rozvoj farmy.

Paní Feyfarová:

To vypadá, jak kdybychom to měli nacvičené, ale přísahám, že jsme o tom nemluvily.

Martin Pělucha:

To je vidět, jak dlouhodobě spolupracujete, o tom to je. Takže ten hlavní přínos pro cílovou skupinu, tak to je širokospektrální ve vazbě na tu práci s dětmi.

Paní Floriánová:

Vůbec že se mohli zapojit zpátky do pracovního procesu, což jinak by bylo obtížné, protože ani jedna z nich není schopná mít standardní pracovní dobu v současné době, protože by to nebyli schopni skloubit s péčí o děti.

Paní Feyfarová:

Bohužel tahle cílová skupina teď vypadává ze všech projektů

Paní Floriánová:

Nemůžeme to řídicímu orgánu vysvětlit, že to je v regionech stěžejní cílová skupina. Celorepublikově se to jeví, že není tak ohrožená a vypadává nám z toho.

Paní Feyfarová:

Protože situace ve městech je skutečně úplně jiná. To, co se ve městě jeví a je snadnější, že ty maminky tam práci najdou, tak tady to má úplně jiný rozměr. Jak jsem i mluvila o tom sociálním vyloučení, tady to není o menšinách. Tady je to o praktických potřebách.

Paní Floriánová:

Je to problém i tím, jak jsou nastaveny školky, tak ty maminky často, kolikrát nemají řidičský průkaz, a když už ho mají, tak nemají na to, aby si pořídili auto. A nejsou schopny dítě dovézt do školky, pak osm hodin pracovat a pak ho ještě vyzvednout. To není časově zvládnutelný pro běžnou rodinu, natož pro matky samoživitelky.

Paní Feyfarová:

A to je i druhá synergie, jak jsme mluvily s tím vzděláváním. I když by ta rodina chtěla volit mezi tím, do jaký školy potom dítě může dát, tak tím pádem tohle všechno pro ně padá. Čili to pracovní místo je pro ně stěžejní pro všechny návazné situace kvality života.

Martin Pělucha:

Tam budeme v té případové studii tak různě kreslit, tam by měla být logická návaznost od aktivity, celkový cíl, přínosy, a takový ten celkový rozměr. Když byste měla zhodnotit, jaký je hlavní cíl projektu, jaké aktivity k němu mají přispět a výsledky, které očekáváte? Nějak to rozklíčovat ve stručnosti. V té žádosti je to hezky popsáno, ale přece jenom ty hlavní myšlenky.

Paní Floriánová:

Primárním cílem projektu bylo zaměstnat osoby, které jsou ohrožené na otevřeném trhu práce. K tomu jsme zvolili dvě základní klíčové aktivity, a to je vytvořit dvě pracovní místa a podpořit osoby z cílové skupiny psychosociální podporou nad rámec osmičky zákona o sociálních službách. Je to nadstavba nad poskytování sociální služby. Podařilo se nám vytvořit dvě pracovní místa na zkrácený pracovní úvazek, a náplň práce, tak, jak říkala paní Samková, byla dopředu konzultována s osobami z cílové skupiny, pracovní doba s nimi byla dopředu konzultována. Pracovní místa vznikla přesně, aby nasadili na potřeby osob z cílové skupiny. K tomu jim byly vytvořeny pracovní podmínky. To znamená na začátku projektu zaškolení do pracovních pozic a je tam nepřetržitý mentoring paní Samkovou, přidělování pracovních úkolů, vyhodnocování odvedené práce a hodnocení vykonané práce. To je jeden bod. Samozřejmě to všechno musí být v chráněném prostředí, v profesionalitě, laskavosti, protože to určitě nebylo vůbec jednoduchý, to reálný zaměstnávání takových osob. Neslo to sebou spoustu problémů v tom, že ty osoby neměly pracovní návyky, měly komplikovanou rodinnou situaci, musely si zvykat na nové pracovní prostředí, musely se sladit v novém pracovním kolektivu. Takže tady byla stěžejní osoba paní Samkové jako mentora, kdy musela vytvořit laskavé pracovní prostředí, to je jedna věc. Ukázalo se to jako velmi kvalitně vedená aktivita, protože nedošlo vůbec k fluktuaci lidí, neměli tendenci odcházet a nemuseli jsme v projektu řešit náhradu za osoby z cílové skupiny. Po roce už dokážeme říct v tuhle chvíli, že to bylo úspěšný. Druhou aktivitou je psychosociální podpora a to velmi ráda slyším, že tak, jak jsme to nastavili na začátku, to fungovalo. My jsme oslovili profesionály v oboru, oslovili jsme neziskovou organizaci Romodrom, která zná lokalitu, funguje tady, má tady běžně klienty. Děla sociální rehabilitaci, pomáhá k sociálnímu začlenění osob sociálně ohrožených, takže jsme oslovili Romodrom, a nastavili jsme tam pravidelnou spolupráci v projektu. Odborný pracovník jezdí do terénu, jezdí na místo zaměstnání za osobami pravidelně jednou měsíčně a vede s nimi konzultaci, myslím, že tam mnohdy došlo i ke krizové intervenci a vedou společně pracovní denník. Primárně to bylo zaměřené na pracovní poradenství, ale už na začátku jsme očekávali, a stalo se to tak, že to sklouzne i do konzultací rodinného a osobního života. Protože samozřejmě to oddělit nejde, souvisí to spolu. Takže tam ten odborník je sociální pracovník a plní roli psychosociální podpory, a potkalo se to tam velmi dobře.

Martin Pělucha:

A ten tam jezdí jak často?

Paní Floriánová:

Jezdí jednou měsíčně.

Paní Samková:

S tím, že nabídl oběma zaměstnankyním, že kdykoli bude potřeba, můžou ho telefonicky kontaktovat a že bude k dispozici.

Paní Feyfarová:

Já k tomu ještě doplním, s tou sociální službou, protože tam platí to samý, o čem jsme mluvili předtím, že nám se podařilo... Samozřejmě tady na území byl nedostatek terénních sociálních služeb a zároveň jak jsme zmapovali, kdo tady působí a jak působí, tak byla jasná potřeba. Čili ten Romodrom je tady od vzniku realizace strategie. Je to nová služba, se kterou spolupracujeme intenzivně i v jiných oblastech. Není to plácnutí do vody, že nějakou službu dokončíme do projektu. Je to dlouhodobý proces od začátku realizace, protože všechny sociální služby a poradenství končili v Chrudimi. My jsme pořád u dopravní obslužnosti, u dojezdnosti, takže víme, kdo tu působí, víme, v čem tady působí a na to i navazujeme dalším projektem MASky v těch sociálních službách, abychom věděli, kdo na co je nejlepší.

Martin Pělucha:

Když bychom to ještě shrnuli, ty vstupy, aktivity, výstupy, výsledky, dopady. Tam je mechanismus, který to zapříčiňuje, nebo umožňuje, nebo usnadňuje, tak je tam samozřejmě několik prvků. Jednak ta znalost, ten záměr, i ta aktivita Romodromu do toho lze jednoznačně zařadit. Když se zamyslíme nad tím, co jste do toho dali, a ještě jsme zmiňovali, že Váš pan manžel je starosta Hroubovic, to tam také sehrálo roli té stimulace ve vazbě na lokalitu. Že tomu dává vizionářský styl, takže to bych taky rád zmínil. Jestli vás napadne ještě něco, co vám usnadňuje realizaci?

Paní Feyfarová:

Já si myslím, že je důležitý, že na menších obcích právě, jestliže je takhle vstřícný postoj starosty a zájem o obyvatele, bez toho bychom se nehnuli nikdo. Ani MASka, ani ty obce.

Martin Pělucha:

Aktivita MAS, jasně. To tam do toho budeme formovat.

Paní Feyfarová:

Chuť členů a starostů spolupracovat a hledat řešení i na menších obcích.

Martin Pělucha:

Určitě i vaše aktivita projektové manažerky, to řízení projektu.

Paní Samková:

Určitě. Já popravdě řeknu, že nebýt MASky a paní Floriánový, tak bych se vůbec do toho ani nepouštěla, protože jednak nemám čas se věnovat čtení složitých podmínek, takže pro mně bylo jejich ústní poradenství a podpora strašně důležitá.

Paní Feyfarová:

Za mě zas kdyby tam nebyl ten projektový manažer, který má chuť a zájem na tom, aby to bylo s tou znalostí prostředí a komunikací, tak by to taky nešlo.

Martin Pělucha:

V rámci projektu jste určitě zpracovávali analýzu rizik.

Paní Floriánová:

To jsem dělala já.

Martin Pělucha:

Jedním z těch rizik bylo, buď dotace bude, nebo nebude, s tím že farma vám stejně fungovala a tím, že dotace přišla, tak to usnadnilo expanzi. Což je jeden z momentů, který můžeme podtrhnout. Nějaké partnery?

Paní Floriánová:

To je tak malý projekt, že tady není.

Martin Pělucha:

S cílovou skupinou jste aktivně spolupracovali už při přípravě...

Paní Samková: Ano.

Martin Pělucha:

Tam ještě nějaké specifitější aktivity s tou spoluprací? Tam byla komunikace s ohledem na jejich potřeby...

Paní Samková:

S cílovou skupinou jsem pracovala intenzivně - probíhaly s nimi osobní rozhovory, abychom si ujasnili, co na jedné straně očekávají oni a co očekávám na druhé straně já. Snažili jsme se sladit pracovní dobu. To bylo pro ně stěžejní.

Paní Floriánová:

Že se to musí v určitý moment potkat. Potřeby zaměstnavatele a potřeby zaměstnance.

Martin Pělucha:

A ten hlavní faktor, my jsme to už tady diskutovali, hlavní faktor úspěchu vašeho projektu? V čem jej vidíte, jak to vnímáte?

Paní Samková:

Tak já si myslím, že u téhle cílové skupiny, jak už tady paní Floriánová říká, je stěžejní osobní a laskavý přístup k zaměstnancům. Zpočátku tam byla velká nedůvěra, strach z cizího prostředí, nové práce a podobně, takže bylo důležité navázat osobní, přímo až přátelský vztah. Konzultovat s nimi nejenom pracovní záležitosti, ale i osobní záležitosti.

Martin Pělucha:

Kdybychom teď přešli k motivaci k organizaci projektu, tak fungování farmy v rámci MAS, jak vy vnímáte příspěvek vaší farmy k rozvoji mikroregionu?

Paní Samková: Tady obecně na malých městech a vesnicích zaniká podnikání, to je vidět. Zanikají obchody, nenajdete už na venkově už skoro vůbec nic. Takže ta pracovní příležitost v místě pro tyto cílové skupiny je důležitá, i vůbec pro obyvatele venkova je zajímavé mít něco, kam se můžou jít podívat, kde si můžou nakoupit domácí potraviny.

Martin Pělucha:

Vy jste předtím žádné zkušenosti s cílovou skupinou z hlediska její zaměstnávání neměli, takže tam je to opravdu nové. Motivace vaše pracovat s cílovou skupinou byla skrze... spíš možnost rozšířit kapacity farmy a využít tu možnost...

Paní Samková:

Spíš já jsem vždycky tíhla k tomu někomu pomáhat, pracovala jsem i v sociálním ústavu jako brigádník a na speciální škole a podobně. Pro mě to byla hlavně nová zkušenost a můj zájem

o sociální zemědělství pořád trvá, takže je to první krůček k tomu, se téhle oblasti potom věnovat více.

Martin Pělucha:

Z hlediska přípravy projektu, jaká byla motivace na ten konkrétní projekt, jestli to bylo čistě vaše rozhodnutí, tak to už jsme tady více méně prodiskutovali. Vaše participace s paní Feyfarovou na tvorbě strategie, vy vnímáte jako tu vaši dlouhodobou pozici tady v území z hlediska spolupráce, vytváření nebo pomáhání té strategie...

Paní Samková:

Já doufám, že pozitivně. Zajímám se o to určitě, momentálně nemám kapacitu se tomu věnovat nějak víc, nicméně doufám, že ta spolupráce bude pokračovat.

Martin Pělucha:

Vy máte svojí práci, svojí agendu, ta spolupráce...

Paní Samková:

Určitě mně to zajímá a říkám, pokavaď bych měla víc času, tak bych se tomu asi věnovala intenzivněji, ale momentálně mám sama tři děti. Do budoucna určitě ano.

Martin Pělucha:

Přípravu projektu jste konzultovali primárně s kolegy tady na MASce a s paní Floriánovou. S nějakými dalšími aktéry, nebo teda s panem starostou, to je manžel, takže tam je jasné, že má tu pozici v obci. Z hlediska přípravy – kolik zástupců jste měli z cílové skupiny, tak to víceméně vy jste už asi měli vytipováno? Že tady nešlo o to, že byste si mapovali celou tu skupinu.

Paní Samková:

Oni konkrétně mně kontaktovali i sami, padli jsme si hned od začátku do oka.

Martin Pělucha:

Takže jste měli vyloženě vytipované konkrétní osoby?

Paní Samková:

Ano.

Martin Pělucha:

Tam jde o to, že někdy se mapuje situace cílových skupin a teprve pak se z nich někdo vybírá..

Paní Floriánová:

Při znalosti komunity není potřeba dělat velkou rešerši.

Martin Pělucha:

Z pohledu vás a spolupráce s MAS, jak vy vnímáte spolupráci z hlediska přípravy projektu?

Paní Samková:

Velmi pozitivně, protože sama bych si s tím rady nevěděla, nepouštěla bych se do toho ani z hlediska složitosti všech podmínek, termínů a podobně.

Martin Pělucha:

Měl váš projekt navazovat na další aktivity různého zaměření, nebo jaké projekty jsou komplementární k vašemu projektu, ať už v Hroubovicích nebo obecně v MAS? To souvisí s tím, že řada projektů by měla v MASce stimulovat zájem o lokalitu a tak dále, což může navazovat. My jsme tady už něco nakousli na ty exkurze, zájem škol, takže tím směrem.

Paní Samková:

Ano určitě. Protože cílem je agroturistika, takže v současné době jsme dokončili ubytovací kapacity, v jurtě pořádáme občas přednášky a podobně. Tohle bych chtěla zintenzivnit a rozšířit. Sama studuju jógu, takže bych i to ráda do toho zapojila. Mělo by se to stát takovým centrem agroturistiky, zdravého životního stylu a podobně, ale je to ještě poměrně dlouhá cesta. Víze je a urputně na ní pracuju.

Martin Pělucha:

Bez cílů a vizí to nejde. To nejde z roku na rok, ale dlouhodobě. To navazuje i na to, že kozí mléko ani nevím, jaké všechny má blahodárné účinky.

Paní Samková:

Hodně onkologických pacientů k nám pro mléko jezdí.

Martin Pělucha:

To je zajímavé. Na tohle jste přišla jak? To bylo ve vazbě na vaše dítě...

Paní Samková:

Ano. Můj syn měl silný atopický ekzém již ve dvou letech, tenkrát jsem hledala, co na to, vyzkoušeli jsme všechno možné, až jsem se na internetu dočetla, že kozí mléko. Já jsem vždycky chtěla mít koně, tak jsem říkala, tak ne koně, pořídíme kozy. Opravdu to zabralo, syn byl za pár měsíců úplně bez ekzému a do dnešní doby funguje na kozím mléce, nedá na něj dopustit. Bere to jako lék a my také, celá rodina pijeme kozí mléko a jíme kozí sýry.

Martin Pělucha:

Žádná chemie, žádné tabletky, stačí na to tímto stylem jít a opravdu.

Paní Samková:

Musím říct, že i když jedeme k zubaři, tak i on nás chválí, jak máme všichni krásné zuby. To si myslím, že má taky na to velký vliv.

Paní Feyfarová:

Hned to propojíme. Máme v území asistenta prevence zdraví jako takový ověřování, vůbec mi nedošlo, že tady na ty zuby to tam můžeme...

Martin Pělucha:

Jednak ve vazbě na atopické ekzémy, ale plus vazba na ty zuby. Člověk utrácí spousty peněz, reklamy vás masírují kdekou drahou zubní pastou, ale problém je někde jinde.

Paní Feyfarová:

To je téma, o kterém se veřejně moc nemluví. Takže tady přes to, to je úplně úžasná cesta.

Paní Floriánová:

Venkov zase to město zachrání.

Martin Pělucha:

I civilizační choroby. Stačí trošku změnit životní styl.

Paní Feyfarová:

To je filozofii i koncepcí MASky, protože takhle to vnímáme a sešla se tu spousta lidí, který to tak vidí. Region zdraví je o tom, že sem budou moct přijet, budou si to moct vyzkoušet sami.

Martin Pělucha:

Já mám ještě takovou otázku, jak je zajištěna udržitelnost projektu? To je dost důležité. My jsme se tady bavili ve vazbě na ty mzdy, vy jste potom přišla, já jsem to už měl na jazyku, ale říkám si, počkám na vás. Vy jste měli zajímavou filozofii s výší mezd, že nepůjdete na minimální mzdu, ale na motivačně zajímavou, aby ti lidi namotivovalo. Do jaké míry vidíte udržitelnost dlouhodobě? Protože ta forma má nějaký životní cyklus, tady se rozjíždí...

Paní Samková:

Musím říct, že bych si obě dámy ráda nechala i nadále s tím, že i oni by rádi zůstali. Nejsem si jistá, jestli obě zvládnou na plné úvazky uživit, myslím si, že v současné době ještě ne. Nicméně, minimálně s jednou počítám, s tím, že vznikne ubytovací kapacita, dál vzniklo i malé wellness, kde budou probíhat masáže, koupele, sauna a podobně. Myslím si, že paní si budu schopná ponechat a uživit jí s tím, že k té druhé bych se později ráda vrátila a i s tou bych nadále ráda spolupracovala, protože myslím, že se z nás za ten rok stal docela schopný tým.

Martin Pělucha:

Já to vidím taky jako propojení. Ten projekt vám umožnil expanzi, protože bez toho byste neměli časové kapacity a možná ani finanční, mohli jste si takhle ulevit a tím pádem jste to zainvestovala naplno a vytvořili jste podmínky pro dosažení udržitelnosti, což je úžasný. Že to není jenom dotace pro dotace, vyčerpáme, uzavřeme a jdeme domů, ale že to má dlouhou vizi.

Paní Samková:

Snaha tam je a myslím si, že to není jenom z mé strany, ale i zaměstnankyním záleží na tom, aby to fungovalo, co je hrozně fajn, že na tom mají i osobní zájem.

Paní Floriánová:

Já udržitelnost nevidím jenom v tom, že se udrží tato konkrétní pracovní místa u konkrétního příjemce. Udržitelnost vidím taky v tom, že i kdyby pracovní poměr skončil, tak podpořené osoby odejdou s detailním pracovním deníkem, dále získaly rok a půl intenzivní konzultace s odborníkem na psychosociální poradenství a celkově nabyly opětovně pracovní návyky. V tomto smyslu budou potenciálně lépe připraveny na otevřený trh práce. Osoby tak nemusí být zaměstnány u konkrétního příjemce, ale cílová skupina bude schopná pracovat jinde. Má sebevědomí, pracovní zkušenosti, sounáležitost s komunitou, zkusili si, jak skloubit jejich rodiny a pracovní život, vyřešili si finanční záležitosti, konzultovali věci s odborníkem a odejdou s vypracovaným pracovním deníkem. Budou vědět, co chtějí dělat a co pro to jsou schopny udělat.

Paní Samková: Naprosto souhlasím.

Martin Pělucha:

To navazuje na princip sociálních podniků. Vy jste na rozhraní. Farma umožňuje podle kapacit návrat na trh práce, který je složitý. Tohle je venkovská lokalita, takže lidi, který jsou dlouhodobě mimo pracovní procesy, tam je to složitější. I když v současné době je trošku lepší situace, lidi, který chtějí ve městě pracovat, tak tam si samozřejmě práci najdou, ale tady s tím dojížděním...

Paní Floriánová:

To souvisí s tím územím. Sice si každý práci najde, ale buď nekvalifikovanou, nebo těžce dostupnou za podmínek, že se rodina musí velmi přizpůsobit a něco se musí omezit, aby mohl živitel rodiny pracovat. Ale tady to ničemu nebrání, tím, že místa byly chráněná a laskavá a dali postupnou možnost seberealizace, tak jsem přesvědčená o tom, že člověk je pro trh práce připraven úplně jinak.

Paní Feyfarová:

A vrací to území potom zpátky. Víc se zajímá o dění, protože vzrostla i jeho prestiž. Má potřebu to dát zpátky, posiluje to spolkový život, zájem.

Paní Floriánová:

Získal status zaměstnaný osoby. To je obrovská změna.

Paní Samková:

Je to i na těch lidech vidět. Vzrostla motivace fungovat ve společnosti.

Paní Floriánová:

Snižuje se proces frustrace a nedůležitosti v komunitě.

Martin Pělucha:

Tak a ještě poslední dvě sekce – otázky na inovativnost a překážky při přípravě a realizaci projektu, tam už jsme hodně pokročili. Z hlediska inovativnosti, ty projekty OPZ mají inovativnost spíš procesně myšlenou, ale jak vy vnímáte, v čem je váš projekt ve finále inovativní? Těch pohledů může být více, my jsme si už i něco povídali.

Paní Samková:

Jak jsem říkala, umožnil rozvoj farmy, věnovat se i mimo zemědělským funkcím.

Paní Feyfarová:

Diverzifikace v praxi v souvislosti s tím.

Paní Floriánová:

My jsme se tady bavili o tom, že jste měla odvahu v tak malém území zaměstnat osoby ohrožené na trhu práce. To je ojedinělý, nikdo takovou odvahu neměl. Vy jste vytvořila dvě chráněná pracovní místa, to v Hroubovicích je ojedinělý.

Martin Pělucha:

Asi to tam nebylo do té doby běžné.

Paní Samková:

Vůbec.

Martin Pělucha:

Nějaké problémy v inovativních přístupech? To souvisí se zapojením cílové skupiny, je potřeba to asi nahrazovat spíš komunikací s nimi, jak jsme naznačili, zpočátku než to člověk s nimi vykomunikuje, tak to je asi náročnější proces. A to je to, co brání. Chápeme inovaci, my jsme si vymezili, že je to to inovativní, ale když by to člověk někde v obci dal, tak ti lidi přijdou a práci s nimi nemáme, ale ono to tak není.

Paní Samková:

Začátky byly složité, protože neměli pracovní návyky, často byly problémy s tím, že měli velký zpoždění, aniž by zavolali. Museli jsme hodně řešit případy, kdy se museli postarat o děti, neměli zástup, takže pracovní dobu jsem musela uzpůsobovat, tak i pracovní úkoly podle situace, což bylo ze začátku hodně náročné. Postupně, jak získávali pracovní návyky a sebevědomí, tak se zlepšovala i komunikace, tak se to výrazně urovnalo a fungujeme už velice dobře.

Martin Pělucha:

Takže to, co byste doporučovala ve vazbě na přenosnost inovativnosti, tak to je komunikace s cílovou skupinou.

Paní Samková:

Ano, určitě, to je stěžejní.

Martin Pělucha:

Obecně bariéry, které jste museli překonávat při přípravě projektu, ve vazbě na vás paní Floriánová, nastavení cílové spolupráce s partnery...

Paní Floriánová:

My jsme si na začátku komunikace nastavili velmi efektivně a tam nebylo co překonávat, bylo to o tom, sladit moje know-how s představou žadatele a s textem výzvy. To neberu jako překážku, to jsme stáli před bílým listem papíru a všichni jsme společně něco tvořili, všichni jsme měli stejný zájem. Co jediný mě napadá jako překážka nebo problém je, že žadatel musí, samozřejmě, a mluvili jsme o tom i vůči samosprávě nejen drobným podnikatelům, že nemají na to, si ten projekt vytvořit sami. Nemají kapacitu na to, studovat všechny podmínky výzvy nebo vůbec podmínky operačního programu a musí si zkrátka zafinancovat a nese to sebou finanční zátěž, zaplatit externího projektového manažera. Tam potenciálně může být překážka a bavili jsme se o tom, že drobný podnikatel z regionu není z největší pravděpodobností schopen zaplatit velkou projektovou kancelář, která si řekne neúměrně vysoký ohodnocení za to, že žádost připraví. A to v momentě, kdy není jistý, že se projekt bude realizovat. Pro žadatele to je překážka, že musí předfinancovat tuhle tvorbu.

Martin Pělucha:

S tím, že ve vazbě asi na MAS, tak tohle bylo konzultováno průběžně, takže tady to bylo evidentní. Práce s potenciálními riziky a jejich eliminace, tím míříme úplně k závěru.

Paní Floriánová:

Základním rizikem bylo nezískání dotace. Eliminace byla tím, že si paní Samková najala externího projektového manažera, zvýšila si úspěšnost získání dotace. Dalším rizikem byl nezáměr cílové skupiny, to se eliminovalo v přípravné fázi komunikací s jednotlivými zástupci cílové skupiny a nastavováním pravidel a podmínek práce už v přípravné fázi. Takže celá eliminace veškerých rizik je dobrou přípravou. Dalším rizikem byla fluktuace cílové skupiny, tam jsme to eliminovali nastavením výše mzdového ohodnocení a psychosociální podporou a vůbec osobou mentora v pojetí paní Samkové, protože jsme předpokládali, že musíme vytvořit laskavé pracovní prostředí tak, abychom eliminovali riziko fluktuace. Tím by se ten projekt, z pohledu indikátorů by se nic nestalo, indikátor by byl naplněný záhy, protože tam jde o zaměstnávání, ale v konečném důsledku bysme sice podpořili víc osob, ale to nebylo záměrem. Záměrem bylo vytvořit stabilní pracovní místo na to, aby cílová skupina měla dostatek času na zvýšení svého sociálního statusu a vyřešení rodinné situace, aby se mohli vrátit do práce. Záměrem nebylo tam lidi točit, a to se povedlo. My jsme museli rizika eliminovat právě tím přístupem k cílové skupině úplně od začátku, už od té přípravné fáze.

Martin Pělucha:

Já myslím, že jsme to vyčerpali všechno. Poslední otázka, jak se snažíte aktivně pracovat s příležitostmi? To už jsme naznačili, že ten projekt vám příležitosti umožnil, to je ve vazbě na ty ubytovací kapacity, agroturistika a tak dále. Ta vize je a je důležité, že vy chcete. Až mě mile překvapuje a mrzí, že tím, jak už se zkušenosti s dotacemi rozjeli, tak kdyby se vám podařilo ještě získat dotaci právě na tu agroturistiku, tak by se vám to víc uvolnilo. Ale tam je složitý předfinancování, jak jsme se bavili, opravdu velký investiční záležitosti. Možná třeba za delší dobu.

Paní Feyfarová:

To by byl zajímavý dialog, teď to asi je příliš nahoru, mezi řídicími orgány právě v těch podmínkách. Protože je rozdíl mezi městem a venkovem, a jestli tady chci něco podporovat, tak podmínky musí zohlednit to, že venkov je jiný. Ideálně pokud se osvědčí v rámci začleňování, což je téma pro celou Českou Republiku, a PRV ho řeší zrovna tak, tak musí být schopný zhodnotit přínos, že v tomhle případě pomůže přefinancovat, aby ty projekty mohli být provázány.

Martin Pělucha:

Anebo nastavení průběžných plateb. By tam byla třeba předběžná platba, člověk zvládne něco předfinancovat, ale ne celou investici. Potom navíc jsou tam zdržení, sice faktury, ty donesete, oni na to mají x měsíců, pak zjistí, že tam máte blbě lomítko, tak vám to vrátí...

Paní Floriánová:

Hlavně víte co se děje v investicích? Setkávám se s tím v investičních projektech, že si žadatelé berou úvěr, což mi přijde naprosto na hlavu. Oni si to předfinancují úvěrem. Podle mně by se mělo odehrát to, že ten žadatel, pokud chce investiční projekt, tak musí prokázat finanční zdraví, že nezačíná na nule. Že si nepůjčuje na celý projekt, protože tam se dostane do obrovských problémů, splácí úroky. Takže to, že chci něco v území udělat, něco vybudovat, podpoří to evropská unie, vezmu si na to investiční dotaci, ale živím tím baňky. To je úplně na hlavu postavený tenhle systém. Banky jsou samozřejmě spokojené, oni na základě toho, že žadatel má potvrzený získání dotace, tak to předfinancují, ale ten úrok tam je. Zároveň je tam spolufinancování žadatele, ne úplně malé ve většině případů u těch investic, tak to úplně pozbývá...

Martin Pělucha:

Ještě k tomu může přijít kontrolní orgán a dělat hloubkovou kontrolu.

Paní Floriánová:

Je to riziko, protože přijde řídicí orgán... Řídicí orgán po ukončení etapy řekne, my vám z toho dáme polovinu.

Paní Feyfarová:

Což je druhá věc. Vytvořit bezpečné prostředí pro žadatele. Není možné projekt realizovat a před žádostí o platbu se dozvědět, že něco je jinak. To není slušný systém. A protože se pořád mluví o zjednodušení administrativy a komunikaci, nám by pomohlo, kdyby se sebralo to dobrý z každého operáku, to znamená třeba kontrola finančního zdraví, kterou PRV má, to by pomohlo regionu, a dalo se to dohromady tak, aby to pro konečného žadatele bylo co nejpříznivější. Teď je otázkou, kdo je ten důležitý hráč. Protože velký firmy to nezajímá. Velký podnikatele to nezajímá, ty to vždycky uplatní se vším všudy. Ale malý podnikatel na to doplatí.

Martin Pělucha:

Přitom ten potenciál tady evidentně je. Má to logiku, že to není dotace pro dotaci.

Paní Feyfarová:

Spíš chceme říct, že jakákoliv cesta, kde je možný na to upozornit, že nestačí o tom jenom mluvit, je potřeba to nastavit. Všechno podpoříme, všechno napíšeme, stačí říct, hledáme cesty. Ano, je to složitý.

Paní Floriánová:

Já celou dobu přemýšlím... Projektový management v projektech je zásadní. Málomnozí žadatel si je schopen projekty napsat a řídit. Malý podnikatel žádný.

Paní Samková: Neumím si to představit.

Paní Floriánová:

Jediný kdo, tak se setkávám ve velkých městech, tak už mají někoho, určitě to není tak, jak by to mělo být, ale tak si to vedou. Administrativní zátěž při vedení projektu je úplně stejná při projektu za milion a v projektu za šest milionů. To znamená, kdyby si paní Samková měla platit projektového manažera v projektový kanceláři, tak ten projektový manažer si řekne o pět tisíc měsíčně. No to ty nepřímý náklady vůbec nepokryje. To znamená, že tady je to nedomyšlený, nepřímý náklady mají být na provoz projektu. To znamená energie, pohonné hmoty, něco, co souvisí s tím záměrem jako takovým a ne přímo s tou cílovou skupinou. Ve druhý fázi samozřejmě ano, ale většinu nepřímých nákladů spotřebuje projektový manažer samozřejmě, protože v projektu je měsíčně činný. Že není zjednodušený vykazování třeba do dvou milionů řekněme a pak teda složitější při větších projektech. Ale tady máme opakující se, máme tam furt pořád platby, měli jsme vybavení na začátku a už to jede furt, ale ty správy realizace, žádosti o platbu jsou úplně stejně složitý, jako při projektech o deseti aktivitách a rozpočtu šesti milionů.

Paní Feyfarová:

Já k tomu ještě řeknu jednu věc, protože přece jenom ten dopad správy bude širší, my máme vyzkoušeno, že já bych třeba osobně chtěla svého projektového manažera na určitý typ projektu, měla bych jich pět, a ty by psali území. Že to je efektivní a vhodné, my máme vyzkoušeno. Protože každá MAska má jednoho člověka na animaci škol, což jsou stejný typy projektů, a radí těm školám, logicky je na to specialista, zjednoduší se nevysslovně administrativa, počítali jsme to, je to úspora na miliony právě na těch všech výdajích, o kterých jsi teď mluvila. Naším přáním je, abychom dokázali takovou šablonu nastavit i na podnikatelské projekty v území a měli člověka, který se o to bude pro ty podnikatele starat. Evidentně to jde, je to jenom o tom, aby se dohodli.

Martin Pělucha:

Tak, tečka jak se říká. To bylo úžasné zakončení, tak vám moc děkuju.

Sdružení Splav – přepis rozhovoru ze dne 23. 5. 2019

Respondenti:

KH – Ing. arch. Kateřina Holmová - manažerka MAS, vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD

IM – PharmDr. Ilona Mikušová - projektová manažerka projektu SPOLU-PRACUJEME, SPOLU SE SPLAVEM

Tazatel:

MŠ - Ing. Martin Špaček, Ph.D. – IREAS centrum, s.r.o.

MŠ:

Hned se zeptám na první otázku, co je cílem projektu? Jaký problém projekt řeší a jaká je cílová skupina?

KH:

Už od začátku založení naší MAS v roce 2004 máme jedno z hlavních témat – pomoc znevýhodněným skupinám občanům. Přesto, že jsme na Rychnovsku, kde to vypadá, že znevýhodněných skupin je málo – hlavně co se týká třeba nezaměstnanosti, tak jsme zjistili, že o to více je potřeba naše práce. Protože se obecně má za to, že tady ty lidi nejsou, ale my zjišťujeme, že i tak tady zbývají, i když je tady v současné době 1% nezaměstnanosti. Jsou lidi, kteří jsou v práci hodně nespokojení nebo jí plánují změnit, nebo nezaměstnaní. Jednak jsou to starší lidi, zdravotně postižení, matky po mateřské... Různé důvody znevýhodnění. Tohle je náš několikátý projekt na tohle téma, návaznost projektů má přirozenou logiku, kdy jsme se postupně začali zaměřovat na zahradní terapii a kdy jsme si otevřeli a vybavili komunitní terapeutickou zahradu. Rádi bychom do budoucna i v rámci tohoto projektu poskytovali veškerý možný zázemí specifickým ohroženým skupinám lidí. Kromě toho bychom rádi v rámci tohoto projektu i těch navazujících rozvinuli i vzdělávací činnost v zahradě, takže teď zkoušíme i různé vzdělávací programy.

IM:

Já bych doplnila, že v rámci projektu úzce spolupracujeme s úřadem práce, kde projekt uvítali, protože říkali, že sice je tady nízká nezaměstnanost, ale je tady poměrně velká skupina lidí, kteří mají nějaké zdravotní znevýhodnění. Oni už v té době, když my jsme s projektem přišli, neměli kapacitu na péči o ně. Teď vím, že už je to trochu jiné, ale i tak to vítají a posílají nám osoby, které mají problém se začleněním do společnosti, takže tomu se věnujeme.

MŠ:

Čím je cílová skupina specifická? Víím, že jí máte poměrně širokou – jsou to všechny osoby, které jsou nějakým způsobem znevýhodněny na trhu práce...

IM:

Jsou to osoby, které nemají práci. Výjimečně tam byli lidi, kteří práci měli, ale jenom na zkrácený úvazek a přemýšleli, nebo i teď přemýšlejí o změně, protože jim z nějakého důvodu – věku nebo zdravotního omezení – nevyhovuje. Jsou tam lidi, kteří nemají kde bydlet, jsou na ubytovnách a obtížně se jim shání práce. Ve druhém běhu jsme měli skupinu lidí, kteří patřili mezi klienty sociálních služeb, se kterými v rámci projektu také spolupracujeme. Pro ně mělo velký efekt, i pro ty pracovníky – tam jsme měli tři klienty z ústavu – aby si pracovníci, kteří jsou s nimi v denním kontaktu, uvědomili, že i tyhle osoby jsou za určitých podmínek a dopomoci schopné pracovat. My jsme díky našemu kurzu ukázali, že to jsou lidi, kteří jsou schopní pracovat, ale potřebují k sobě mít někoho, kdo jim k tomu pomůže. My jsme byli nástroj, který jim po dobu třech měsíců pomáhal,

umožnili jsme jim, že vyjeli z ústavu, že vyšli z těch domovů, kde jsou. Najednou třeba i jejich rodiče zjistili, že můžou jít do společnosti a odvádět práci, která je ještě ke všemu baví. Zjistili jsme, že na zahradě je to super, krásně hrabali trávu, listí, pracovali se dřevem. Jde o to najít práci, která je pro ně vhodná. To je specifikum našich skupin, každý běh je něčím specifický, jiná skupina lidí, takže opravdu to má ten efekt, má to výsledky.

MŠ:

Takže výsledkem projektu je trvalejší zaměstnání?

IM:

Máme tam takové, kteří pak dál trvale pracují, ale třeba výsledek byl i ten, že paní si uvědomila, že není schopná pracovat. Myslela si, že jo, ale hodně jí vyčerpala pravidelnost, docházení na semináře, práce na zahradě... Zjistila, že je to předčasné, že i když si myslela, že by to mohla zvládnout, tak to nezvládne. Takže ještě potřebuje další regeneraci a pomalejší režim. Že to nezvládne ani na těch 16 hodin týdně, co my jsme jim tam nabízeli, i to je pro ni moc, takže musí mít nižší úvazek. My zas pak spolupracujeme i při hledání vhodného zaměstnavatele, který by respektoval jejich zdravotní znevýhodnění.

MŠ:

Já myslím, že se k jednotlivým aktivitám, které jsou ve vašem projektu nastavené a jakým způsobem jsou provázány, ještě dostaneme. Ještě bych se zeptal na konkrétní výsledky, jestli máte konkrétnější příklady, nemusíte jmenovitě osoby.

IM:

Třeba když si vezmu první běh, měli jsme tam jednoho mladého muže přes 30 let, který sice vystudoval střední školu a vyučil se, ale žil doma s rodiči. Vyzkoušel několik zaměstnání, ale nevydržel tam dlouho. Stále hledal práci, protože jí chtěl, ale byl nesmělý a míň šikovný člověk. Nám se ho podařilo nakontaktovat na organizaci, která s takovouto klientelou pracuje. Pracuje v úklidové firmě, díky nám si to mohl vyzkoušet. Zaměstnali ho, takže tam stále, i teď, pracuje, má pracovní smlouvu. To beru za opravdu velikánský úspěch, že se nám podařilo. I když byl v péči sociálních služeb a úřadu práce, ale nikdo se mu až tak nevěnoval, aby našel pro něj cíleně práci, která mu pomohla. Díky té organizaci se může dál rozvíjet i v samostatnosti, což on byl odkázán na dopomoc svých sedmdesátiletých rodičů, a díky tomu kontaktu má možnost dalšího života. To bylo super. Něco podobného bylo taky ve druhém běhu, mladý kluk, 22 let, který měl invalidní důchod. Práci žádnou pořádně neměl, když je po dlouhodobé nemoci. Podařilo se nám také ho zaměstnat. Teď je shodou okolností taky v téhle organizaci, ale v jiné pracovní náplni. Pomáhá v pekárně, má tam pracovní smlouvu a taky tam chodí pracovat. Jinak si myslím, že by se poflakoval, protože tady chodil po ulicích a neměl žádnou pracovní náplň. Je to kluk šikovný, ale musí dostat pracovní podmínky, tu hranici, možnost najít vhodnou práci a mít nad sebou někoho, kdo ho hlídá.

MŠ:

Já se jenom dozeptám na metodiku projektu v rámci toho, jak je řešena vaší organizací. Jestli jsem to správně pochopil, tak vy jako taková organizace nemáte úplně kapacity, nebo působíte přímo v sociálních službách?

KH:

Nejsme poskytovatelé.

MŠ:

Takže nejste poskytovatelé, ale spolupracujete, děláte...

IM:

Takový vztyčný bod. Já jsem předtím pracovala v jiné organizaci, která poskytovala sociální služby, takže jsem znala tu problematiku mladých lidí se zdravotním znevýhodněním. Věděla jsem, že problém najít pro ně vhodnou práci tady je a že takovýto projekt by byl potřebný. Další část projektu není jenom ta, která se zabývá motivačními kurzy pro tuhle skupinu lidí, ale i propojením organizací, který poskytují sociální služby. Tím jsme to takhle spojili dohromady.

KH:

Pracujeme na základě strategie, kterou jsme měli předem připravenou, tak tam samozřejmě mapujeme naše území ze všech možných hledisek. Právě při tom jsme v druhé části projektu zjistili, že tady před několika lety skončila spolupráce poskytovatelů sociálních služeb.

IM:

Takzvané komunitní plánování. To tady probíhalo, bylo to intenzivní a fungovalo to, ale teď už...

KH:

No a ona to věděla jako zkušený člověk z oboru, tak jsme si řekli, že posláním MAS je dávat komunitě dohromady, takže se vrhneme na něco, co až tak dobře neznáme. Ale myslím si, že našim úkolem je dávat dohromady správný lidi a zorganizovat to, než sami být ti chytrý.

IM:

To se díky projektu taky podařilo, že spolupracujeme s vedoucím sociálního odboru v městě a začíná se rozjíždět zase setkávání v rámci komunitního plánování. On říkal, že bylo vidět, že to je potřeba, aby to město zaštitilo a aby to fungovalo, takže jsme byli aktéři dalšího setkávání komunitního plánování.

IM:

Řekla bych takovou perličku, příklad, pan Karel z druhého běhu, úžasný pán, který měl zdravotní problém, a díky němu jsem věděla, že nesmí pracovat ve výškách, nesmí pracovat na směny, nesmí pracovat se stroji. Takhle jsme si o tom povídali, měla jsem to napsané v sešitě. Jednou přišel později, protože byl na schůzce na úřadu práce. Zeptala jsem se ho, jestli mu něco nabídli a on řekl, že má jednu nabídku, že ani pořádně neví, co to je, ale má se tam jít zeptat. Tak se na to podíval a byla to nabídka práce pro jeřábníka. Tak jsme se začali všichni smát, takže to je příklad té práce na úřadech. Individuální přístup.

MŠ:

Já se ještě dozeptám k tomu, jakým způsobem spolupracujete s dalšími subjekty v území, jestli jsou někteří členové přímo MAS nebo jsou externí z pohledu MASky? Jakým způsobem byla spolupráce navázána, byl to impulz od vás?

KH:

Teď jsme nasazovali na úřad práce, ale to byl jenom v téhle konkrétní věci, protože jinak s nimi máme opravdu dobrou dlouholetou spolupráci. Nejsou to naši členové, ale víme o sobě hodně a můžou se spolehnout na to, že naši práci děláme dobře. Takže ano, s nimi jsme v kontaktu pravidelně.

IM:

Konkrétně u pana Karla volala paní z úřadu práce asi dva dny před zahájením kurzu a ptala se, jestli je tam ještě volno, jestli ho tam může poslat.

KH:

Pořádáme tam prezentace našich projektů, zvolávají nám klienty a tak. Stejně tak se všema místními úřady výborně spolupracujeme. My členy – máme jich 53 teď myslím – samozřejmě vždy informujeme o všech našich aktivitách a nabízíme jim účast v nich. I o tomhle projektu jsme je předem informovali, nabídli jsme jim, aby nám podle jejich znalosti doporučili vhodné klienty do kurzů. Jednak jsme oslovovali všechny poskytovatele sociálních služeb i jejich prostřednictvím, jednak tam pořádáme přednášky, hledáme lektory. Všechno takovýmto veřejným způsobem.

IM:

I pak těch zaměstnaných se ptáme, jestli by věděli, kde konkrétně...

KH:

U těch obcí se to docela daří. Teď u tohoto projektu míň, protože to jsou specifický klienti, ale jinak jsme často našli u obcí zaměstnání.

MŠ:

Jakým způsobem funguje cílená podpora? Kdybyste víc do detailu popsali proces, jakým člověk projde, jak by ideálně projekt měl fungovat. Můžeme do toho přidat kontext i dalších aktivit, které tam máte a co si od toho přesně slibujete.

IM:

Projekt je připravený a má několik částí. Základní první část je takzvaný motivační kurz, kdy účastník projde semináři – trvá to jeden měsíc. Třikrát v týdnu probíhají setkání, dvakrát týdně jsou to různé přednášky s různými lektory, které jsou zaměřené na informace ohledně zaměstnání, co všechno by měli znát. To probíhá osmkrát a potom čtyřikrát setkání na zahradě, kde jim ukazujeme pracovní možnosti na zahradě. Zkoušejí si to, ale není to jenom o práci, je to i o sebepoznání, kdy tam mají i další doplňující informace, které k tomu patří. To jsou společné workshopy na zahradě, kde má program na starosti lektorka. Druhá část už je víc individuální – ale to probíhá i v první části, kdy zjišťujeme potřeby jednotlivých účastníků a jejich možnosti – kdy se s účastníkem scházíme na zahradě, ale zároveň tam probíhají i individuální konzultace. Dnes jsme měli zrovna skupinovou konzultaci s koučkou, kdy se probírají pracovní možnosti. To už je víc směřovaný na pracovní a osobní možnosti, protože to není pouze o práci, ale i o osobních možnostech každého člověka. Co třeba prožívá, v čem by potřeboval pomoci. Oni jsou v tíživých situacích, bydlí na ubytovně, a co všechno souvisí s bydlením na ubytovně, s hledáním práce a s tím, že už je zařazený, onálepkovaný, že má třeba invalidní důchod. To se tam dnes řešilo, jak těžce kolikrát nesou tohle označení, radši by to neměli. Má to výhody pro ně, ale má to i nevýhody. Takže to je druhá část, individuální konzultace. A zase pracovní možnosti na zahradě. Zároveň dochází k setkávání s potencionálními zaměstnavateli, kterých oslovujeme, když vidíme, že je tam pro někoho vhodná práce. Pozveme toho člověka, aby představil tu práci a nabídnul pracovní příležitosti. Což se nám taky podařilo, tady jsme zaměstnali paní v Bio besedě, to je prodejna se zdravými výrobky, a zároveň tam dělá i jídlo, tak jedna paní tam přebírala zboží a takhle tam byla zaměstnaná. Nebo jsme docházeli na obědy do Farní charity, jeden mladík tam taky docházel a pak tam pomáhal jako pomocný kuchař, takže si tam našel práci. To je druhá část projektu. Během těchto dvou měsíců dochází k aktivizaci lidí. Oni jsou často uzavření doma ve svém kruhu a nemají povinnosti vycházet ven, a díky projektu mají tu povinnost, a pak jsou schopní začít chodit do práce. Po těchto dvou břížích, kde jsme měli 25 lidí, se nám 10 lidí z toho podařilo zaměstnat na 0,4 úvazku. Což bylo velmi pěkný, pak si některý i prodlužovali pracovní smlouvy a pracují doteď. Třetí fáze projektu je práce na zkoušku.

MŠ:

Práce na zkoušku, to je...?

IM:

Na tři měsíce, 0,4 úvazku.

MŠ:

A z nich někteří poté pokračují dál?

IM:

Někdo třeba skončí už po měsíci a rovnou už tam zůstane, firma si ho vzala a pracoval na pracovní smlouvu, někdo po dvou měsících už na větší úvazek a za větší peníze, takže to bylo pro ně zajímavé. Někdo nám třeba po třech měsících řekl, že mu to bohužel nevyhovuje, že to nezvládá.

MŠ:

Můžu se zeptat, jestli máte teď z hlavy číslo, kolik z těch desíti pokračuje?

IM:

Já jsem tady měla, kolik v současné době pracuje. To bych propočítala, když bych se podívala na ten seznam a řeknu vám, až skončíme. Myslím si, že v projektu je velmi dobrá úspěšnost.

KH:

Ohledně těch programů... Zahradní terapie se nám daří širokou formou, každý může najít, co mu jde, každý si tam práci najde. Hlavně jsme nechtěli, aby skupinka byla uzavřená, takže se to hodně prolíná s druhou fází projektu, což je to síťování. Chtěli jsme, aby i v rámci jednotlivých měsíčních turnusů měli klienti kontakt s jinými klienty jiných sociálních služeb a organizací, aby se navzájem poznali a třeba si i pomohli. V rámci každého běhu pořádáme i akci pro veřejnost, kde chceme účastníky kurzu natrénovat, aby se uměli na veřejnosti prosadit, nebáli se.

IM:

Taky jsme na základě toho zjistili, že jedna paní, která měla psychické problémy, léčila se, a zjistila, že potřebuje práci v klidném prostředí, kde bude sama, protože skupinu nezvládá. Na akcích pro veřejnost se ptala, jestli může odjet, protože to psychicky nedala. Ale i to, že si to uvědomí, je výsledek.

KH:

Že nemá přehnaný očekávání.

IM:

Na základě konzultací to pak probírala s koučkou a domlouvaly se, jaký typ práce by byl pro ni vhodný. Ty happeningy, to je setkávání s tím, že my chodíme do organizací, které poskytují sociální služby v našem regionu, kdy my přineseme nějaký dárek, který kurzisté sami vyrobí z produktů zahrady. Nebo třeba jsme se domlouvali, že by se jim hodily do jejich zahrady ovocné keře, takže jsme zakoupili keře, zasadili a zalili společně a teď doufáme, že budou sklízet plody. Ale zároveň se podíváme právě po té organizaci, a oni se tady seznámí s chodem a činností.

KH:

Že už jsou v Láry Fáry zaměstnaní, že se poznali v další charitě.

MŠ:

Láry Fáry je ta kavárna?

IM:

Sdružení Ferda. Mají i kavárnu i tu pekárnu, kde pracuje ten mladík.

KH:

Takže to vidíme jako pro ně pozitivní. Ale i pro ty organizace.

IM:

Pro ty organizace samozřejmě, ale i pro ty naše, protože vidí podobnou skupinu lidí, kteří mají taky nějaký problém. My jsme včera byli v Neratově, kde jsme se cíleně dívali na možnosti zaměstnání, co by tam bylo vhodné, protože tam nabízejí i chráněný bydlení. To by bylo zajímavý pro dvě osoby z tohoto běhu. V centru Orion, tam jsou právě děti a mládež se zdravotním znevýhodněním, takže ty jsme navštívili. V ústavu v Kvasínách, to bylo na základě toho, že v druhém běhu byli tři klienti z ústavu, takže jsme je navštívili, a ostatní je chtěli vidět. Takže to byla velice spojená skupina lidí, kteří všichni fandili a přáli těm třem a chtěli vidět, jak žijí a bydlí, takže jsme se tam byli podívat. Naopak třeba ti zdraví, kteří mají „jenom“ malé znevýhodnění, tak mi říkali, že byli rádi, že to viděli, a že jim to dalo hodně osobně.

KH:

Je fakt, že asi tam z těch outsiderů vzhledem k většinové společnosti se stávají lidi dobrý, můžou tam uplatnit své přednosti.

IM:

Nebo vidí, že jsou na tom třeba hůř, a že chtějí pracovat. Nechtějí zůstat doma, chtějí dělat něco smysluplného, co ostatní ocení. Sice toho moc nedokážou, ale něco jo. Takže to je motivační i pro ty, co se jim nechce pracovat. Ale s tím my nic nenaděláme, tak to je, prošli si naším kurzem, dostali informace v komunikačních dovednostech i dalších, co je rozvinou osobnostně, a třeba za dva, za tři roky se změní, a zjistí, že oni by taky chtěli pracovat. Takže vůbec to nevidím jako něco, co bychom my... Jako prohru. Házení hrachu na zeď. To ne, protože každá informace, kterou získají a čím si projdou, je poznamená a namotivuje.

MŠ:

To jsou klíčové aktivity. Tady vidím síťování, to jste říkali...

IM:

Ještě jsem nemluvila o jedné věci, terapie EEG biofeedback, která je v rámci druhé části, individuálních konzultací. Jde o zajímavou terapii, která podporuje činnost mozku. Trénuje paměť, zlepšuje rozhodování, sebeprosazování. Opravdu je pro mozek zrychlující. Účastníci kurzu mají možnost tohle zdarma absolvovat. Normálně je každé sezení terapie placené docela dost drazo, oni to tady můžou mít všechno zdarma.

KH:

Všechno je zdarma včetně obědů. I dopravy na kurzy.

MŠ:

Vrátím se zpátky trošičku. Ta aktivita, ta antidiskriminační kampaň, se skládá právě z happeningů...

IM:

Pak ještě pořádáme na zahradě různě nazvané akce, kdy zveme veřejnost, představujeme zahradu, ukazujeme léčivé byliny, protože ty tam převážně pěstujeme. Děláme takovou agitační kampaň pro lidi, co všechno může být léčivá rostlina a co se dá využít. Máme tam pro ně různé úkoly, kvízy

připravené, máme i ochutnávku našich produktů, chleby s pomazánky a jedlými květy nebo všechny naše byliny.

KH:

Na přípravě se taky podílejí klienti, každý v tom svým, co ho baví. My máme štěstí, že ta zahrada, jsme se domluvili už v roce 2012 s majitelem zámku v Doudlebách, takže ta zahrada je v zámku. Má to určité své přednosti, protože i tyhle akce jsou dost navštěvované, lidi jsou tam zvyklí chodit, a my se je snažíme i termínově spojit s trhy, které tam každý měsíc jsou, takže i takováto provázanost tam je, je to v centru dění.

IM:

Začali nám tam chodit exkurze ze škol, což je taky prima.

KH:

Mimo tenhle projekt v rámci jiného projektu.

MŠ:

To nevadí vůbec, k tomu se dostaneme.

IM:

Loni tam byli školky a školy, seznamujeme je s bylinami a pěstováním, s funkcí zahrady a co všechno zahrada může poskytnout.

KH:

I při tom klienti jsou, nebo na to něco připravují. Není to samoučelný a vidí, že činnost jejich práce je užitečná na zahradě, to známe všichni. Člověk má radost, že něco vyrostlo nebo že má posekáno. Je to konkrétní rychlý výsledek.

MŠ:

Ještě zůstanu u happeningů, abych si to ujasnil. Ty happeningy, které se odehrávají přímo v jednotlivých organizacích, které jsou poskytovateli sociálních služeb, jsou cíleny spíše pro ty klienty nebo pro znevýhodněnou cílovou skupinu a pak jsou akce pro veřejnost, které jsou naopak cíleny na širokou veřejnost. Je to tak?

KH:

Ano. Já, když jsem projekt připravovala, tak jsem si představovala, že i ty happeningy budou víc veřejný, ale asi se ukázalo, že to není úplně možné, protože řada organizací se nechce otevřít nebo to ani nejde, aby se otevřeli kolemjdoucím.

IM:

My jsme si třeba mysleli, že při té příležitosti bude den otevřených dveří...

KH:

Když to člověk píše, tak má pocit, že jsou věci snazší...

IM:

Než by to všechno naplánoval, ale jsou tam určité bariéry, určité meze, za které my zas nemůžeme.

KH:

Takže konkrétně to šlo třeba tak, že jste připravili několik truhlíků osázených jahodami, bylinami, rajčaty a tak dále. Přinesli se do Farní charity...

IM:

Ve Farní charitě si vytvořili vyvýšený záhon, kde jsme to nasázeli a klienti se o to starali.

Hlas:

Klienti tam byli taky, sedli si a povídali si, charita tam připravila občerstvení.

IM:

My jsme tam byli podívat se po druhé s dalším během, ta skupinka se zapojila do výroby keramiky, kterou oni pak používali pro své propagační předměty. To bylo prima setkání a dopoledne, kdy opravdu tam seděli klienti, naši účastníci a povídali si společně. Nebo teď naposledy jsme se byli podívat v nově otevřeném komunitním centru v Kostelci, kde jsme si procházeli jednotlivé patra, zúčastnili jsme se zajímavých přednášek. Viděli jsme další poskytovatele a možnosti zaměstnání.

KH:

Přinesli jste jim taky osázení, dva květináče.

MŠ:

Tady je napsáno, že to bylo cílené na možné zaměstnavatele. To probíhá tím, že jsou přizváni na tyto akce nebo tam je ještě jiná...?

IM:

Ty jsme si zvali na semináře na zahradě, kdy oni nabízeli a představovali svou činnost.

KH:

Čili oběma způsoby.

IM:

Pro někoho je těžký přijít do obchodu a zeptat se, jestli pro něho mají práci. Tohle bylo neformální povídání, kdy paní přišla a řekla, že dělají tohle a tohle a potřebovali by někoho, kdo by jim tam pomohl. Pak někdo nesměle zvedl ruku, že by pomoci chtěl.

MŠ:

Možné zaměstnavatele jste nějakým způsobem vytipovávali vaší zkušeností nebo z kontaktů, které máte?

IM:

Nebo jsme věděli, že třeba tam jeden hoch je vyučený kuchař, ale tu práci v životě dělat nechce, protože měl špatnou zkušenost. Tak jsme mu nabídli setkání s panem ředitelem z Farní charity, kam jsme chodili na obědy, takže to tam poznal. Děsně se bránil, že nechce. V hodině dvanácté najednou řekl, že to zkusí, že tam na ty tři měsíce půjde. Pak řekl, že tam bude jenom jeden měsíc a déle ne. Vydržel tam nakonec tři měsíce a mohl by tam pracovat i dál, ale bohužel ze strany Charity neměli peníze na jeho další zaplacení, protože potřebovali dotaci z Úřadu práce. Ale on pak přešel do pekárny, takže pokračoval dál v zaměstnání.

KH:

Já chci doříct pro účely publikace, aby tam nebyla mýlka – v projektu jsme si původně představovali, že tam budou absolventi kurzu zaměstnání u jiných organizací, i v rámci takzvané práce na zkoušku.

V průběhu schvalovacího řízení jsme zjistili, že na to oprávnění nemáme, abychom mohli finanční prostředky, které máme na tu práci na zkoušku, poskytovat i jiným zaměstnavatelům pro naše klienty. Takže všechno jsou to zaměstnanci sdružení Splav, a naše sdružení jim v rámci pracovního poměru poskytuje tyhle praxe u různých vybraných zaměstnavatelů, kde oni posléze ukončují u nás třeba po tom měsíci a rovnou už tam nastupují. Nebo po třech měsících u nás, kde tu praxi získají, tak nastupují. Já jenom, aby v těch informacích pak nedošlo k problému.

MŠ:

Takže vy je neumísťujete přímo k zaměstnavateli za jeho finanční prostředky, tak, aby on byl zaměstnavatelem, ale zaměstnavatelem se stává vaše sdružení a po třech měsících nebo už v průběhu se to když tak...

KH:

Ono to má výhodu i pro klienty, protože mají jistotu, že jsou zaměstnanci organizace, kterou za předchozí měsíce znají a že nemůže dojít k špatnému zacházení nebo tak.

IM:

Jsou v bezpečném chráněném prostředí.

KH:

Proto Ilona s nimi dál pracuje, je v kontaktu, zkouší s nimi různé praxe.

MŠ:

To je placené přímo z projektu, jsou tam na to prostředky?

KH:

Ano, to je 0,4 úvazku na 3 měsíce.

MŠ:

Děkuju. Začala jste mluvit o zahradě, která se zdá být styčným bodem pro spoustu aktivit.

KH:

Zahrada začala od roku 2013. Konkrétní aktuální věci ví Ilona, ale organizací, které dělají podobnou činnost, je víc. My sami jako poskytovatelé dotace z Operačního programu zaměstnanost i Integrovaného regionálního operačního programu podporujeme finančně jiné organizace, které dělají podobnou práci. Český červený kříž třeba teď. Takže my jsme hledali specifikum, které by bylo víc naše. Protože máme tady mezi sebou některé absolventy zahradní architektury a přírodních věd, ti s sebou přinesli informace o zahradní terapii, tak jsme se rozhodli, že by se nám něco podobného líbilo a začali jsme vyhledáním prostor pro komunitní zahradu a přípravou prostor zahrady pro takovouto práci. To bylo v rámci projektu Zahrady u Splavu, ten byl v roce 2013-2015. Jeho se účastnilo původně 30, ve výsledku jsme na rok zaměstnali 10 žen.

IM:

To bylo v době, kdy tady byla vysoká nezaměstnanost, takže to byl pro ně dar, vážily si toho.

KH:

Byly to ženy po mateřské dovolené, nebo naopak před penzí, a ty tu zahradu tehdy daly dohromady. Na tenhle projekt navazovaly další, už i mezinárodní – protože máme hodně mezinárodní spolupráce – které byly umístěny na zahradě. Už jsme i členy Asociace zahradních terapeutů. Teď žádáme

o certifikaci přírodní zahrady, takže rádi bychom už teď, ale i do budoucna, se orientovali na poskytování zahradní terapie.

MŠ:

Přímo prostřednictvím...?

KH:

Ano. Jako formy aktivizace, ne jako formy sociální služby.

IM:

Protože tam jezdí i právě organizace, které poskytují sociální služby, například Péče duševní zdraví tam vyjíždí se svými klienty a mají tam setkání. Farní charita tam taky jezdila se svými klienty a je to změna práce pro ně, změna možností, co můžou oni nabídnout svým klientům. Tohle jim chceme dát k dispozici a chceme se v tom dál vzdělávat, aby ta práce byla erudovaná.

KH:

To je v rámci té aktivity síťování, tam tohle nabízíme a cíleně tam máme tuším dvě, nebo byli, nějaký dvě akce společný. Které jsme si představovali samozřejmě taky trošku ideálně na začátku, ale že se tam sjedou všechny místní, aspoň ty největší, poskytovatelé sociálních služeb, a jejich klienti tam budou mít zábavný společenský program.

MŠ:

Děkuji. Už jsme se bavili, s kým jste spolupracovali, s jakými partnery, s Úřadem práce byla spolupráce poměrně důležitá i z pohledu na cílovou skupinu. Další partneři asi byli v těch poskytovatelích, kteří jsou zapojení. Ještě někdo další, kdo nějakým způsobem ovlivnil...?

KH:

Tak tam to byla Fakultní nemocnice Brno, to byla první organizace, o které jsme věděli, že poskytuje zahradní terapii. A pak ještě Lipka, ty to měli propracované víc teoreticky. To byly dvě první organizace, které jsme navštívili, pozvali k nám. Z českých organizací. Zároveň jsme na tom spolupracovali se zahraničními organizacemi, hlavně z Velké Británie a z Walesu, o kterých jsme věděli díky našim zaměstnancům, kteří tam absolvovali různé stáže. Zahradní terapii poskytují na mnohem vyšší úrovni. My jsme tam byli na stážích, oni tady několikrát byli na stážích a i účastnice prvního projektu, těch 10 žen, tam bylo na zkoušku na pracovních pobytech, aby si to poznaly. Jak ve Finsku, tak ve Velké Británii. V dalším projektu jsme měli za partnery všechny obce na území naší MAS, protože tam projekt spočíval v práci našich klientů pro obce, takže jsme nabízeli pomoc při údržbě veřejných prostranství a dalších. Obce byly partnery v tom, že se staraly o klienty, poskytovaly jim zázemí, sledovaly a kontrolovaly jejich práci, stravovaly je a další věci. Určitě i naši členové, protože to jsou, jak říkala Ilona, jednak teda i někteří zaměstnavatelé i naopak zase doporučují klienty do kurzů a tak. Teď k tomu našemu současnému projektu, to už víš ty víc.

IM:

Tam vedle Úřadu práce bych se zmínila o Městském úřadu a sociálnímu odboru, který – pan Šimerda konkrétně – je náš partner, řešíme s ním problematiku právě toho síťování, nebo zaměstnávání a vytipování klientů. Pomohli jsme při vydávání sborníku adresáře sociálních služeb pro poskytovatele sociálních služeb, což oni taky velice uvítali tuhle pomoc, že to potřebovali a neměli na to finance. Takže jsme díky tomuhle projektu pomohli zprostředkovateli. Pak sociální odbory samozřejmě v dalších městech, které jsou v okolí, s nimi jsme taky spolupracovali.

KH:

Ty poskytovatelé, některý víc, některý míň.

IM:

Protože pokud mám účastníka kurzu, který je problematictější a cítím, že potřebuje větší podporu, tak můžu volat na místa cíleně, se kterými spolupracujeme. No a pak teda ty poskytovatelé sociálních služeb.

MŠ:

Byla do přípravy projektu už na začátku zapojena cílová skupina?

KH:

My jsme začali na Úřadě práce, s vedoucím odboru a pracovníky odboru sociálních služeb, protože jsme chtěli vědět, jestli takový projekt má smysl. Hlavně jak pro ten Úřad práce, protože Rychnovsko je dlouhodobě s nejnižší nezaměstnaností, takže sami jsme si říkali, jestli to má smysl. Důkazem je, že nemáme problém s naplněním kapacity kurzů, takže evidentně lidi tady pořád jsou.

IM:

Měli jsme zkušenost, že jsme spolupracovali s úřady a ptali jsme se, ale protože jsme věděli... Měli jsme kolem sebe osoby, které měly problém se sehnáním zaměstnání a řešily svůj zdravotní problém. Díky tomu třeba přišly o práci a nemohly najít jinou vhodnou. To byl taky impuls, kdy jsme měli příklad asi pěti lidí, o kterých jsme věděli, že by to bylo fajn, tak jsme se pak začali cíleně zaměřovat na to, jestli to je potřeba, nebo ne.

KH:

Velká výhoda je, že Ilona v tom má dlouholetou praxi, takže ty lidi jí znají jako bývalou ředitelku centra Orion a poznali jsme tuhle novou skupinu lidí, což jsou ty osoby pečující o závislé členy rodiny, i přímo ti, o kterých je pečováno a na který jsme předtím ani nemysleli.

IM:

Nemluvili jsme ani o těch pečujících, kteří pečují o sebe nebo o děti, které mají nějaké zdravotní znevýhodnění. Tam máme maminku, která pečuje o čtyři děti, z toho tři jsou se zdravotním znevýhodněním.

KH:

Když člověk prostředí nezná, tak ho vůbec nenapadají ty problémy. Já jsem vždy překvapená prostředím rodin, jak je mnohdy hrozně málo inspirující, vykašlou se na ty děti.

IM:

Teď třeba minulý týden se otevřela na základě přednášky finanční gramotnosti tahle oblast, tam se otevřeli další účastníci kurzu, kteří s tím mají osobní zkušenost, že se dostali do dluhových pastí a exekucí.

MŠ:

V čem spatřujete hlavní faktor úspěchu projektu?

KH:

Úspěch se mi zdá jako přehnané slovo, vždy máme na začátku největší očekávání... Určitě v tom, co jsme tady říkali. Jednak výběrem správných osob, který to realizují, protože je přínosný, že Ilona to zázemí má a lidi jí znají, ona zná problematiku. To, že jsme díky tomu mohli oslovit lidi, který do té doby byli mimo zájem Úřadu práce, protože oni vlastně nejsou na Úřadu práce.

IM:

Vždy se někdo najde. I když by si člověk myslel, že tyhle lidi jsou evidováni, že se někde hlásí, vždycky se najde někdo, kdo není.

KH:

Ale oni nejsou, ne? Ty pečující osoby. Takže to je poměrně široká škála lidí, jak už o děti hendikepované nebo o staré rodiče, kteří mají nějaký příjem, ale už jenom čistě proto, aby z toho prostředí vyšli, a je to pro ně užitečné, mají zájem o účast. Asi nejmíň máme nakonec původních klientů, což jsou lidi dlouhodobě nezaměstnaní.

IM:

V prvním běhu jich bylo hodně.

KH:

Jo. Ale teď jich je čím dál, tím míň. Protože tady, kdo pracovat chce a může ve strojírenském směnném provozu, tak pracuje.

IM:

Třeba se účastnili kurzu, protože z Úřadu práce jim to nařídili, ale teď už moc ne, protože Úřad práce má už i své vlastní projekty, takže oni si lidi vedou hlavně pro svoje projekty. Hlásí se, hlásili se vždycky a kurz jsme naplnili.

MŠ:

A odkud teď pochází ty účastníci? Jsou ze spolupracujících organizací?

IM:

Taky tam jsou.

KH:

Ty jsi to teď měla po těch třech bězích trochu odlišeny, že jo?

IM:

Ti první byli hodně z Úřadu práce, kde někteří pracovat chtěli, někteří až tak moc nechtěli. Ale ti co chtěli, tak práce se našla a pracují. Ve druhém běhu byla převážná část klientů sociálních služeb, kde taky program byl uzpůsobený jejich schopnostem a možnostem, ale o to víc tam bylo pracovní terapie na zahradě a účast byla opravdu 100% prakticky. Teď třetí běh jsou lidi se zdravotním znevýhodněním hodně, taky by rádi pracovali, ale...

KH:

Taky tam jsou starší lidi.

IM:

Každá skupina je specifická, tady já jsem to měla spočítané, z těch dvou běhů z 25 účastníků bylo 12 nezaměstnaných evidovaných na Úřadu práce se zdravotním znevýhodněním, 9 bylo nezaměstnaných se zdravotním omezením neevidovaných na Úřadu práce, 4 byli pečující o osobu blízkou.

KH:

Musím pochválit Ministerstvo práce v tom smyslu, že program tuhle podporu umožňuje. Protože pokud vím, tak dřív to byla užší zaměření a byly tam podmínky nezaměstnanosti a dlouhodobý nezaměstnanosti a tak dále. Možná to bylo zbytečně úzký. Člověk zjišťuje, že i ty lidi, kteří jsou mimo tenhle dohled, také potřebují tu pomoc.

MŠ:

Řekli byste, že je tady specifické nastavení vnějších podmínek, které vede k úspěchu projektu?

KH:

Já spíš vidím jako hrdinství, že projekt funguje a je takzvaně úspěšný i přes ty podmínky, který tady máme, což je ta maximální zaměstnanost a vyšší možná životní úroveň v důsledku finančních poměrů zaměstnanců Škodovky a dalších firem. Spíš to vidím tak, že přes ty vnější podmínky se to daří, ale nevím, co specifické nám tady pomáhá. Myslím, že ta zahrada, že přece jenom to zní trochu jinak.

IM:

Díky zahradě se přihlásili do projektu, chtějí chodit na zahradu pracovat. To je to, co nenabízí ti ostatní. Hodně nabízí třeba rekvalifikační kurzu, což my v tomhle projektu nemáme. Když jsme o tom přemýšleli, tak se to taky nabízelo, což si myslím je veliký benefit – absolvování kurzu. Přesto, že my ho nemáme, tak máme kurz zaplněný.

KH:

Protože si myslím, že práce na zahradě je něco, čeho se nikdo nebojí. Tam je něco vždy schopen dělat, zatím co když tam nabízí kurzy svářeče a podobný, na to už si každý netroufne.

IM:

Máme tam paní, kterou práce na zahradě až tak nenaplnuje, ale přesto přijede, protože se chce dostat, chce vyjít ven, protože je hodně uzavřená doma. Vydrží s námi pracovat na zahradě, ale dál se na ní realizovat nechce. Orientuje se směrem ekonomickým, ráda by byla účetní.

KH:

Ta práce na zahradě má smysl. Samozřejmě, že ne ze všech uděláme zahradníky, ale aby zjistili, jestli je to baví společně.

IM:

Pak i v rámci individuálních konzultací, protože i já s nimi jsem v denním kontaktu, kdy zjišťuji, co by chtěli a mohli dělat, ale i osobní věci, aby se otevřeli, povídali a uvolnili ze stresu, který v sobě mají. Takže při té práci je to úplně ideální, když tam vedle sebe sedíte a plejete na záhonku, tak si povídáte o všem možným, a najednou zjistíte, že třeba má strach, co bude s jejími dětmi, až ona nebude.

MŠ:

Jaká byla vaše motivace začít pracovat s touhle cílovou skupinou?

IM:

Asi to bylo to, že to byla díra na trhu práce, to, co chybí. Individuální podpora a individuální pomoc lidem, to byl cíl.

KH:

Tak u tebe asi osobní zkušenost a znalost prostředí i konkrétních lidí.

IM:

Protože mám syna, který má zdravotní znevýhodnění.

KH:

Členové sdružení Orion, s těmi rodiny jste byli ve styku a viděla si asi, že tohle je potřeba.

IM:

Ale pak i přátelé kolem, kteří si procházeli různým onemocněním a najednou zjistili, že nemůžou, nebo že by třeba chtěli pracovat na poloviční úvazek. Byl to velký problém, zaměstnavatelé si uvědomují, že pokud by chtěli mít zaměstnance, musí jim umožnit pracovní podmínky, který jsou – kratší pracovní doby, sdílené pracovní místa, práce z domu. To dřív neexistovalo.

KH:

Pro nás jako Splav, chceme využít to, co máme, co jsme dosáhli – což je ta komunitní zahrada. Chceme, abychom tady byli užiteční.

IM:

Zahrada je velmi pěkná, vzniká tam pěkný kus obhospodařené půdy, která předtím byla zarostlá. Je škoda, aby to tam usnulo. Hlavně je to směr, který tady není, ani v našem širokém okolí, nabídka té zahradní terapie. Na to navazuje i druhý projekt, o kterém bys mohla něco říct.

MŠ:

Já si myslím, že klidně můžete, sice tam ještě nejsme, ale pak jsou tam další otázky právě na komplementární nebo doplňující projekty, které, ať už v rámci MAS nebo regionu existují, nebo které vaše organizace připravuje. Případně, jestli jsou nějaké konkurenční.

KH:

My jsme tady v schizofrenní roli trošičku, protože jednak sami tenhle projekt realizujeme a zároveň jako MASky poskytujeme finanční prostředky, podporujeme finančně jiné obdobné projekty. Takže v tuhle chvíli běží, řekla bych spřátelený projekt Českého červeného kříže. I někteří lektoři jsou sdílení, takže to asi není úplná konkurence. I když co se týká klientů, tak jsme měli určité obavy, abychom si je navzájem nevybírali, ale není to tak. Oni to mají víc na tu zaměstnanost, my tu máme sociální služby. My to máme víc zaměřený na aktivizaci a přípravu vstoupit do pracovního života.

IM:

Hlavním cílem není to zaměstnání.

KH:

Zatímco oni víc na to. Ale jinak naše věci, vývoj je dlouhodobý, v tuhle chvíli máme dotaci na navazující projekt, který se jmenuje Zahradní terapie v praxi, a chtěli bychom se trochu profesionalizovat. Zjišťujeme, že se to dá, je to úspěšný, funguje to, takže bychom si chtěli zpracovat už konkrétní programy, certifikovat je, aby byly profesionálně připravené. Abychom si je na menších ucelených skupinkách ověřili, že fakt fungují, a potom je mohli nabízet profesionálně.

IM:

Nejenom v rámci našeho regionu, ale i kraje si můžou jezdit na exkurze a využít náš program.

KH:

Takže to bychom chtěli teď v navazujícím projektu. Máme související projekty, které se týkají, jak jsme tady už řekli, že chceme rozvinout činnost vzdělávání, takže MAS teď realizují projekty místního akčního plánování v oboru vzdělávání. Máme tam aktivity, které situujeme do naší komunitní zahrady

a kam chceme přivést co nejvíc dětí, mládeže, učitelů i veřejnosti. V rámci konkrétních programů přímo zaměřených na naši konkrétní zahradu, to jsme si dali profesionálně zpracovat, tak chceme těmhle lidem ukázat, k čemu je zahrada dobrá, co se tam všechno dá dělat, a i je něco naučit.

IM:

Příroda je pořád nedostatkovým zbožím pro mládež. Pořád jsou ve škole, ve třídě, pak mají kroužek a jdou domů, a během toho dne se nikam ven na zahradu nedostanou.

KH:

Takže v tuhle chvíli máte kolik? Jedenáct? Jedenáct exkurzí k nám na zahradu s programem.

IM:

Seznámit je s přírodou. Teď zrovna jsme se ptali skupinky dětí, jaké byliny znají, byli to čtvrtáci. Znali mátu, meduňku znali všichni, kopřivu. A to bylo všechno, co z bylin znali. Takže si myslím, že tam je pořád možnost, jak na ně působit.

KH:

Taktéž se snažíme o mezinárodní spolupráce. Zaměřený na různé způsoby farmaření, využívání půdy, zpracovávání výpěstků, to jsme na zahradě využili.

IM:

Prochází to vývojem na základě dobrých zkušeností. Není to tak, že by se někdo rozhodl, že tady uděláme najednou zahradní terapii. Postupně to k tomu cíleně vede, vyrůstá to postupně, je o to zájem a využití.

KH:

Čím dál, tím větší. Protože tady čekáme teď, i se to ví, že v důsledku přezaměstnanosti lidí, kteří jsou zaměstnaný ve směnném provozu, tady naroste geometrickou řadu počet klientů různých sociálních služeb, takže možná pro ně taková chráněná práce na zahradě bude docela prospěšná.

IM:

Se zpracováním produktů výhledově v chráněném prostředí, protože sice chráněné dílny v současné době existují, ale všude se tlačí na výkon. Tady se nabízí možnost individuálního přístupu.

MŠ:

Kdo přišel s první myšlenkou, impulzem připravit tento projekt?

KH:

To má postupný vývoj, samozřejmě důvodů je celá řada. Chceme se jako organizace pozitivně uvádět, chceme dělat něco užitečného, zároveň taky chceme zaměstnat a tak dále. Navíc máme možnost finanční prostředky poměrně jednoduše získat, takže to všechno vedlo k tomu - i ta historie zahrady - že jsme se s tímhle projektem plně rozhodly. Ilona u nás začala pracovat až s tímhle projektem, takže i tím, že jsme znali správné lidi, o kterých jsme věděli, že by se toho mohli ujmout.

IM:

My jsme to psaly spolu, vymýšlely jsme, co by v tom projektu mohlo být, aby to posílilo tu skupinu lidí se zdravotním znevýhodněním, to byl ten cíl.

KH:

Určitě to nebyl nikdo mimo, kdo by nám řekl, tohle udělejte.

IM:

Lidi se zdravotním znevýhodněním, pečující osoby, osoby nezaměstnané. To bylo to, z čeho jsme vycházely.

MŠ:

Říkaly jste, že jste se bavily s Úřadem práce, případně se sociálními odbory různých měst v regionu. Konzultovaly jste s někým dalším, případně s kým jste se radili? Jakým způsobem to ovlivnilo finální podobu projektu?

KH:

Tak tyhle dvě organizace jsme říkaly, ty to určitě ovlivnily. Hlavně ta sociálka Rychnovská, i Úřad práce co se týká výběru cílových skupin. Řekli nám, co asi ne.

IM:

Ale spíš nám řekli, co jo, co tady chybí.

KH:

Ale mimo území jsme byly jednak na MPSV, kde jsme konzultovaly záměr s paní Hulánovou a jejími kolegy, takže myslím, že jejich podpora myšlenky pro nás byla zásadní. Potom v rámci Lipky a Fakultní nemocnice, s kterými už spolupracujeme, s těmi ženami tam se dobře známe, takže také přispěly radou.

IM:

Když jsme dávaly dohromady okruh seminářů a témata, tak jsme to konzultovaly právě s těmi lektory, s paní psychologkou.

KH:

Prostě s místními odborníky.

IM:

Co by bylo dobrý tam zařadit, aby to pokrylo spektrum potřebnosti. Protože pro druhý běh, který byl opravdu specifický, jsme to měli postavené trochu jinak, aby to odpovídalo jejich schopnostem.

MŠ:

Jakým způsobem byli do přípravy, do vymýšlení projektu, zapojeni členové MAS?

KH:

Začíná to už jenom tím, že jsme zpracovali strategii, které součástí jsou opatření zaměřená i na podporu sociálních služeb a péče o klienty. Tam zároveň už máme i náměty na projekty, které jsme získali při přípravě strategie i vlastní zkušeností, to byl takový úplný začátek. No a postupně se snažíme projekty, různě modifikované samozřejmě, realizovat a vždy to probíhá tak, že o záměru, respektive o dotační možnosti informujeme. Protože my máme většinu aktivit s finanční podporou dotační. Takže málo z nich jsou naše vlastní prostředky, které prakticky nemáme. Takže informujeme o dotační možnosti, o případném námětu, který bychom měli. Jak písemně, tak na pravidelných valných hromadách, které máme jedenkrát za dva měsíce, nebo jednou za dva měsíce. Informujeme o projektu a všechny vybízíme, ze všech možných hledisek vyzýváme k možnému zapojení naše členy. Až už jako účastníky, různý poskytovatele různých služeb, místa a tak dál. Informátory, zprostředkovatele informací.

IM:

Já bych ještě doplnila, že v tomhle záměru jsme informovali programový výbor. Konzultovali jsme to, jestli by byl zájem, jestli by věděli o někom oni, kdo by to využil, kdo v jejich obcích je. Oni jsou právě členové výboru, kteří schvalují další běh a směřování MASky. Všichni říkali, že tam někoho mají, který by byl prima, aby si tím prošel, že pak by je mohli dál zaměstnat. Jenže pak to vždycky nevyšlo, že tím neprošli, nebo jenom někdo. Ale všichni to podpořili a řekli, že je to potřebný a bylo by fajn to mít a tohle udělat.

KH:

Postup je takový, že vždy poté, co žádost zpracujeme, tak jí předáme k posouzení a projednávání programovému výboru. Takže určitě opakovaně mnohokrát jsou o tom projektu, jeho přípravě i jeho realizace.

IM:

Na valných hromadách ty informace zazní.

KH:

O každém projektu, který se má dělat je informujeme, vyzýváme.

IM:

Informujeme je o průběhu, protože všichni členové si zaslouží, aby ty informace dostali, aby věděli, že projekt je úspěšný a pokračuje. To je taková kontrola naší činnosti tady.

MŠ:

Do jaké míry se vám daří propojovat jednotlivé typy aktérů v rámci tohoto projektu, ať už ze ziskového nebo soukromého, neziskového, veřejného sektoru? Ať už různých organizací nebo prostřednictvím aktivit, které v projektu máte.

IM:

Já bych řekla, že daří, protože na kohokoliv se obrátím, že bychom potřebovali pomoc – jak vůbec účastníky, nebo s tou exkurzí, pak teda i hlavně s tím zaměstnáním. Napadá mi ten Třebíšov, kde jsou členové MASky, takže kdykoliv jsme potřebovali, tak jsme byli vyslyšeni. Naopak sami vymýšleli, jak by nás mohli podpořit dál.

KH:

To je výhoda místních akčních skupin.

IM:

Že se známe všichni.

KH:

A dávají dohromady různé subjekty, se kterými normálně tolik do styku nepřijdou. Myslím si, že je to pro všechny zajímavé. My se vždy snažíme každou valnou hromadu dělat jinde u některého z našich členů. V rámci programu se tam představuje ten člen, ten pořadatel, takže je zajímavé, že se dostanou do různých organizací navzájem. Aby viděli starostové, jak to vypadá na farmě a zase neziskovka jim to tam ukáže, provedou je po svém zázemí. Propojení tady funguje i sponzorsky.

MŠ:

Tady mám teď otázky – protože jsou i projekty, které se nerealizují prostřednictvím přímo MASky – kde je ten hlavní přínos MAS. Ale já se zeptám trochu jinak – proč je projekt realizován

prostřednictvím MASky? Má to pro vás přidanou hodnotu, a teď nemyslím pro organizaci, ale pro ten region nebo pro cílovou skupinu?

KH:

Přínos vidím ten administrativní, protože veřejnost zase až tolik nezajímá, neví, nebo neumí odlišit to, jestli to je realizované s administrativní pomocí nebo z výzvy MAS, nebo z celostátní výzvy. To si myslím, že je lidem jedno. To je spíš pro nás, jako pro realizátory, to má výhodu.

IM:

Já bych řekla druhou, jako zaměstnanec, když bych to vzala jako člověk, který je zodpovědný za projekt, tak velikánský přínos MASky vidím v znalosti prostředí. Díky možnostem, zázemí, které tady nabízí a díky znalosti provázanosti.

KH:

To by ale bylo stejné, kdybychom byli žadatele na MPSV. Já si myslím, jestli otázka zněla tak, jestli je pro nás výhodný, že jsme to realizovali prostřednictvím výzvy MASky...

MŠ:

Dá se to pochopit oběma způsoby. Myslím si, že oba dva jsou zajímavé. Realizátorem je MAS...

KH:

Která je provázána se všemi subjekty na území. Máme tu dobrou praxi, ve smyslu bohatou, s jinými projekty, víme, jak to má vypadat, takže je to pro nás jednodušší. Je to trošku zvláštní role, protože jsme zároveň prostředníky dotace i žadatelem, takže já například jsem na straně žadatele, zatím co tady Ilona už je na straně... My tady máme mezi sebou bariéru a nesmí se moje jméno objevit jako zpracovatele žádosti a na straně realizátora. Takže v tomhle je to komplikované. Ale je to fajn, protože když tady sedíme vedle sebe, tak můžeme říct: „Hele, já tu depeši potřebuju teď mít,“ a tak. Teď zrovna jsme něco podobného řešily.

IM:

Já říkám za sebe, jako účastník projektu vím, že to je dobře, že je tady ta znalost, ta podpora, aby to všechno úspěšně proběhlo. I to, že MASka má tady dobré jméno v regionu díky bohaté realizaci projektů. Nikde nemáme dveře zavřené, naopak se usmívají a jsou ochotní, protože vědí, že to děláme dobře.

MŠ:

Na jaký cíl komunitně vedeného rozvoje je projekt zaměřený a jak přispívá k naplňování tohoto cíle?

KH:

Chceme, aby tady společnost byla soudržná, aby každý měl své příležitosti, který může využít adekvátně jeho možnostem.

MŠ:

V pořádku. A jakým způsobem přispívá k naplňování cíle komunitně vedeného rozvoje?

KH:

Že se snažíme dát dohromady v rámci našich projektů všechny, nebo hodně různých skupin z komunity. Lidi hendikepované, úspěšné podnikatele, poskytovatelé sociálních služeb, o kterých jsme taky zjistili, že doteď nijak nespolupracovali. Úřady státní správy, starosty, který o řadě věcí

vůbec nevěděli – o sociálních službách a možnostech. Takže vidím naši roli v předávání informací, zprostředkovávání vzájemných informací a kontaktů.

MŠ:

Bavili jsme se už o tom podobně zaměřeném projektu z Červeného kříže. Spolupracujete nějakým způsobem přímo s tímhle projektem, nebo jenom o sobě víte, ale nijak nespolupracujete?

IM:

Nejsme až tak konkurenční, co se týče vztahů, protože konkrétně v tomhle běhu jsme využili jejich zázemí a probíhali tam setkávání v jejich prostorech, které mají slušně vybavené a připravené, vhodné pro tenhle typ seminářů. To je otázka toho, že do sebe nevrážíme.

MŠ:

Spolupracovali jste už při přípravě nebo to vzešlo až potom?

KH:

Ne v rámci realizace projektu, ale při přípravě žádostí jsme to trochu navzájem korigovali, aby minimálně... To je další možná výhoda teda, když jste se ptal na tu výhodu, proč přes MASku, protože známe konkurenci předem. Víme aspoň částečně, který projekty tady budou a můžeme ten náš přizpůsobit tak, aby tak byl dobrý a užitečný.

IM:

Čím rozšíří celkovou nabídku.

KH:

Takže jsme právě třeba řešili, že oni to mají víc zaměřený odborně na tu vlastní přípravu, zatím co my víc na ty aktivizační věci.

MŠ:

Co se týká udržitelnosti projektu, máte to promyšlené, jak byste dál chtěli pokračovat? Trochu jsme tady nakousli možnost větší profesionalizace prostřednictvím dalších projektů...

KH:

Chceme zahradu udržet, chceme v ní lidi zaměstnávat. Bohužel jako neziskovka z popisu vlastní činnosti nemůžeme mít žádnou výdělečnou činnost, která by nám umožnila zaměstnat víc zahradníků nebo víc lidí, což bychom docela potřebovali, ale bohužel to nejde. Potom teda těmi projekty. Samozřejmě doufáme, že i to, co si teď zaměstnavatelé a zaměstnanci vyzkouší v rámci projektů, že bude trvat. Že získají dobrou zkušenost a pak budou pokračovat i bez nás.

IM:

Protože si uvědomí, že můžou zaměstnat i lidi se zdravotním znevýhodněním a můžou jim velice často umožnit ty podmínky, aby třeba nechodili do práce na šestou, ale až na osmou, protože mají nějaký problém. Pak i dál pokračování, že neziskové organizace vnímají MASku a víc ví. Předtím o Splavu nevěděli a teď už ví, že se můžou obracet.

KH:

Principiálně si nemyslím, že by bylo naší rolí to tady v tomhle tom zabezpečovat, ale spíš ta role je dát příležitost, přinést informace a pak se toho ujmou ty, kteří jsou k tomu určeni.

MŠ:

Bavili jsme se právě o tom individuálním přístupu ke klientům a aktivizaci. Plánujete v tom pokračovat i po konci projektu?

IM:

Myslím si, že to je ve hře díky dalším projektům, které budou, protože cílem je, kdokoliv přijde s dotazem nebo prosbou, tak individuálně k tomu budeme přistupovat. Třeba zas vznikne další projekt, který tohle připraví a vymyslí, všechno se to tvoří za chodu a myslím, že to bude součástí dalšího projektu.

KH:

Chci říct, že necítím naše poslání, abychom si se starali o každého jednotlivého člověka tady, je to ukázka, že to jde. Vidí to i v rámci síťování poskytovatelé sociálních služeb tady.

IM:

Jsou na to odkazování, aby člověk věděl, kam toho odborníka – protože nejsme odborníci na všechno – ale kam ho poslat, za kým ho poslat.

MŠ:

Vy jste zmiňovala, že se opět obnovilo komunitní plánování v tomto směru, v sociální oblasti. Takže to asi přetrvá.

KH:

To si myslím, že se povedlo. Krok jsme udělali, protože na začátku, na první setkání, na které jsme poskytovatele sociálních služeb svolali, tak se nám zdálo, že se moc nepovedlo, protože se jich nezúčastnilo příliš a koukali na nás, že co jim my do toho mluvíme, že mají svého dost. Ale byl tam mimo jiné vedoucí oboru, ten pochopil, že to není nic špatného a že by se toho mohl ujmout, což následně udělal s naší spoluprací. Teď už je on svolavatelem setkání, připravujeme program a společně jsme vytiskli ten adresář, takže myslím, že všichni vidí, že je to užitečný vztah.

MŠ:

Teď se dostáváme do oblasti inovativnosti vašeho projektu, v čem je jedinečný nebo inovativní, v čem to vidíte vy?

KH:

Já to vidím mimo jiné v širokém obehnutí, příležitosti pro všechny místní poskytovatele sociálních služeb sejít se znova, vyměnit si zkušenosti, koordinovat svojí činnost. Protože jsme zjistili, že někdy je tlak na klienty, snaha o uzavřenost organizací, aby si náhodou klienty nepřetahovaly nebo něco takového, když to teda přeženu. Nebo si navzájem konkurují v aktivitách. To si myslím, že bylo důležité a že to nemá moc projektů, takovýto široký záběr na celé území ORP nebo širšího regionu. A pak samozřejmě zahradní terapií.

IM:

Já to řeknu konkrétně, že je tam propojení motivace, aktivizace a pak následné práce na zkoušku a zaměstnání. Individuální přístup, vidím tam i tu zahradu jako veliký význam, konkrétně vidím v těch několika lidech, který se nám podařilo najít změny. Najít jim práci, a to je velký přínos pro jejich osobní život.

KH:

Není to ale nic inovativního. To projekty mají. Takže bych viděla ten biofeedback a zahradní terapii.

MŠ:

Já myslím, že o přístupech, který jste zvolili pro cílovou skupinu, případně pro území, tak jsme zmínili poměrně hodně. Na druhou stranu jsou zde nějaké problémy nebo obtíže, které vznikly při realizaci projektu, které se týkaly právě inovativnosti?

KH:

Ze začátku poměrně nepříjemně překvapila skutečnost, že nemůžeme být zprostředkovateli zaměstnání, že nemůžeme poskytnout finanční prostředky na práci na zkoušku. To je chyba, které jsme se dopustili, že jsme si předem pořádně nezjistili podmínky zprostředkovatelství zaměstnání.

IM:

My jsme se na to ptali, ale nebylo nám to řečeno.

KH:

Že na to musí být zvláštní povolení, že se o to někde musí žádat. Prostě jsme nebyli schopní rychle splnit podmínky, takže jsme museli přistoupit k tomu, že absolventi budou naši zaměstnanci, což se pak ukázalo jako dobře, ale v tu chvíli se mi zdálo, že to narušuje smysl projektu. Že nemůžeme ty lidi dát do farmy, aby tam tři měsíce byli a fakt si to vyzkoušeli. Že musíme jim to poskytovat jenom formou nějaký praxe. To se mi zdálo jako velký problém.

MŠ:

To byl problém nastavení programu, nebo spíš administrativní...?

KH:

Možná nedorozumění při zpracování žádosti, protože jak říkala Ilona, my jsme to zjišťovali, nebyli jsme asi úplně do důsledku informovaní a sami jsme zase do důsledku zatím nešli.

MŠ:

To by asi museli být partneři, což vy jste stejně nemohli vědět, nebo?

IM:

To bychom museli figurovat jako agentura, která zprostředkovává zaměstnance.

KH:

A na to je potřeba mít povolení od ministerstva, nevím. Není to jednoduchý. Navíc tady je s tím ne úplně ideální zkušenost, protože v rámci Škodovky je agentur celá řada. Pak jsme měli trochu strach, nakonec asi ne úplně oprávněný, právě se získáváním klientů. Toho jsme se báli a ze začátku to možná vypadalo... Před tím druhým jsme měli obavy, a tím, že se to nakonec zaměřilo hodně na klienty sociálních služeb, tak se to taky povedlo.

IM:

Já jsem třeba nebyla připravená na to, že ty lidi nechtějí pracovat. V tom dostatečným rozsahu, jak to tam zaznělo. Člověk to má v sobě nastavené jinak, ví, že by se pracovat mělo a že to má svoje pozitiva, ale ne všichni to tak vidí. Takže to se pak naučí, taky si na to zvykne. Někdo když nechce, tak nechce. Ale třeba za dva roky to může být jinak, teď si tímhle prošli a za dva roky můžou pracovat.

MŠ:

Tady se celá část věnuje bariérám, jestli při přípravě projektu nastávaly překážky, ať co se týkalo nastavení aktivit a podobně?

KH:

To bychom tam asi nedali, kdyby byly nějaký překážky, tak bychom se snažili najít něco jiného.

MŠ:

Vím, že jste pracovali s riziky i v rámci projektu a v rámci žádosti.

KH:

Člověk u každého projektu zjistí, že to ideální, co si tam vymyslel, není úplně do důsledku a doslova realizovatelné. Třeba první bylo to síťování, čekali jsme, že všichni budou šťastní, že budeme sponzorovat setkávání a společný vzdělávání a že se na to těší. Ze začátku jsme byli zklamaní, zjistili jsme, že ani to společné vzdělávání, o něj tolik nestojí.

IM:

Oni v rámci svého profesního vzdělávání samozřejmě všichni absolvují...

KH:

Ty poskytovatelé sociálních služeb, jo. Ne všichni klienty chtějí absolvovat všechno to, co jsme vymysleli a budou reagovat tak, jak jsme čekali. Spíš bych viděla, že problémy nám nastali s druhou aktivitou, s tím síťováním, protože dál jsme tam měli předpoklad, že se budeme dvakrát do roka setkávat všichni na zahradě. Budeme mít společné programy a zase jsme zjistili, že kolikrát je pro ně problém s klienty dojet do Doudleb. Člověk nedomýšlí všechny ty praktický souvislosti, které oni s tím mají. To bych všechno viděla jako celkový problém toho ideálu předtím, ale ty rizika, když se najdou...

MŠ:

Zmiňovali jste, že organizace mají zájem spolupracovat nebo se na tom podílet, ale mají omezené kapacity. Na to, aby třeba podávali své vlastní projekty. Potvrdilo se to tím, že jste takhle spolupracovali?

IM:

Měli jsme klienty ve všech třech bžích, třeba Péče duševní zdraví, ty nám dodali klienty, některé organizace ne, byť jsme si myslela, že by to bylo vhodné. Teď my ale zase volali, že shání pracovníky do „úklidovky“ a jestli bychom někoho měli. Už si na nás takhle zvykli.

KH:

Tady vidím to riziko jako nezájem subjektů působících v sociálním začleňování. Určité naše diletantství ve smyslu dokonalé neznalosti prostředí, protože já například jsem neměla žádné zkušenosti s poskytovateli sociálních služeb ve smyslu jejich legislativy. Neznali jsme přesně legislativu a nevěděli jsme, že řadu věcí oni nemůžou dělat.

IM:

Mají toho hodně a tohle berou jenom okrajově. To naše. Oni mají svojí sociální službu a s ní spojené priority, co musí splnit.

KH:

Povinnosti, přesná pravidla a je pro některé složité vybočit z těchhle zvyklostí.

IM:

Je to práce navíc.

KH:

Tam je trošku nedomyšlený vztah účasti na projektu pro tyto organizace s penězi na poskytování sociální služby, protože u mnohých z nich jsme slyšeli, že teď nebudou podávat projekt, protože když by tu dotaci získali, tak by přišli o dotaci na poskytování sociální služby a pak už by jí třeba nezískali. Co za dva roky, když už nebude projekt a my peníze budeme potřebovat? Neuměli odlišit nebo se báli říct, kterou činnost by mohli kromě poskytování sociální služby dělat, aby jí do projektu zařadili. Možná je to z nedostatku personálních kapacit, je to individuální. Takže tady se asi trošku naplnilo to riziko, ale díky odboru sociálních služeb se to zase odstranilo.

IM:

Na posledním setkání bylo plno, ale bylo to pod záštitou sociálního odboru. To berou fajn.

KH:

Nezájem zaměstnavatelů, když přeskočím k pětce, rozhodně nebyl, naopak byl spíše zájem zaměstnanců. To je možná ten šestý bod – nezájem účastníků o zapracování. Je to pravda, nabídka míst je mnohem vyšší, než poptávka tady po nich bude.

IM:

Zaměstnaných by mohlo být mnohem víc, než je. Zůstala tady v rámci nezaměstnanosti skupina lidí, který mají vážný zdravotní problém se zaměstnáním nebo osobní problém.

KH:

Částečně se naplnily rizika jedna a šest, ale snad se je podaří odstranit.

MŠ:

Jsou nějaká rizika, která spatřujete, že by mohli ohrozit váš projekt?

KH:

Teď už asi ne. Vždy narážíme... nevíme přesně při vyúčtování. Řešíme přijatelnost výdajů, určitou nedostatečnou definici přijatelných výdajů. Obzvláště při našich aktivitách máme výdaje, které nejsou úplně obvyklé – vybavení zahrady, konkrétně jsme teď kupovali mixér na zpracování bylin. A tady my dvě – já jako administrátor a kolegyně jako realizátor – jsme řešili, jestli to je přijatelný výdaj nebo ne.

IM:

Do jaké skupiny ho zařadit.

KH:

To není úplně definovaný.

IM:

Ale jinak s realizací projektu jsme naopak příjemně potěšení, že projekt běží, podařilo se nám ho nastavit dobře, ty jednotlivé body a parametry byli vymyšlené, i indikátory nastavené splnitelně. S tím problém nemáme a už asi ani mít nebudeme. Já jsem měla veliký strach, jestli se nám podaří naplnit klientelu, účastníky kurzu, ten počet lidí. To se naplnilo, takže to bylo fajn.

KH:

Nevíme, jestli se nám úplně podaří naplnit počet zaměstnaných lidí.

IM:

Vždy se vytvořila dobrá podporující skupina lidí, není to jenom naše podpora jako realizátorů projektu a koučů, ale vzájemně mezi sebou se podporují. Bylo to vidět i při společném koučinku.

KH:

Nepřemýšlí jenom o sobě, ale i o jiných.

IM:

I když mají sami problém, tak ho nevidí tak velký jako u toho druhého, a chtějí mu pomoci, řešit to.

KH:

Možná to jenom zbytečně zveličují, když nevědí o těch druhých.

IM:

Vždycky tam je někdo, kdo je akční, a pak tam jsou ty, kteří pomoc potřebují, kterým ti akční pomáhají. Je to velké plus ve skupině.

MŠ:

Bavili jsme se o rizicích a vy už jste přeskočila i k těm pozitivnějším stránkám, a to se týká i příležitostí. Jestli jste v rámci projektu aktivně pracovali s příležitostmi, nebo tam nějaké nové spatřujete? Spíše rozvoj aktivit, než pracovní příležitosti pro jednotlivé klienty. Další směřování, jestli se něco objevilo, co byste chtěli řešit.

IM:

Máme určité mantinely, které máme nastavené, které jsou pro daný kurz dané. Mají možnost si říct, co chtějí, jak by chtěli. Teď jsem se jich ptala, kam by se chtěli jít podívat, takže to přizpůsobujeme daným podmínkám, co vzniknou. Určitě to je ve vůli, že to máme možnost ovlivnit a třeba to změnit. Třeba zítra zrovna bude mimořádné setkání, protože je to na zahradě potřeba.

KH:

Něco tam chybí v projektu, co si myslíš, že by bylo dobrý tam mít ve vztahu k lidem?

IM:

Já myslím, že koučing tam je nastavený dobře, podporu mají. Zase nemůžou mít úplně absolutní podporu ve všem, protože by si snadno zvykli na to, že dostanou všechno bez vlastního přičinění. To nejde, to nemá nikdo ve světě, aby byli opečovávaní a přepečovávaní.

KH:

Jasně. Já bych chtěla víc lidí dávat dohromady, ty různé prostředí. Já když se s klienty setkám, tak vidím, že je to jiné prostředí, jak člověk vnímá. Chtěla bych je dát dohromady s podnikateli, ukázat, jaký to je, když člověk víc pracuje, ale navzájem. Jaký to zase je, když člověk nepracuje nebo je hendikepovaný. To my lidi, kteří chodíme do práce, neznáme, jaké to je, být doma s postiženým člověkem celý den. Furt vidím plány, že bychom měli jako MASka, když k tomu máme ideální příležitost, že máme tolik členů. Dávat lidi dohromady, informačně i osobně. Tak by naše budoucí projekty měli být zaměřeny.

IM:

Všechno je to o přiběžích. Když si člověk přečte teorii, tak si řekne, že je to možný, ale když tam pak opravdu přijde... Je to pravda, že jsou lidi, kteří mají určité meze, hranice, za které už jít nemůžou.

KH:

Dát každému příležitost k jeho rozvoji, individuální práci.

IM:

Protože ten jeden je ukázka toho, co třeba ty další, který tam jsou v závěsu za ním, taky potřebovali. Není to jenom o jednotlivci.

KH:

Já jako bývalý Pražák pořád mám ten pocit, že jim to musím vysvětlovat, ukazovat, jak to ve světě chodí.

IM:

Ale je to zajímavé i pro skupinu potencionálních zaměstnanců, kteří řeknou, že tenhle šéf by mohl dělat tohle a proč to nedělá? Ale když to pak slyší z druhé strany, co všechno musí řešit jejich šéf, nemyslím šéf jako státní sektor, ale soukromník, který musí myslet na všechno, tak to si ten dotyčný zaměstnanec taky neuvědomí.

KH:

Máme další projekty zaměřené na poznávání regionu. Zjišťujeme, že lidi sice jezdí do Chorvatska, ale neví, kde leží Lično, takže je tady vozíme. Chceme je informovat o historii, seznamovat s osobnostmi, co nejširší osvětu zprostředkovávat.

MŠ:

To je super. Bylo s projektem počítáno již při tvorbě strategie?

KH:

Ano.

MŠ:

Jakým způsobem se MAS snaží přesazovat uplatnění principů LEADER? Při přípravě konkrétního projektu.

KH:

My jsme druhá MAS, která byla v kraji založená, jsme jedny z nejstarších. Jsme nositeli filozofie LEADER, aby se každý mohl vyjádřit ke všemu, všichni se mohli zúčastnit a každý měl stejnou příležitost podílet se na všem, co děláme. Určitě jo, v projektech se to snažíme dělat. Žádný nejsou takový, že bychom si je tady vymysleli a sami si je tady „upytlikovali“. Každého projektu se účastní naši členové, jiný lidi z regionu... LEADER pořád dodržujeme, samozřejmě ta povinná pravidla různých poměrů, ale i v tom, že máme zasedání valné hromady každé dva měsíce. Máme je pokaždé jinde, pokaždé se snažíme představit některého z našich členů, informujeme průběžně. Tohle tady u nás funguje.

IM:

Katka je sice Pražačka, ale s velkou vazbou a hrdostí za náš region. Snaží se, aby i ty ostatní si uvědomovali krásy našeho regionu. To i v rámci projektu ochrany životního prostředí, co realizují... To je to, co by mělo být snahou každé MASy. Spolupráce mezi jednotlivými subjekty a využívat i to, co jednotliví odborníci, kterých tu máme v regionu spoustu, co nabízí. Nehledat to někde v Praze třeba, ale podívat se v rámci našeho regionu a tím je podpořit. Nejenom využít jejich schopnosti, ale i podpora jejich činnosti.

KH:

Na druhou stranu tím, že jsme byli úplně na začátku, kdy jsme se LEADER učili v zahraničí a jezdili jsme na setkání evropských MASEk, tak máme od té doby víc partnerů mezinárodních, než jiné MAsky. Díky tomu, i spolupráci projektů, společných návštěv.

IM:

Katčina kreativita je taky obdivuhodná, protože jsou MAsky, které opravdu plní jenom to, co v rámci strategie mají, ale tady, když se podíváte, co všechno má MASka za sebou, jaké projekty, tak jsou velmi zajímavé. Dotýkají se takových oblastí, velmi úspěšný projekt byl v rámci záchranářů...

KH:

Máme projekt spolupráce LEADER s Estonskem a Finskem, kdy složky integrovaného záchranného systému spolupracují.

IM:

Ukazují si, jaké možnosti jsou ve Finsku, v Estonsku a tady u nás. Inspirují se a vede to k dalšímu rozvoji v našem území.

KH:

Snažíme se pro všechny různé typy zaměstnání, vzdělání, pohlaví... Jsme se pochválily, tak teď už jsme vám odpověděly na všechny otázky.

MŠ:

Je to krásný závěr našeho rozhovoru, děkuju vám za váš čas.

Krámeček s dobrotami – přepis rozhovoru

Úterý 7. 5. 2019

Místo jednání: Maleč 18

Účastníci rozhovoru (bez titulů):

- IREAS – Martin Pělucha, Alžbeta Katonová
- MAS - Podhůří Železných hor o.p.s. - Jaromíra Valehrachová
- Příjemce - Hana Nováková, Adresa: Maleč 18

Přepis rozhovoru byl zpracován v rámci zakázky **Zpracování případových studií projektů financovaných z Operačního programu Zaměstnanost ve výzvách Místních akčních skupin**, realizované v rámci projektu Zpracování evaluací, analýz a odborných studií OPZ, Reg.č. projektu: CZ.03.5.125/0.0/0.0/15_012/0002750.

Martin Pělucha:

My jsme si prošli Vaší projektovou žádost, tudíž základní rámec už známe. Každopádně, kdybyste mohla shrnout, co bylo hlavním cílem projektu, jaký problém jste chtěli primárně řešit, na jakou cílovou skupinu jste se zaměřovali.

Paní Nováková:

Tenhle typ projektu jsem vyhledávala několik posledních let, než jsme se sem přistěhovali a věděla jsem, že jsme to koupili jako součást domu, to byla ta osmnáctka, ta stará hospoda. Takže jsem věděla, že budu potřebovat dotaci na to, abych z toho mohla něco vytvořit a zároveň, když jsem se sem přistěhovala, tak jsem viděla, že tady není zázemí pro komunitní centrum nebo hasičský a myslivecký kůlny (to je takový odborový, to není otevřený všem), chybělo tady něco pro turisty. Zároveň jsem stále hledala práci, protože jsem speciální pedagog – logoped, chvíli jsem pracovala (nebo stále pracuju) pro klinickou logopedii, v oboru jsem tady jezdila 35 kilometrů. Takže se tady spojila myšlenka vytvořit místo pro obyvatele vesnice, pak mně zajímala zdravá výživa a bezobalový obchod, vyloženě se tam sešlo víc záměrů. Já jsem potřebovala něco udělat s tím obchodem, s tím místem, sehnat na to peníze, a zároveň mně tohle baví.

Martin Pělucha:

Jaká je cílová skupina, na kterou je ten projekt zaměřen, kdo jsou ti, kteří byli podpořeni?

Paní Nováková:

Mám tady tři ženy, každá je z jiný cílové skupiny. Myslím, že ty cílové skupiny, které ministerstvo definovalo, jsou definované dobře. Jedna žena je dlouhodobě nezaměstnaná, druhá žena je se zdravotními problémy a třetí žena je neprofesionální pečovatelná. Ze začátku jsem si myslela, že bude problém najít někoho z cílové skupiny, který bude trošku samostatný, tak jsem myslela na maminky s dětmi, po mateřský, že by to bylo super, kdyby byly taky mezi tou cílovou skupinou. Tato cílová skupina byla ale možná jenom souvislosti s environmentalistikou. Já to mám jako integrační sociální podnik a ještě byla tady možnost environmentálního zaměření, ale tam by se musel řešit nějaký vysloveně environmentální problém, což ale nebylo dostačující, že tady máme nějaký ekologický práci prostředky, nebo že šetříme obaly. Takže by bylo vhodné, kdyby ministerstvo rozšířilo tu cílovou skupinu, ale chápu, že se jim do toho třeba nebude chtít jít.

Martin Pělucha:

Takže to byl ten hlavní důvod, proč jste se zaměřili na tu cílovou skupinu, že mají nějaké problémy?

Paní Nováková:

Myslím, že jsou tady v okolí zástupci všech těch (cílových skupin), kromě vězňů, které si člověk, samozřejmě, nebude pouštět do obchodu, takže nebyl problém. Spolupracovala jsem s úřadem práce a přišlo mi šest – sedm žen na pohovor a ozývaly se další. My jsme ale takový podnik, kde se váží, kde se musí mluvit o těch potravinách, a to ne každá žena dokáže, je to pro ně divný. Třeba mi jedna třicetiletá holčina řekla: no já půjdu ještě to zkusit do normálního podniku. A víte, kam šla nakonec pracovat? Tam jak je to peklo, za Hlinskem, u čertů, tak tam dělá čertici (smích).

Martin Pělucha:

Jsou tady, ve vazbě na ten projekt, v rámci regionu nějaká specifika, co se týče cílové skupiny, na kterou jste se zaměřila? Něco už jste řekla, že je potřeba, aby uměli mluvit, nebo aby žili tou tematikou, kterou tady máte a byli schopni o tom pohovořit.

Paní Nováková:

Musí tam být určitá flexibilita. Paní, co tady vaří, tak ta neměla žádné zkušenosti s používáním špaldové mouky nebo třtinového cukru, ale během měsíce to úplně změnila a vaří tak i doma.

Do místnosti přišla paní Valehrachová.

Martin Pělucha:

Tak máme tady klíčové osoby projektu. Na místní akční skupinu potom máme dvě sekce otázek: jaká byla vaše role při přípravě a realizaci projektu a potom váš pohled na přínos toho projektu, jak vnímáte ten projekt i v kontextu ostatních projektů, které máte na starosti.

Můžeme začít debatovat, jak vznikl ten projekt, jaké důvody byly pro tu cílovou skupinu a co měl ten projekt cílové skupině přinést a jakým způsobem. Jak vy vnímáte přínosy pro tu cílovou skupinu, z vašeho úhlu pohledu.

Paní Nováková:

Ženy z této cílové skupiny nemůžou chodit pravidelně do práce, protože nemůžou pracovat na směny, psychicky nezvládají třeba 8 hodin v práci. V těchto třech cílových skupinách nezvládají nátlaky v továrně, častou jsou tam problémy s dochvilností, ne vždycky přijdou včas do práce. Ale oni to tak nemyslí, oni myslí, že by ještě měli doma udělat to – to – to, a neuvědomují si, že v pracovním procesu to takto nemusí fungovat. Třeba v těch předchozích pracích měli právě problémy s tím, že nesplnili svoje úkoly a pak ten nátlak tam byl větší a větší a oni jej nezvládly. Proto je tam potřeba psychosociální práce a je potřeba o těchto záležitostech s nimi více mluvit. Je potřeba pořád nastavovat pravidla.

Martin Pělucha:

Takže konkrétní přínos pro tu cílovou skupinu u vás je z hlediska flexibility, nebo práce v místě bydliště.

Paní Valehrachová:

Z toho vyplývá, že ti lidi nejsou schopni pracovat pod určitým tlakem. Když se jim dostane trochu volnějšího prostředí, tak oni podají výkon, ale ten tlak jim vytváří psychickou zábranu, že oni pak selhávají v tom pracovním procesu. Takže jde o odstranění toho vnějšího tlaku.

Paní Nováková:

Pak taky dojezdová vzdálenost, že tady není tolik pracovních příležitostí, nebo rodinná situace, když pečují o děti nebo příbuzného. Ženy si cení vzdělávání, že se tady učí nové věci. V rámci sociálního podniku tady máme vzdělávání, takže oni mají cukrářský školení, pekařský školení, pak jsme mluvili o komunikaci v podniku, k čemu jsou různé druhy potravin.

Martin Pělucha:

Když bychom měli shrnout hlavní cíl projektu, k jaké změně by vlastně mělo dojít? Jakou změnu očekáváme? Chápeme tu změnu tak, že se cílovým skupinám změní potenciál na trhu práce?

Paní Valehrachová:

Zástupci z podporované cílové skupiny si posilují sebevědomí, které nemají valné. Je to způsobeno tím, že je vyhodí několikrát z práce a pořád jim někdo říká, že něco dělají špatně. V momentě, když si ověří, že to tak špatně s nimi není, tak ten pocit vnitřní, který každý potřebujeme, se mění.

Martin Pělucha:

Již v prosinci by mělo dojít k dosažení cíle projektu, jaký výsledek očekáváte? Výsledkem může být třeba to, že se proškolíte? Vy když je zaměstnáváte, tak jsou tady stabilní? Jaká je fluktuace?

Paní Nováková:

Myslíte, když skončí ten projekt?

Martin Pělucha:

Ne, ještě v průběhu projektu.

Paní Nováková:

Jedna paní je tady od začátku, ale dvě jsou tady jenom měsíc. To souvisí s vývojem projektu. Nejdříve jsme byli jenom obchod, pak během dvou – tří měsíců vznikla kuchyň a vzniká tam i výroba. Takže rozšířením poskytovaných služeb se rozšířil i ten tým. Zatím jsou spokojení, ten, kdo nastoupil, tak ten tady je. Počítá se s tím, že to takhle bude i po skončení projektu. Je možný, že když budeme otevření i v sobotu a v neděli, že budeme přijímat i dalšího člověka.

Martin Pělucha:

Jaké jste měli vymezené aktivity v rámci projektu, abyste dosáhli cílů? Jaké kroky vedly k tomu, abyste dosáhla toho, co bylo potřeba? Vy jste ten projekt rozjela před rokem, kdy jste nabírali zaměstnance?

Paní Nováková:

Jedna paní s námi spolupracovala už před otevřením podniku, vyloženě jí to zajímalo, už jsme ji nějakou dobu znali. Já jsem začala psát ten projekt až po tom, co jsem vzala tuhle paní, protože jsem se zase bála to postavit na osobě, která mně za měsíc odejde. Ta paní je samostatná a já bych do toho nemohla jít s úplně cizím člověkem, na to bych si netroufla.

Pak tam je marketingová činnost založená na vytvoření si skupiny lidí, kteří budou příznivci krámku s dobrotami, rozesílání newsletterů, plus přes lokální týdeník Echo tady v Chotěboři, který tady každý čte. Tam je důležité se připomínat. Pak je taky důležitá činnost, jak sem přitáhnout lidi, přes akce, třeba od grilování prasete po divadlo pro děti, přes zdobení perníčků, povídání o Africe, nebo rozšiřování povědomí o termální kultuře. Probíhá tady taky psychosociální činnost v týmu.

Martin Pělucha:

A ty další zaměstnankyně jste nabírali až teď nedávno?

Paní Nováková:

V podnikatelském plánu bylo, že teď během března – dubna otevřeme tu provozovnu, takže paní přišla začátkem března. Během měsíce jsme si zkoušeli, lidi to ochutnávali, na vesnici si musíte vybudovat určitou důvěru, aby věděli, že se sem oplatí přijít, že změní své zvyky. Takže ten měsíc tady probíhalo zaučování, proběhli tři školení a ty ženy si to mezitím zkoušeli, jak to bude fungovat. Jestli jsme schopni udělat během jednoho dne tolik a tolik žitných chlebů, druhý den pšeničný. Nejsme velkovýrobna, to ani není potřeba, ani to tak není myšleno. Tady šlo o to, abychom byli samostatní v pečení chleba a v cukrářské výrobě. Když ti dodavatelé sem budou jezdit jen na hodně velký odběr, tak to se my nemůžeme za to zaručit. Tudiž je lepší být na vesnici jako samostatný, mít samostatnou výrobu. Tato myšlenka byla součástí podnikatelského plánu.

Martin Pělucha:

Když jste sestavovaly aktivity pro realizaci projektu, pracovali jste taky s techniky projektového řízení, ekologickým rámcem, teorií změny, nebo něco takového? Dělali jste něco takového specifického pro sestavení žádosti? Určitě jste pracovali s riziky, protože ta projektová žádost má svým způsobem parametry logického rámce, akorát logický rámec je taková přehledová tabulka. Jak jste pracovali při návrhu projektu s riziky? Jak jste už naznačila, vy jste už měla dopředu domluvenou paní, sami byste do toho ani nešly. Ale jsou tady třeba i nějaká další rizika? Jak jste si to všechno zmapovala?

Paní Nováková:

Tak třeba cukrářskou výrobu konzultuju s paní, která má svou cukrárnu v Přibyslavy, je můj garant, o tom vývoji se radím právě s ní. Pekařčinu zase konzultuju s paní, která má svou pekárnu, takže je to postavený na komunikaci s odborníky a s účetní o ekonomice podniku.

Martin Pělucha:

Jak se daří naplňovat plánovaný cíl vašeho projektu? Ono to bude záviset samozřejmě na fázi projektu.

Paní Nováková:

Zaměstnání osob, to se daří, fluktuace tady není, to bych řekla, že je v pořádku. Máme trošku posunutou výrobu, protože tam máme problém, že jak se ten dům rekonstruoval, tak se termíny prodlužovaly na řemeslných pracích, například kvůli revizi komínu o měsíc. Takže díky přestavbám a taky kvůli komunikaci s úřady se nabalovaly další nové požadavky úřadu, například bezbariérový záchod, ten jsme museli vykomunikovat přes další organizace. Ale nevidím v tom žádný problém, protože ty zaměstnanci si to tady potřebovaly vyzkoušet, mít ty školení, a když jeden zaměstnanec omarodil, tak ten druhý se zaučil jeho práci. Výnosnost výroby je velmi posunutá.

Martin Pělucha:

S kým jste spolupracovali na návrhu projektu?

Paní Nováková:

S paní Valerachovou z místní akční skupiny a taky poradci z MPSV.

Paní Valehrachová:

My jsme obrážely různá školení. Ale je to její dílo, paní Novákové.

Paní Nováková:

Pan XY spíš mě vedl založit gastropodnik, to taky organizovalo MPSV, tak to bylo taky prospěšný, že tam povídal o cenový kalkulaci. Pak třeba od vedoucí Fokusu vím o tom, jak funguje jejich sociální podnik. Takže tam se uvádělo do projektu skladba lidí a garantů, se kterými se dá komunikovat.

Martin Pělucha:

Zahrnula jste do přípravy i cílovou skupinu? S kým jste o tom komunikovala?

Paní Nováková:

Já jsem komunikovala s okolními organizacemi, jako Benediktus a s Fokusem. Nebyla jsem si jistá, jestli tady seženu ty lidi z cílové skupiny, ale nebyl to problém. Benediktus je organizace, která dělá chráněné bydlení pro lidi s mentálním postižením, ale nakonec nebyla potřeba spolupráce, my jsme neměli zájem. Chodili žádat o brigádu.

Martin Pělucha:

V čem spočívá hlavní faktor vašeho úspěchu? Je v něčem ten faktor specifický, je to ten krámek, nebo ten projekt? V čem spočívá ten úspěch, který je tady evidentní?

Paní Nováková:

Myslím si, že si sedla ta potřeba ve vesnici, co třeba právě teď není moc vidět, protože moc obyvatel vesnice sem nejde, ale tím, jak otevřeli zámek, turisté neměli kam jít.

Martin Pělucha:

Kdy ho otevřeli?

Paní Nováková:

V červnu, týden před námi.

Martin Pělucha:

Taky vloni? Já jsem se díval do mapy a říkal jsem si, že jste pod zámkem, takže ono se to krásně hodí, jak ty vesnice jsou tady.

Paní Nováková:

Vlastně když jsme se sem přistěhovali, tak jsme komunikovali s paní Macháčkovou a s dalšími, co tady mají různě ubytování, nebo organizují akce. Takže oni nám zase taky posílají lidi sem, když jim nás doporučují. Zas tady tolik turistických občerstvovacích zastávek není.

Martin Pělucha:

Jaké byli jiné vnější podmínky, které vedly k úspěchu?

Paní Nováková:

Asi podpora z MASy, protože oni předávají o nás informace dalším organizacím. Další vnější okolností byl ten nedostatek, že tady chybělo občerstvení, myslím, že to sedlo do té situace.

Martin Pělucha:

Jaká byla vaše motivace k realizaci projektu? Jak dlouho se zabýváte touto tematikou, z hlediska výživy, například?

Paní Nováková:

Mně lákalo celkově založení podniku, osobně jsem k tomu inklinovala. Přijde mi, že na vesnici je to potřeba, mít místo, kde se lidi scházejí, kde můžou načerpat informace.

Martin Pělucha:
Vy jste přímo odsud?

Paní Nováková:
Nejsem, já jsem z Příbyslavy. Je to město, kam se vrací vzdělaní lidi, protože tam je určitá skupina lidí, která tvoří kulturní akce pro děti, pro dospělé, a je to vidět, že to město je pak živý a vrací se tam rodiny. Tady je ten problém, že lidi odsud odcházejí, a když pak někdo umře, tak se sem stěhují sociálně slabší.

Martin Pělucha:
Jak jste se sem teda dostala, jak vás napadlo zrovna tady se usadit?

Paní Nováková:
My jsme se chtěli vrátit na Vysočinu a manžel chtěl větší pozemek. Tady je problém, že se v okolí Příbyslavi nedají sehnat pozemky. A zahrada tady byla za nižší cenu.

Martin Pělucha:
Takže vaše rodinné zázemí vás k tomu dovedlo.

Paní Valehrachová:
A našli jste to náhodou?

Paní Nováková:
Tady v tomhle kopci se totiž prodával velký pozemek, velké pole.

Paní Valehrachová:
A to byl inzerát, který jste vyhledávali?

Paní Nováková:
Jo. Protože tady v té oblasti zahrady a domy byly. Ještě možná Žďársko, ale tady je to takový, že sem jezdí chataři.

Martin Pělucha:
Měla jste předchozí zkušenosti s touto cílovou skupinou, se zaměstnáváním?

Paní Nováková:
Ve Vsetíně, jako sociální pracovnice v romských komunitách, my jsme tam bydleli asi 6 – 7 let. Takže tam jsem získala určitý rámec zkušeností, je to trošku podobný, s tou komunikací.

Martin Pělucha:
Takže ta zkušenost tam už byla. I ta motivace pracovat tady s touhle skupinou.

Paní Nováková:
Tihle lidi s podobnými problémy jsou tady běžní. Člověk vůbec nevnímá, že to je trošku hendikep vesnice, jaké mají možnosti na vesnici od malička. Takový problémy tam jsou skoro úplně v každém domě. Nevnímám to tak, jako by to bylo něco divného.

Martin Pělucha:

Takže od kdy jste tady v tomhle regionu? Pracujete tady už dlouhodobě?

Paní Nováková:

Asi tak 6 – 7 let.

Martin Pělucha:

A co vás motivovalo k tomu, abyste ten projekt realizovali? Říkala jste, že jste tady dojížděla.

Paní Nováková:

Před šesti lety jsme se sem přistěhovali a vnímala jsem ty problémy vesnice, co tady rodinám chybí. Vzdělání dětem například, je tady školka, tak něco jako mateřský centrum možno, na scházení. Informovanost, člověk neví co se děje v Chotěboři, Je tady málo mladých lidí.

Paní Valehrachová:

Já jsem taky bydlela na vesnici a zakládala jsem tam mateřské centrum. Když něco totiž v dané obci nemáte, a vidíte, že to za vás nikdo jiný neudělá, tak vám nezbude nic jiného, než si problém vyřešit sám. A když k tomu máte dobré schopnosti a nahrávají tomu i vnější podmínky, tak proč do toho nejít. Já bych k té motivaci ještě dodala, že je velmi důležitá osobnostní charakteristika toho člověka. Paní Nováková vede kurzy etnických tanců, inklinuje k přirozenému způsobu života. Když se člověk vrací na vesnici, tak se snaží zapadnout a nějak se víc navázat na přírodu. V takovém případě ale vzniká problém při navázání spolupráce s místními obyvateli, kteří jsou na venkově hodně konzervativní. Pokud se ale podaří sladit ten podnikatelský záměr a přesvědčit místní, tak je to přínos pro všechny – a když se vám to nepodaří, tak často odcházíte. Takže je to i zajímavý sociální fenomén pro zdejší venkov.

Paní Nováková:

Například postupně vznikla skupina lidí v Chotěboři, kteří založili lesní školku a jsou ochotni zde dojet a udělat velký nákup. Je to o tom, abyste podpořil lidi, připravil jim třeba kafe a umožnil jim strávit hezké chvíle v příjemném prostředí. Obchod by pak měl být o tom, aby si mohli koupit kvalitní, zdravější, neprůmyslové potraviny, a přitom mají bonus, že při nakupování mají i určitou pohodu, třeba, občerstvení. Nabídnou to, co lidé potřebují i ve městě, jezdí sem lidi i z města.

Martin Pělucha:

Jakým způsobem jste se podílela na tvorbě strategie tady v mikroregionu, to je otázka taky na vás, paní Valehrachová, jestli jste se do toho zapojovala, do té koncepce? Do jaké míry jste v aktivní vazbě na tu místní akční skupinu? Akční skupina má vize, strategie a cíle a vy do toho nějak zapadáte.

Paní Valehrachová:

My jsme se potkaly až v době, kdy byla vytvořena.

Paní Nováková:

Já jsem před čtyřma lety tě kontaktovala a říkala jsem ti o tom plánu, že to chci nějak měnit.

Paní Valehrachová:

Jo, možná, ale čtyři roky zpátky, to je 2015, to už jsme ty strategie tvořili, takže možná si to jakoby sedlo, že jsem ti tehdy zmiňovala, že jediná možnost, jako podpořit podnikatelskou činnost, teď, co my máme v rukou, tak byl program rozvoje venkova, kde ty peníze vůbec nebyli volné. A potom se tam otvírala možnost sociálního podnikání a bylo zřejmé, že sociální podnikání nebude umět využít

každý a že to je jediný způsob, jak přijít k nějaké solidní podpoře. A tam je možné, že ta komunikace v pravý moment proběhla.

Martin Pělucha:

To byl ten moment, ta souhra okolností. Jak vás to vůbec jako napadlo, kontaktovat místní akční skupinu? Běžný podnikatel neví, co je místní akční skupina, jestli to nejsou nějakí výrostci.

Paní Valehrachová:

Ten název je nešťastný, člověk má takové představy.

Paní Nováková:

Já jsem už trochu na výšce dělala nějaký kurz.

Martin Pělucha:

Kolik zástupců z cílových skupin se vám podařilo zapojit do přípravy projektu? A které? Vy jste už hovořila o té paní na začátku.

Paní Nováková:

Ano, já jsem mluvila s panem starostou ještě o tom, zeptala jsem se, jestli třeba ví tady z obce o někom, kdo by měl zájem o takový zaměstnání.

Paní Valehrachová:

A dal ti nějaké tipy?

Paní Nováková:

Ne. Vůbec. Tam prostě ani úřad práce se mnou o tom se začátku nechtěl komunikovat, před tím rokem.

Paní Valehrachová:

Já musím říct, jak já to vnímám. V tom projektu ze začátku byla velká nedůvěra. Nikdo mu nevěřil. Když jsem mluvila s panem starostou a říkala jsem mu, že máme vlastně záměr tady toho projektu, tak on udělal tohle (gesto, hmmm).

Paní Nováková:

Vůbec tady nebyla žádná podpora, já jsem s tím vystoupila i na obci, na zastupitelstvu.

Paní Valehrachová:

O tom budeme mluvit potom my tady spolu.

Paní Nováková:

Protože my jsme se přistěhovali, byli jsme děsně rádi, tak oni si mysleli, že se sem přistěhují nějaký sociálně vyloučený, problémový. Oni mají spíš zkušenosti, že se sem stěhují problémový lidi. A pak když jsme na tom zastupitelstvu požádali o nějakou finanční podporu, starosta řekl, že to by mohl chtít každý. Takže jakoby nás podpořilo to, že ze zámku vyloženě řekli: my s vámi budeme rádi spolupracovat a budeme rádi, když ty lidi budeme mít kam posouvat.

Martin Pělucha:

Jako vedení zámku? A to je čí zámek?

Paní Nováková:

To je pan Macháček, a on je přímý potomek. Oni to 15 let opravovali a připravovali tu expozici, která je opravdu historicky dost plná a není to úplně pro děti.

Martin Pělucha:

A vlastně viděli v tom potenciál, zatím co ti zastupitelé....

Paní Nováková:

Tam je problém, že ti zastupitelé a vedení obce vůbec ani nespolupracují s tím zámek. Ti nedají zámek ani na stránky obce. Tam je problém, že když oni přišli, tak to bylo obce předtím, teď jim tam svažují odpady, a když oni chtěli, aby jim třeba alespoň vyčistili prostory, tak to ta obec odmítla.

Martin Pělucha:

V čem spatřujete hlavní přínos místní akční skupiny pro váš projekt?

Paní Nováková:

V podání těch informací, v konzultování konkrétních problémů, pak v rozšiřování povědomí o nás jako o sociálním podniku.

Martin Pělucha:

Co vám chybělo v podpoře MASky? Co byste ještě uvítala?

Paní Valehrachová:

To co nám třeba vadí, je, že my díky malým časovým možnostem, které máme, protože se musíme věnovat administrativě a přípravě výzev, které nejsou z našeho pohledu moc efektivní, tak nám vadí, že nemáme čas pracovat právě s těmi žadateli víc. Sice tady u toho projektu já jsem více méně byla schopná paní Novákové pomoci jenom díky tomu, že já jsem ten projekt na sociální podnikání psala do přímé výzvy. A ten projekt byl úspěšný. A já jsem si prošla celým tím martyriem tvorby toho, proto jsem byla schopná jí i poradit. Kdybych tohle neabsolvovala a nevěděla, tak si myslím, že by ta podpora nebyla taková. Protože tyto projekty jsou opravdu komplikované.

Martin Pělucha:

Než přijde paní Nováková, projedeme si role MAS. Jakým způsobem probíhala ta vaše iniciace, příprava projektu, jaká byla vaše role?

Paní Valehrachová:

Já už si tu historii ani nejsem schopná úplně vyprávět. Já mám pocit, že ji znám už odjakživa, protože ona je tady aktivní i třeba ve vedení různých kurzů. V každém případě, co je důležité tady říct je, že tady v téhle oblasti Chotěbořska se vytvořila jakási skupina mladých rodin s dětmi, kteří se sem nastěhovali, nebo se vrátili. A je vidět, že tato skupina se identifikovala poměrně záhy, protože oni osobně dávají vědět a je vidět, že ty jejich potřeby jsou trošku jiné, než co nabízí současná vesnice. Což z mého pohledu MASky mi přišlo atraktivní a jako potenciál, který je třeba využít. Tato skupina lidí se nějakým způsobem potkávají, protože sdílejí jakoby základní životní koncept. Tak z nějaké akce, kde jsme se potkali poprvé, na nějaké přednášce, tak tam to vzniklo. A když jsem vytvářela tu strategii, s tím, že jsem se snažila z terénu vyzískat co nejvíce informací, ať už od starostů, od neziskovek, od občanů, kdo byl ochotný pomoci vlastním pozorováním a zjišťováním v tom terénu. Protože ta situace s tvorbou strategie byla taká, že nikdo tu zkušenost neměl a nikdo jí nedával takovou důležitost. Byla to fiktivní věc. Dokud se nezačaly rozdělovat peníze. Tam někde vznikl ten nápad, o kterém jsme mluvili, že cítila jsem potenciál těch lidí něco nového vytvořit, a teď, kde na to sehnat peníze. Jak už jsem říkala, jediné co bylo možné využít, bylo sociální podnikání.

Paní Nováková:

Ale mně to vlastně i sedlo, protože jak jsem se začala o to zajímat, o ty možnosti dotací, tak mě dorostlo třetí dítě do stavu, kdy já jsem byla schopná něco dělat, a to se zrovna otvíralo sociální podnikání.

Paní Valehrachová:

Byla to shoda určitých externích podmínek, protože mně přijde, že MASka, která by si otevřela výzvu a čekala, že se tam někdo přihlásí, že to ani není možný. Sociální podnikání je tak specifická věc, že musíte narazit na vhodného člověka. Úspěch se jednoznačně odvíjí od typu člověka. Protože musí v sobě skloubit podnikatelskou schopnost a touhu vytvořit něco nového. Chce to také určitý praktický pohled na svět, a zároveň v sobě musí mít sociální citění. Musí to být člověk, který to opravdu dělá s vnitřním přesvědčením. V momentě, kdy tam chybí jedno nebo druhé, tak ten podnik nebude úspěšný. Hana není první podnik, kterému jsme se snažili pomoci sociální podnikání jakoby překlomit. Měli jsme jich tady víc. Vždycky to ztroskotalo na nějaké záležitosti. V jednom případě to byl oprava obuvi, který to chtěl skončit, tak jsem mu zmínila sociální podnikání, ale evidentně to nebyl člověk, který by to byl schopný intelektuálně utáhnout. To bychom mu museli my napsat, a i když bychom mu to napsali, to nemá smysl toto. Takže to padlo v první řadě.

Martin Pělucha:

To padl jako záměr.

Paní Valehrachová:

Ano, jako záměr. On už nechtěl boty ani vidět, i když to byla věc, která v Chotěboři chyběla, i když i ty podmínky programu by bohužel tento projekt zřejmě poslali ke dnu, protože opravovat boty, on je opravoval, by to nebyla ta nová aktivita. Pak jsme tady měli ještě jeden zemědělský podnik, kde zase oni neměli peníze. Ale už nic dalšího. V momentě, kdy se s nimi bavíte, a on uvažuje o lidech jako, že tady nějaké mrzáčky seženeme, tak když to slyšíte, tak víte, že to nemá smysl. Takže to byl druhý záměr.

Paní Nováková:

My jsme do toho šli i s tím, že se nám nepodaří ty peníze vrátit. Šli jsme do toho rizika s manželem, stálo nám to za to, pro tu vesnici něco udělat, zkusit to. Nám to stálo za to, něco pro vesnici udělat.

Paní Valehrachová:

Já tady opravdu cítím potenciál mezi tou skupinou lidí, který z hlediska mně, z hlediska tvůrce strategie, přijde strašně důležitý. Bohužel toto je konzervativní těžce post komunistický region, kde oni na tyhle aktivity reagují velice alergicky. Opravdu mě někdy až překvapuje, jak to nechtějí vidět, jak jsou schopní použít i metody za hranou, při tom se jedná o lidi, který jsou od nich. To jsou ti, kteří se vrátili, děti jejich vrstevníků. Vidím v tom i mezigenerační konflikt, starší ročníky nechtějí pustit prostor třicátníkům, který nastupují, kteří vidí věci jinak. Sami recept na to, jak zastavit úbytek lidí z vesnic nemají, ale novým věcem se otvírají velice neradi a neustále tam vidí záměr odebrat jim ty peníze, protože je potřebují na něco jiného. Naštěstí u OPZ jsou projekty tak složité, že oni po nich nejsou schopni si sáhnout, takže tady averze nevznikla tak prudká. Ale už třeba v IROPu, kdy si požádala lesní školka o úpravu objektu, tak to, co se tady dělo... To ukazuje mnohem hlubší problém u vesnic, proč to tady tak je, a proč, když se sejde skupina lidí, která je schopná se navzájem podpořit a vytvořit novou hodnotu, tak oni to přežijí. V momentě, kdy přijde jednotlivec, který tuhle podporu nezaznamená, já ty příklady znám od svých známých a teď si mysleli, já nevím, co tam budou vytvářet za věci – odešli otrávení celou situací. U tohohle podniku je dobré, že tady se to setkalo s tím, že místní lidi začali rozeznávat, že to je něco, co je pro ně dobré. Ví, že v sobotu odpoledne si můžou zajít na kafe, oni to tady dřív neměli. Že si tady třeba můžou něco nakoupit, co zapoměli v městě.

Navíc je to i osobností Hany, že není v jejích očích arogantní podnikatel, který si něco otevře a teď si hrabe prachy. Že se na jedné straně přizpůsobuje vesnickému životu, chovají zvířata, mají tři děti. To je to, co oni pochopí. Z toho pohledu vy nejste pro ně žádná exotika. I když to je ta sekta, co tady prodává tu eko drogerii.

Paní Nováková:

Chodí lidi, kteří jsou milí. Ten podnik, když by nedopadla dotace, tak bych tady byla já. Nevím, jak dlouho bych to vydržela, nebyla by tady kuchyň, ale byla bych v obchůdku já bez zaměstnance a zkoušela bych si to v malém.

Paní Valehrachová:

Mohlo se to rozjet ve větším stylu.

Paní Nováková:

Díky tomu, jinak by tohleto vůbec nešlo.

Paní Valehrachová:

Manželka pana starosty se tady nakonec ucházela i o práci. Jak nejdřív mávali rukou... Oni to postupně jako kdyby...

Martin Pělucha:

Už to začínají vnímat. Akceptovat, že to není až takový element, který by tady narušil dosavadní život. Ale zase navazují na ten zámek, se kterým obec má problém, co je škoda. To by právě mělo být něco, čím by se obec mohla chlubit.

Paní Valehrachová:

Zámek je v soukromém vlastnictví, otvírání zámku je na rozhodnutí zámeckých pánů, takže oni letos poprvé otevřeli ten zámek. Což tomu přispělo.

Paní Nováková:

My jsme si taky mysleli, že to nezvládneme rychle tu přestavbu. Ale to se tak dlouho všechno protahovalo, že si to takhle sedlo.

Paní Valehrachová:

Tady máme skupinu lidí, kteří jednak uznávají trošku jiný životní koncept. Oni chtějí v podstatě jenom to, aby jejich děti byli vychovávaní ve vztahu k přírodě. Což není nic proti ničemu. Ale prosím vás, starostové tady postavili krásný školy, nechali si to zrekonstruovat za třicet milionů, a proboha, oni to nechtějí! Oni to takhle připravili, ti jsou tak arogantní ta mládež, že oni to nechtějí využít. Oni si radši učí děti někde v maringotce, no nepochopitelná věc. Změna životního stylu, to vždycky narazí. To možná u nás vypadá v té MASce. Mně někdy přijde, že my se potkáme, a všichni se tam domlouvají na strategiích, a jak to funguje a oni tam spolupracují všichni... Ne, u nás, kdybyste přišli na valnou hromadu, tak tam se často jen hádají. To není jenom tak, že já tady přijdu, podívejte se na mně, jaký jsem borec, já vám tady udělám obchod, Kráček s dobrotami. Prosím vás takový detail. Kráček se jmenoval Kráček s „dobrot a MY“. Byl založený na slovní hříčce, kde dobrotaMY = dobrota a my. To ona neumí česky? Tam má chybu, tam má být měkký i. Tohle ale charakterizuje obyvatele vesnice, oni nejsou špatní, jsou konzervativní lidi. Oni mají základ, který jim nesmíte narušit.

Martin Pělucha:

Dneska zase novinky v městech frčí a tady člověk s něčím přijde a oni z toho udělají exotiku...

Paní Valehrachová:

Vidíte ale, že oni to postupně taky přijmou. Mohla vzniknout hospoda, hospod je tady plno, a oni pořád jedou v těch jejich zaběhaných kolejích, ale teď tady přišla nová kvalita.

Martin Pěluha:

Jak byly při přípravě a realizaci projektu uplatňovány principy LEADER? To je zespona, to je jedna věc, integrovanost, ale i inovativnost. V čem vy vidíte tu inovaci, což už jste tady teď nakousla. Inovace už je jenom v tom, že to je opravdu z mého úhlu pohledu, mně to přijde jako zajímavý nápad, ale jak to vyplývá z debaty, tak pro tu vesnici to je docela pecka.

Paní Valehrachová:

Kdybyste si takový obchod otevřel v Praze, tak si toho možná ani nikdo nevšimne. V tom spočívá pojetí té inovativnosti, že to, co není inovativní v Praze, tak je inovativní v Maleči, má to svůj ohromný efekt.

Paní Nováková:

Je pravda, že co sem přichází z Prahy, z Pardubic, tak oni jsou z toho nadšení.

Paní Valehrachová:

To je přidaná hodnota, že tady to mají lokalizované někde, kde oni vidí tu návaznost. V Praze ano, tam jsou lokální produkty, ale z Jindřichova Hradce, to nikdo nevidí. Ale tady opravdu já přijdu a koupím si z Přibyslavi zákusky a já vím přesně, kde se v Přibyslavi vyrábí ty zákusky.

To je další věc, že ta naše MAska, to už navazuje na tu strategii, a to bude asi další otázka, jak to naplňuje tu naši strategii. To sociální podnikání spíš, co si budeme povídat, my jsme to tam spíš začleňovali než příležitost, to bylo s otazníkem, než cílená věc. My jsme čekali, jak se to vyvrbí. Vyvrbilo se to dobře, protože tradice sociálních podniků tady byla, tady je sociální podnik v Chotěboři i tady v Malči. Když to tak vezmu úplně prvotně, tak já jsem to sociální podnikání koncipovala na Maleč, ale na někoho úplně jiného. V tom základu, protože sociální podnik tady je. Ale oni toho nebyli schopni vůbec využít.

Paní Nováková:

Na tu třídírnu?

Paní Valehrachová:

Ano, třídírna. Já jsem říkala ano, tady máme dva sociální podniky, mohli by se rozšířit. Nakonec to dopadlo v tvém případě úplně jinak. V případě druhého podniku v tom IROPU, tam jsme to využili. Ale samozřejmě jsou tam ty přidané hodnoty. Řekněme sociální podnikání jako příležitost, ale teď jsou tady přidané hodnoty naší strategie, kde obce řeší nedostatek základní infrastruktury, nejsou obchody třeba. Tady dřív byla večerka, kterou vedli Vietnamci, ty se odstěhovali a Maleč byla bez obchodu. Tady padají hospody, obchody, pošty, finanční úřad. Prostě to tak postupně z těch místeček a obcí mizí a najednou tady nemáte nic. Takže to vrací něco, co by tady mělo být. Nota bene s novou hodnotou přidanou. Nabízí to něco jiného, než obyčejný obchod. Třeba vedle ve Vísece tam mají taky obchůdek obecní, ale ten je takový tradiční. I on plní svojí funkci, i on tam má stoleček, kde přijde posedět ten Ferda a sedí tam na pivo a má alespoň něco. Je to aspoň obchod, kde si může posedět a povykládat. Samozřejmě komunikační místa pro lidi. Každý komunikační místo na vesnici má svojí obrovskou hodnotu. To je věc, kterou tady každý vidí, to už není, jak to bylo dřív. Už se nepotkáváme, lidi nechtějí komunikovat, a na dobrý jídlo a pití, na to ještě slyší každý našťástí. Na dobrý zákusek přijde, na pivo. Takže to je další přidaná hodnota a samozřejmě regionální produkty, to je taky obrovské téma, které my bychom chtěli podporovat. Nemáme na to finanční prostředky a kapacitu

a MAsky, kterou já bych mohla do toho investovat systematickým způsobem, takže aspoň tímto se mi to vrátí.

Martin Pělucha:

Z vašeho úhlu pohledu hlavní faktor úspěchu přípravy projektu spatřujete asi v té osobnosti?

Paní Valehrachová:

Ano. Jestliže nenajdete člověka, který v sobě splňuje všechno, tak to nedáte.

Paní Nováková:

Lidi se mě ptají, že by to také chtěli zkusit, ale co mám zkušenost, tak jedna kamarádka, co měla v Jeseníkách kavárnu, tak tam to zadali firmě, a firma...

Paní Valehrachová:

Vyúčtovala sto tisíc a projekt nedopadl.

Paní Nováková:

Přesně. Protože oni hodně nakoupili, a oni jim řekli, že když jsou ve ztrátě, tak nemůžou dostat dotaci. Tím, že to bylo té firmě jedno, ne té kamarádce, ale tomu, kdo zpracoval projektovou dokumentaci. Já jsem flexibilní, vím, že toto nejde, to by neprošlo, tak to přizpůsobím.

Paní Valehrachová:

Oni se spolehli na firmu a na cizí informace. To je ještě jeden důležitý moment, že MAska žadatele přivádí ke zdroji informací. Přivádí ho na MPSV. Já osobně mám zkušenost i ze své kancelářské praxe, já už když mám problém, nikdy nediskutuju se svými kolegy, já se ptám přímo u zdroje. Zavolám na ministerstvo a zeptám se přímo toho člověka, který to dělá. To přesně musí udělat žadatel, musí se dostat do kontaktu přímo s lidmi, kteří mu dají relevantní informaci. Ne poradenská firma, ne přes deset lidí, kteří si to desetkrát upraví. Zkrátit řetězec komunikace a ukázat mu cestu. Já díky tomu, že jsem zpracovávala dotaci, tak jsem něco věděla, ale vesměs moje rada byla vždycky zvednout telefon a telefonovat, ne diskutovat. Ono se někdy stane, že i člověk dostane dvě různé informace. Systém je tak složitý, že funguje jenom na tom, že lidi mají určitou vůli v přemýšlení. V momentě, kdy se tam najde někdo, kdo je zkosnatělý, to je katastrofa. Zparalyzuje se systém. Musí se hledat cesty. Kde je vůle, tam je cesta.

Martin Pělucha:

Potenciál tady je, možná i větší, co by se dalo, ale jsou to ty lidská kola nahoře a pak to začne drtit vás všechny.

Paní Valehrachová:

Tam musíte opravdu odhadnout, jestli žadatel má na to, aby si to utáhl sám. Musí být také intelektuálně a administrativně zdatný. Nebo to může být někdo, kdo potenciál sice má, jenom co se týká té činnosti, ale administrativu už nezná. V tom případě může pomoci, když mu dohodíte firmu, někoho, kdo to opravdu umí a kdo ho zaštití, ale toho už musíte mít ověřeného. Nám se podařilo sehnat paní Floriánovou, to je profík. My jsme tam měli další projekt, který půjde do zaměstnanosti a ona je schopna se na to podívat a říct: „Vy do toho nechodte, protože... Nebylo by seriózní, kdybych vám to zpracovávala, protože byste to nedostali.“ To je strašně důležitá informace. Firma, která jde po penězích, tak vám to zpracuje, vyfasuje sto tisíc, a oni shoří. A najít tyhle seriózní lidi... K tomu jsou semináře, různé kulaté stoly ale ve výsledku jde o to, že se ti lidi navzájem znají.

Martin Pělucha:

Ted' ještě ve vazbě na přínos projektu pro strategii jako takovou, jak hodně projekt naplňuje cíle strategie a v čem spatřujete synergie s dalšími projekty

Paní Valehrachová:

Jednak to, jak jsme měli naplánované sociální podnikání v OPZ, tak to jsme sto procentně díky projektu využili, to je první věc. Sice původně to bylo zamýšlené pro někoho jiného, ale to je jedno. Nakonec to takhle dopadlo. Jsou zde ale jednoznačné synergické efekty ve vazbě na strategii, ve které je obsažena podpora regionální produkce, podpora zaměstnanosti jako takové, protože se jedná o jeden ze stěžejních problémů naší oblasti. Šíření environmentálních myšlenek a rozšíření infrastruktury ve vesnici. Komunikace se odehrává v obchodě, v kavárně, v hospodě, a ten projekt obsahoval právě tyto aktivity k posílení komunitního života. Podpora spolkové činnosti, sdružování lidí. Takže to mělo přesah do hodně oblastí, nejenom naplnění sociálního podnikání, ale regionální produkce, environmentální oblast, zaměstnanost, infrastruktura, do všeho ten projekt zasáhl. Je zde i podpora rodinných aktivit, protože je zde místo takový koutek pro děti, který jinak v takových obcích spíše nenajdete.

Martin Pělucha:

Byli se na vás kouknout z ministerstva? Na exkurzi, protože na kozí farmě byli z ministerstva se podívat.

Paní Valehrachová:

Ať přijdou, pozveme pana starostu. Já mám trochu škodolibou radost.

Martin Pělucha:

Že se to povedlo.

Paní Valehrachová:

Aby viděli. Chodníkem nikoho neohromíte. Jestli chcete někde dostat peníze, protože problém je, že do těchto oblastí se peníze dostávají těžko. Svým způsobem bohudíky. Protože my tady žádný problémy nemáme, my si tu žijeme dobře, nemáme tady znečištění, my jsme šťastný kraj, takže my žádné peníze nepotřebujeme. Jenže sem tam by taky mohli spadnout. A když ukážete, že umíte vytvořit hodnotu, tak máte větší šanci, než když řeknete, že za padesát milionů si postavíte chodníky. Bez chodníku přežijete.

Martin Pělucha:

Kdo po těch chodnících vůbec bude chodit?

Paní Valehrachová:

To byste se divil. My jsme dělali v rámci MASky v rámci mid-term evaluace velké dotazování, a lidi to tam fakt psali. Cyklostezku chtějí, bazén chtějí. Ale to je asi ta inklinace lidí k vodě, každý se chce koupat.

Martin Pělucha:

Loni bylo horko, tak oni to tak berou.

Paní Valehrachová:

Cyklostezky, bazén a chodníky. Ještě jsou ochotní podpořit zařízení pro seniory, kde by se o ně někdo měl starat. Občas si někdo vzpomene, že by se mohl vysadit strom a něco se udělat pro přírodu.

Paní Nováková:

To teprve začíná.

Martin Pělucha:

Projekt ve vazbě na vytváření sítí, jestli to třeba stimulovalo další podnikatele?

Paní Nováková: Třeba pan řezník, který potřebuje vlastní výrobu, se mě ptal. Jenže tam je problém to, že vidí, že je kolem toho práce. Projektová dokumentace plus to, že si nemůže vybrat jakéhokoliv člověka. Dotazují se mě lidi, ale že by se konkrétně něco rozjelo, tak to ne.

Paní Valehrachová:

Když se to zhmotní, vždycky přijde něco z ministerstva, nějaký OPZ, to je strašně abstraktní pojem pro lidi. My jsme to zažili v PRV. V momentě, kdy jsem zveřejnila tabulku, kdo už čerpal peníze, telefony najednou. Aha, já bych taky potřeboval něco, vzbudili se. To fakt jde jako příklad pro ostatní, kdy lidi musíte naučit dotace čerpat, protože jinak, kdo nemá vazbu na někoho, kdo o tom neví, tak se k tomu nedostane. Já jsem psala projekt do přímé výzvy pro svého přítele, on vůbec neví, co to jsou dotace. To ví díky mně. Takhle to funguje, to vám možná říkala i paní Fejfarová, my jsme se spolu o tom bavili, ona říkala, že to lidi musíte naučit. Aby žádali ti, kteří nápad mají a peníze si zaslouží, protože když se to neudělá, tak to bude jenom v určitých okruzích, a v těch okruzích není zajištěno, že to využijí ti, kteří by to měli dostat, ale ti, kteří o tom vědí a jsou schopni to svým způsobem zneužít. Mně když paní jedna paní z ministerstva volala, že tady budou dělat medailonek. Ona řekla napřímo, že hledají někoho, kdo to dělá aspoň trochu poctivě. Když v tom umíte chodit, tak to umíte zneužít.

Martin Pělucha:

To v těch dotacích je.

Paní Valehrachová:

Ale samozřejmě člověk na to nesmí rezignovat, protože pak by nemohl dělat nic. Na tom je pokrok založený. Aspoň část věcí když funguje, tak je to dobrý.

Martin Pělucha:

Jestli jste používali při realizaci místní pracovníky, brigádníky, dobrovolníky?

Paní Nováková:

Přátelé nám pomáhali při stavebních úpravách. Protože ta hospoda byla od devadesátých let zavřena, všechno tady bylo plesnivý, elektrika a všechno se předělávalo.

Martin Pělucha:

Z hlediska naplňování cílů strategie území, využili jste možnost zacílit projekt na vícero oblastí k zlepšení situace cílové skupiny? Zvažovali jste využití vícero aktivit?

Paní Nováková:

Jedině, aby zaměstnanců bylo víc a abych je nemusela tlačit. Když jedna žena je neprofesionální pečovatelka a musí jezdit s dědou, tak abychom jí mohli vyjít vstříc, abychom nikoho z lidí nemuseli tlačit do toho, že by musel shánět dalšího rodinného příslušníka. Takže rozšiřovat tým a pokračovat ve vzdělávání. Nabízeli jsme paní, která má manžela a stará se o něho, aby mohla vypadnout z domu, že mu tady uděláme zázemí. Bude tady televize, pohovka. Jsme připraveni i na tohle, když ten neprofesionální pečovatel potřebuje vyvézt svoje klienty, přizpůsobit jim terén. Ale konkrétně se ještě nic nemuselo dít.

Martin Pělucha:

Je tady v rámci MAS podobný sociální podnik, komplementární nebo konkurenční, jak máte vy?

Paní Nováková:

V Hlinsku je cukrárna, kterou má pod sebou Fokus. Tam je cílová skupina duševně nemocní. V Havlíčkově Brodě je bistro, kde si taky dělají chlebičky a lahůdkářskou výrobu.

Martin Pělucha:

Ale to se spíš doplňujete, než že by to byla konkurence.

Paní Nováková:

Z Pardubic sem jezdí paní Pohanková, co má pohankovou jídelnu, ty taky pečou chleba, ale řekla bych, že je to o spolupráci. Oni nám dávají informace, všichni se s námi o tom pobaví.

Martin Pělucha:

Oni pracují s podobnými cílovými skupinami?

Paní Nováková:

To je všechno Fokus a ten má duševně nemocní. Takže není to cílová skupina. Dlouhodobě nezaměstnaní jsou tady jenom v recydingu a to je úplně jiný typ podniku.

Martin Pělucha:

Jak máte promyšlenou udržitelnost projektu z hlediska financování?

Paní Nováková:

Ve finančním plánu jsem to nastavila, že se bude prodávat třeba deset dortů denně, do toho jsme se ještě nedostali, ale myslím si, že by to mělo fungovat i po projektu. Uvidím, jestli to je schopný uživit více, než dva-tři lidi. Momentálně tržby uživí jednu prodavačku na celý úvazek plus energie. Já jsem hrazená z projektu a předtím jsem to dělala zadarmo.

Martin Pělucha:

Takže by to chtělo trochu expandovat?

Paní Nováková:

Určitě.

Martin Pělucha:

Mít vizi, což vy máte.

Paní Nováková:

Já se taky učím vést podnik a účetnictví. Sociální podnikání je supr v tom, že dává možnost i lidem, který jsou v tom začátečníci. Jde o to, abychom se to naučili za ty dva roky. Udělali si zázemí, teď jsme rok řešili druhý záchody. Tady v starý budově to nejde naráz.

Martin Pělucha:

A máte představu o dodatečných prostředcích, který byste potřebovali k zajištění udržitelnosti?

Paní Nováková:

Na konci projektu, když uvidím, že si nevyděláme na všechny lidi, tak je tam pak možnost dostat příspěvek na lidi s invalidním. Když by byla ještě možnost sociálního podnikání, tak v tom pokračuju.

Tyhle prostory mají nad sebou velký sál, takže je tady potenciál opravit ho, dělat tam akce pro lidi. Oni se ptají i teď, ale momentálně je tady malý prostor. Když uvidím, že jsou další možnosti, tak mně to vyhovuje. Fungování v tomhle režimu, že si sedli všechny principy sociálního podnikání na situaci v obci, máme určitý místní prospěch, environmentální, aniž bychom se moc museli snažit. Nám to v červnu, koncem května končí dotace. Takže po Vánocích se budu rozhodovat, jestli je možnost něčeho čerpat. Ty příspěvky by tady asi byly vždycky z pracovního úřadu.

Martin Pělucha:

To si myslím, že neplánují nijak dramaticky měnit, takže ta kombinace bude a s tím, že by se vám podařilo zajistit ještě návaznou aktivitu, tak snad tam ty možnosti budou.

Paní Nováková:

Asi jo. Já vůbec nemám potenciál shánět, teď ani nemůžu.

Martin Pělucha:

V čem je projekt inovativní, v čem spatřujete přínosy, nedostatky inovativních přístupů? Asi se shodneme na tom, že inovativním prvkem už je sám krámk, který je něčím novým v lokalitě. Jestli vás ještě něco k tomu napadá, jak vy vnímáte inovativnost.

Paní Nováková:

Třeba jsem byla v Anglii, tak na venkově taky byly obchůdky, kde si člověk sehnal, co potřeboval, ale už to nebylo spojený s restaurací. To, že my jsme spojili výrobu, potraviny a restauraci, plus manžel tam má ještě hospodářský krmiva ve vedlejší místnosti. To spojení má svoje plusy i mínusy protože ve chvíli, když někdo přijede na kávu, musí chvíli počkat, než navážíme tovar. Bez obal je fajn, ale zabere určitou část odvažování. Musí si přinést svojí obaly, protože jinak bychom tady museli mít dezinfikárnu sklenic. My je tedy nakonec taky poskytneme, protože se tady všichni známe. Výhoda života na vsi je, že paní přijede, že má spoustu vajíček a my je můžeme nabídnout lidem z města, který jsou z toho nadšení. My jsme přemýšleli ze začátku, jestli nemáme fungovat jako klub. Protože splnit všechny hygienický dalo hrozně moc nervů a peněz. Na vesnici se to teď takhle rozjíždí, ale to se pak podnik zase nemůže rozvíjet. Museli bysme zůstat v malým.

Martin Pělucha:

To už by bylo ve finále pouze pro místní.

Paní Nováková:

Oni můžou přijít, ale dávat každému turistovi podepisovat, že je členem klubu, mně to přišlo.. Sice bych si ušetřila spoustu komunikace s úředníky.. Stavební úřad a hygiena nám ze začátku dělali problémy. Je to pro ně náročný, vidí v tom problémy, ale myslím si, že když dodržujeme určitý standard, tak se to dá.

Martin Pělucha:

To jsou nedostatky inovativního přístupu. Když člověk narazí na mechanismus administrativních procedur, když chcete něco zavést a naráží to na problém, že člověk musí spoustu věcí...

Paní Nováková:

Třeba abychom nemuseli rozbírat dvoje záchody, aby měli kvůli tomu jedny pro bezbariérový, tak jsem kvůli tomu obvolala několik organizací. Já jsem jim vysvětlovala, že jinak to budeme muset zavřít. Protože přestavba záchodů, abychom měli jeden bezbariérový. A pak to stejně už nikdo nechtěl vidět, je to taková hra.

Martin Pělucha:

Do jaké míry vy vnímáte, že by váš projekt byl přenositelný někde jinde?

Paní Nováková:

Myslím, že na vsi kamkoliv.

Martin Pělucha:

Ale musí být na to člověk připravený.

Paní Nováková:

Prostředí na to připravit, protože tady skoro nic není. Když jsme byli na Vsetíně, tak jsem to i obhlídla. Tady je tendence si radši dojít si do města, než být samostatní. Na Valašsku mi přišlo, že jsou tam chytrí lidi. Ženy se scházeli, měli tendenci být akční, zakládala jsem tam mateřský klub. Tady jsou komunisti a ČSSD, tak podle toho to v obci vypadá. Ale když jim pak člověk nabídne kafe a zákusek... Zvláště pro vesnice, kde nic není, tak si myslím, že tohle prostředí by se tam hodilo.

Martin Pělucha:

Jaké největší bariéry jste měli při přípravě projektu, pokud byli? Co vám komplikovalo realizaci projektu?

Paní Nováková:

Nepodpora obce ze začátku. Kdyby obec měla s někým, kdo tohle chce dělat spolupracovat a člověk by to nesháněl sám, ale obec by mu měla pomoci. Teď už to je lepší a pan starosta mi vychází vstříc. Tím, že nemusíme platit nájem, je tam určitá výhoda.

Martin Pělucha:

Při realizaci potom už bariéry specifické?

Paní Nováková:

Tam je problém, když zaměstnankyně onemocní. Najednou se sesypala paní prodavačka dvakrát na měsíc. Člověk si v projektové dokumentaci musí naplánovat úplně každou částku, a když je něco jinak, tak musí zažádat o změnu. Já jsem během třech měsíců musela toho změnit tolik...

Martin Pělucha:

A z hlediska příležitostí, v čem vy vnímáte příležitost, jak by se dali dál rozvíjet aktivity, jaké máte vize a plány, co dál rozvíjet?

Paní Nováková:

Kdyby se podařilo opravit sál, aby se dal prostor i občanům, když by chtěli setkávání pro rodiny s občerstvením. Děláme hodně stánky, jezdíme na různé trhy, zvou nás na různé akce. Nejenom být v obchodě, ale šířit myšlenku i dál.

Martin Pělucha:

Jasně, tak vám moc děkuju za váš čas.